CANONICORVM REGVLARIVM ORDINIS S. AVGVSTINI

Origines ac Progreſſus,

PER ITALIAM, HISPANIAM, GALLIAM, GERMANIAM, Belgium, aliaſque orbis Chriſtiani prouincias.

AVBERTVS MIRAEVS BRVXELlenſis, Protonotarius Apoſtolicus, & Canonicus Antvverpienſis eruendo publicabat.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Sumptibus Bernardi Gualtheri.
ANNO M. DC. XIV.

ORIGINES Canonicorum Regularium Ord. S. Augustini, autore AVBERTO MYRAEO, per quendam eiusdem Instituti Theologū Coloniēsem, relectas & probatas, luce, typisque dignas censeo. Coloniæ Agripp. die 12. Septemb. 1614.

Henr. Francken Sierstorpffius, SS. Theol. D. Gymn. Laur. Regens, Libror. Censor.

A M-

AMPLISSIMO
&
REVERENDO
ADMODVM
PRAESVLI
D. REMIGIO
DE ZAMAN,
PRÆPOSITO ET
COMITI LOENSI,
in Flandria.

SACRAS inter religiosorũ hominum familias, *Præsul Amplißime*, quattuor maiorum quasi gẽtium ordines eminẽt, quos *Abbatiales* nuncupare liceat, quòd

eorum rectores seu præfecti propriè *Abbates* nominētur. Suntij, *Canonicorum regularium*, *Benedictinorum*, *Cistercienſium*, & *Præmonſtratenſiū* ſacri Ordines, per orbē Chriſtianum longè lateq; diffuſi. De tribus poſterioribus iam pridem ſcripſi, & publicaui libros ſingulares: reſtabāt Canonici regulares, quos vt indictos non ſinerem, & ratio ſuadebat, & amici compellebant. Morem itaque rationi & amicis gerēs, cœpi illuſtriū maximè Abbatiarū, Præpoſiturarū, ac Prioratuum, ordinis Canonicorum regularium,

rium, origines è tenebris in lucem producere. Quē quidem conatum noſtrum, TIBI Reuerēde admodū PRAESVL, viſum fuit offerre ac dedicare: qui & *Loenſe* tuum cœnobium, belli furoribus vaſtatum, inſtauras quotidie, & ſtrictam pariter in vſum reuocas vitæ diſciplinam. Quo fit, vt tanquam illuſtre quoddam pietatis, caſtitatis ac modeſtæ grauitatis exemplar ab omnibus lauderis: quam grauitatem comitas, morumq́; ſuauitas mirificè temperat ac concinnat. Macte itaque iſto animo ac virtute: quemq́ue

nunc offero libellum, benignè ſuſcipe, curis ſecundis grandiorem haud dubiè futurum magno inſtituti veſtri Canonici, vt confido equidem, bono ac cōmodo. Scripſi in prædio noſtro Willibrordiano, ad muros vrbis Antvverpianę, Kalendis Auguſti, CIↃ. IↃCXIV.

Ampliſſimæ Dominationis veſtræ ſtudioſiſſimus

Aubertus Miræus.

AD PIVM LECTOREM.

PRIVSQVAM *de Canonicorum regularium ordinis S. Augustini Abbatijs, quæ veluti maiorum sunt gentiũ monasteria, deq́; eorundem Prioratibus, quæ minorum quasi gentium cœnobia nuncupare liceat, speciatim agere incipiã, libet pauca quædam de eorundem nomine antiquitate, deq́; instituta per S. Augustinum in Africa, & alios alibi reformatione præfari.*

Canonicorum regularium, atq́; in communi viuentium institutũ ab ipsis haud dubiè Apostolis sumpsit exordium: cuius quidem primus Reformator S. Augustinus Hipponensis ex Africa Episcopus extitit, scriptâ Regulâ, quam successu temporum plurimæ familiæ seu congregationes sacræ sunt amplexæ. Initium autem fecit Augustinus à Clero suo Hipponensi: vt ex Posidio liquet.

Magistri sui exemplum egregiè æmulati sunt discipuli, Fulgentius *Ruspensis in Africa Episcopus,* Prosper *Aquitanus,*

Regij in Flaminia Episcopus, & Gelasius *Pontifex Romanus.*

De ipso Gelasio sic legitur in Officio proprio Canonicorum Lateranensium, à Pio Quinto Papa approbato: Inualescente post obitum beatissimi patris nostri Augustini, sub Genserico VVandalorum Rege, Arrianę sectę perfidia, cùm is vniuersam iam Africam suo subiugasset imperio, post cruentam nimis clericorum ac Catholicorũ stragem plurimi diui patris Augustini discipuli & alumni, per varias propagati Ecclesias (inter quos Gelasius pater Valerio natus) diuina reuelatione primũ Neapolim, & Romam deinde perue-nerũt. Qui omnes perbenignè à Leone primo Papa excepti atque in Ecclesia Lateranensi collocati, Canonicum ibi ordinē, iuxta diui patris nostri Augustini regulam, & saluberrima instituta, instaurare cœperunt. Vbi diutissimè postea floruerunt, & per octingentos annos ibidem perstiterũt, plurimique ex ipsis ad summum Pontificatum, aliosque inferiores Episcopatus, ob præclara eorum merita, sunt assum-

aſſumpti. Licet eiecti poſtea, denuò reſtituti, adhuc eiecti, nomen tamen & titulum, & omnia illi Eccleſiæ conceſſa priuilegia, Apoſtolica conceſſione retinent. Gelaſius itaque cùm quã plurimos ibi annos mira ſanctitatis ac eruditionis opinione vitã egiſſet, mortuo Felice Tertio ad ſummum Pontificatus apicem eſt electus. Qui Pontifex factus, clerum quàm maximè amauit & auxit, ordinemque præcipuè ipſum Lateranenſ. locis & priuilegijs ampliauit atque decorauit.

Vt Gelaſius, ſic & Alexander II. *Papa, Lucenſis antea Epiſcopus, ordinem Canonicorum regularium fouit ac reſtituit Romæ, Lucæ, & alibi in Italia: teſte Onuphrio in Chronico, ad annum 1062.*

In Gallia Iuo, *primùm Bellouacenſis Eccleſiæ S. Quintini Præpoſitus, poſtea Carnotenſis Epiſcopus (alius à S. Iuone, pauperũ Aduocato) idem præſtitit. Quem poſtea ſecuti ſunt* Hugo *&* Richardus *Victorini, Pariſienſes Theologi.*

Floruit deinde Petrus Damiani, Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis: qui titulis omnibus abdicatis, Rauennam rediȷt ad regu-

regulare Canonicorum S. Mariæ in portiù monasterium: vbi insignem scripsit Regulam de communi vita Clericorum à Paschali Secundo Papa confirmatam.

Cæterùm displicet Ludouico Viui in notis ad librum tertium Augustini de ciuitate Dei cap. 15. alijsq; nonnullis, quòd hi Canonici vocentur Regulares, cùm id aliud sonare non videatur, quàm bis Regularem. *Sed an illis etiam non displicet, quod in Euangelio legitur*, Abba, pater
Marc. 14. omnia tibi possibilia sunt; transfer calicem hunc à me: *aut quod Apostolus aliquoties dicit, nos accepisse spiritum ado-*
Rom 8. *ptionis filiorum, in quo clamamus*, Abba pater? *Quamquam sciam hæc sacra loca ita tractari posse, vt in verbis Christi sit*
Gal. 4. *geminatio, Apostolus verò significet ab Hebræis clamari Abba; à Græcis, Pater. Pulchrè S. Benedictus.* Abbas, qui præesse dignus est monasterio, semper meminisse debet quod dicitur; & nomen maioris factis implere, Christi enim vices agere in monasterio creditur, quando ipsius vocatur prænomine, dicente Apostolo, accepistis spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamamus,

mamus, Abba pater. *Sicut igitur inter Abbates, ij qui cæteris Abbatibus præsunt, peculiariter dicuntur* Patres Abbates, *ita inter Canonicos nõnulli, ad distinctionem Canonicorum secularium, dicuntur Canonici regulares, qui videlicet se arctiùs cæteris Canonicas regulas obseruare velle vouerunt. Et non est mirum, inter Ecclesiasticos hanc locutionem inualuisse, eò quod in antiquis Concilijs aliud sit regulariter, aliud canonicè viuere. In Concilio enim Moguntino legitur*: Si monachi fieri voluerint, regulariter viuant. Sin autem, canonicè viuant omninò. *Non quasi Canonici nullam habeãt regulam, sed quia monasticã non habeant, quæ, Ecclesiasticâ phrasi, per antonomasiã, solet Regula dici. Scio hæc Ciceroniana nõ esse, sed Christianos ignorare non oportet, indulgendum nonnihil esse stilo Ecclesiasticæ simplicitatis. Vnde pulchrè scribit August. in lib. de catechizandis rudibus.* De scolis vsitatissimis Grammaticorũ Oratorumq; veniẽtes sedulò monẽdi sunt, vt humilitate induti Christiana, discant nõ contemnere, quos cognouerũt morum vitia, quàm verborum am-

amplius deuitare,&cordi casto linguã exercitatam, nec cõferre audeant. His maximè vtile est nosse, ita esse præponendas verbis sentẽtias, vt præponitur animus corpori. Ex quo fit, vt ita malle debeant veriores, quàm disertiores, audire sermones: sicut malle debent prudẽtiores, quã formosiores habere amicos. Nouerint etiam nõ esse vocẽ ad aurem Dei, nisi animi affectum. Ita enim nõ irridebũt, si aliquos antistites & ministros Ecclesiæ fortè animaduerterũt, vel cum barbarismis & solœcismis, Deũ inuocare, vel eadẽ verba, quæ pronunciant, nõ intelligere, perturbateq; distinguere, piè toleranda sunt ab eis. *Hactenus Augustinus. Ideoq́; magis tolerãda sunt quæ in vsitatissimam & inueteratam loquẽdi phrasim sunt recepta. Nam quod Canonici Regulares dicantur, passim id etiam in corpore Iuris Canonici, & in litteris Apostolicis, & in Concilijs posteriorum temporum obuium est: vt nõ sine irreuerentia hæc à quibusdam litterionibus reprehendantur. Sic ferè Molanus lib. 1. de Canonicis, cap. 24.*

CANONICORVM REGVLARIVM ORD. S. AVGVSTINI ORIGINES AC PROGRESSVS.

CAPVT I.

QVATVOR ferè primariæ, vt vocant, Regulæ monasticæ, seu cœnobiticæ, Diuorū scilicet BASILII, AVGVSTINI, BENEDICTI & FRANCISCI recensentur. Ex harum præscripto omnes pœnè religiosorum hominum cœtus sic vitam instituunt, vt singuli aliquam præ cęteris maximè amplectantur atque æmulentur.

S. BASILIVS Magnus cognomento, nobilis Cappadox, Athenis vnà cum Gregorio Nazianzeno sacris ac profanis litteris eruditus, Cæsareæ in Ponto Episcopus, *primus duriorem illum veterum monachorum ritum ad meliorem normam, magisq; religioni congruentem, redegit* Qua de re multa qui volet, ipsum Basilium, Gregorium item Nazianzenū, Vola-

terranum, Antonium, Baronium, Hier. Platum, aliosque consulat.

Porrò ordinis S. Basilij monachi hodieq; plurimi in Græcia, AEgypto, Syria, alijsque Turcici Imperij prouincijs viuunt, nigra veste talari honestè induti, & cucullis capita velati.

Atque hæc quidem & alia vetustissima monasticæ vitæ monumenta, Deo disponente, iurati Christianæ religionis hostes tolerant, cùm ad Orthodoxos in auita fide continendos, tum ad impios Nouatores, qui monasticen cane peius & angue oderunt, confundendos ac iugulandos. Obijt autem Sanctus Basilius anno Christi trecentesimo septuagesimo octauo.

S. Augustinus Episcopus Hipponensis in Africa, obijt anno ætatis suæ septuagesimo sexto, teste Possidio in eius vita, anno autem Christi 433. vt Prosper in Chronico testatur. vel anno 430. vt tradit Baronius in Annalibus de eius vita, deque ordinibus, sub Augustiniana Regula militantibus, nos plura dicemus capitibus proximè sequentibus.

S. Benedictus anno Christi quingentesimo vigesimo sexto, monachorum in Occidente pater, dispersos Monachos in monte Casino congregauit, & certam viuendi regulam præscripsit, sub qua diuersæ hodie Religiosorum hominum familiæ militant. In

his

his ſunt inprimis ij, qui nigra vtentes veſte, Benedictinorum nomen retinent, item Cluniacenſes, Camaldulenſes Vallis-Vmbrenſes, Mont'Oliuetenſes, Grandimontenſes, Ciſtertienſes, Syluestrenſes, Humiliati, Cęleſtini, Eremitæ D. Hieronymi per Martinum V. Pont. Max. in familiam Benedictinam adſciti, & alij. De quibus vide Origines noſtros Benedictinos.

Sanctus Franciſcus, natione Italus, patriâ Aſiſias, ordinem fratrum Minorum inſtituit ab Honorio III. Pontif. Max. comprobatum. Vtuntur ij tunica vna natiui velleris & funiculo præcinguntur, ſuntque diſtincti, in Obſeruantes & Conuentuales. Eiuſdem Sancti Franciſci ſigna ſequuntur Capuccini, Amadeani, Recollecti, Clariſſæ moniales, & alij Religioſi cœtus reformati; migrauit autem ex hac vita Sanctus Franciſcus anno Chriſti 1226. à Gregorio IX. in Diuos relatus anno milleſimo duceteſimo vigeſimo octauo.

CAPVT II.

VITAE SANCTI AVGVSTIni ſeries.

ANNO à partu Virginis 354. Idibus Nouembris Sanctus AVGVSTINVS natus eſt Tagaſtæ in Africa, haud longè à ANNO 354.

Carthagine, ex patre catechumeno, nomine *Patricio*, Carthaginiēſi, & matre recēte Chriſtiana, nomine *Monica*. Fratrem *Nauigium*, *Laſtidianum* verò & *Ruſticum* cōſobrinos habuit, ſocios *Alipium* & *Euodium* Tagaſtenſes, ac *Nebridium* Carthaginienſem. Adhuc puer Tagaſtæ, Madauris, & Carthagine, liberalibus diſciplinis operam nauauit. Et à matre Chriſti doctrina inſtitutus fuit: eíus tamen baptiſmus tum ab ipſo, tum à matre eſt dilatus: quod factum ipſe non probat lib. Conf. i. cap. 2. Præceptorem habuit *Manilium Theodorum*, virum præſtantiſſimum & Chriſtianum. AEtatis anno 16. Diſcipulus eſſe deſijt. Anno decimooctauo filium *Adeodatum* Carthagine genuit. Et ſequenti anno, iam defuncto patre ante biennium, cùm Ciceronis librum, titulo Hortenſium, de Philoſophiæ laudibus & defenſione perlegiſſet; paulò pòſt in Manichæorum ſectam lapſus eſt; in qua annis nouem vixit. Vigeſimo primo ætatis anno Ariſtotelis Categorias legit, atque omnes artium Liberalium libros euoluit. Mathematicam, Muſicam, Arithmeticam ſine difficultate, nullo præceptore, intellexit: ac Rhetoricam, quàm in patria profeſſus fuerat, Carthagine anno ſuæ ætatis 24. publico ſtipendio docere cœpit. Quo tempore libris Genethliacorum penitùs ſe dedit. Diſcipulos inter alios habuit præcipuos *Trigetium* & *Licentium*, ſuos ciues.

ciues. Cùm vigesimum nonum ætatis annum ageret, Fausti Manichæi (quem doctissimum existimauerat) detectis erroribus, Carthagine adhuc degens, à Manichæorum sectâ reuocare se ipse paulatim cœpit. Quo etiam anno Romam ex Africa, inscia matre, venit, vt in Vrbe artem Rhetoricam profiteretur. Ineunte autem anno trigesimo Mediolanum, publico stipendio accitus, profectus est, vt ibidem Rhetoricam doceret: vbi à matre postea inuentus, atque eiusdem precibus, & frequenti *Ambrosij* Mediolanensis Episcopi auditione commotus, Manichæos, qui eum annis nouem ludificauerant, omninò deseruit. Postmodum autem III. Nonas Maij, suæ ætatis anno tricesimo primo, cùm in *S. Simpliciani* rus concessisset, ad Deum conuersus, perfectus demùm Christianus effectus est: & scholæ Rhetorices renuncians, in Villam Cassisiã, quàm sibi amicus nomine *Verecundus* cõcesserat, simul cum matre & socijs *Alipio* atq; *Euodio* Tagastensibus ac *Nebridio* Carthaginiensi secedens, ibique se ad suscipiendũ baptisma præparans, scripsit libros *contra Academicos*, *de Beata vita*, & *Ordine*, & *Soliloquia*.

Anno salutis 386. ætatis verò suæ tricesimo tertio, Honorio Cæsare & Euodio Coss. AVGVSTINVS cum *Adeodato* filio, annorũ fermè quindecim, & *Alipio* socio, à S. Ambro- ANNO 386.

sio Episcopo in solennibus Pasche, sola superstite matre, eaq; præsente, baptizatus est. Quo facto Monica mater incredibili adfecta gaudio, huiusmodi verbis eum dicitur allocuta: *Quid fili, hic amplius faciam? curq; hic diutius sim nescio? Vnum erat, quo vitam mihi prorogari cupiebam, vt te scilicet Christianum viderem: quod mihi cumulatius Deus meus præstitit; non enim modo te Christianum & Catholicum, sed & contempta felicitate terrena, seruum eius aspicio.* Et Possidius ait, quòd ex intimis cordis medullis ad Deum cõuersus, mox spem omnem, quàm habebat in sæculo, dereliquit: iam non vxorẽ, non filios carnis, non diuitias, nõ honores seculi quærens, sed soli Deo cum suis seruire statuit, in illo & ex illo pusillo grege esse studens, quem Dominus alloquitur, dicens: *Nolite timere pusillus grex, quoniam cõplacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam: Facite vobis sacculos non veterascentes, thesauros non deficientes in cælo.* Et illud, quod idẽ dicit Dominus vir sanctus facere cupiens: *Si vis esse perfectus, vẽde omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo.* &, *Veni, sequere me.* Et, *Super fidei* fundamentum ædificare desiderans, non ligna, *fænum, stipulam; sed aurum, argentum, & lapides pretiosos.*

Sanctus Dacius Mediolanensis Episcopus, cuius meminit S. Gregorius libr. 3. Dialog. cap. 4.

cap.4.loquens in suis Chronicis, de hâc Diui Augustini admirabili conuersione, ait: *Eodem tempore contigit, vt quidam magnus sapiens Manichaeorum esset errore seductus, nomine Augustinus, argumentis dialecticis armatus, & postea Dei fidelis & Catholicus viuens Episcopus cùm in Ecclesia Mediolanensi non orationis curiositate, neque secundùm causam vtilem videndi & audiendi diuini mysterij, sed reprehendendi gratia Beatum Ambrosium de Incarnatione Domini ad populum inuenisset, tractantem, atque praedicantem, oblitus sui & suarum omnium cogitationum, pallens & tremens, omnibus qui aderant videntibus obriguit, ac etiam finita monitione, quam ad populum Beatus Ambrosius ministrabat, primus ad eum Augustinus peruenit. Beatus autem Ambrosius cognita eius sententia, patefactaqúe eius disciplina, quid in arte valeret, qualiter quoque in fide Catholica dissentiret, & per Spiritum sanctum cognoscens, qualiter fidelis & Catholicus futurus esset, placidißimè & multum charitatiuè eum suscepit. Itaque laetabatur Beatus Ambrosius super eum: sicut in Euangelio de quodam patre legitur, qui cadens super collum filij sui, quem perdiderat, & imponens annulum in digito eius, plorabat dum osculabatur eum. Tandem verò post multos dies nutu diuino, sicut multis videntibus, & sibi consentientibus palam oberrauerat; sic in fontibus qui B. Ioanni adscribuntur, Deo opitulante,*

à B Ambrosio, cunctis fidelibus vrbis adstantibus, & videntibus, in nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis baptizatus & confirmatus est. In quibus fontibus, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis, Te Deum laudamus, *decantantes, cunctis qui aderant audientibus, & videntibus, simulq; morantibus, ediderunt, quod ab vniuersa Ecclesia Catholica vsque hodie tenetur, & religiosè decantatur.* Hæc S. Dacius.

Cùm Mediolano decessisset cum matre, filio, & socijs, vt in Africam ad lares proprios reuerteretur; atque ad Ostia Tiberina venisset, ibidem pia mater eius defuncta est. Et peractis, ex more, maternis exequijs, Augustinus Carthaginem adnauigauit; vbi per aliquot dies permansit apud quendam nomine Innocentium, virum religiosissimum, vt testatur lib. 22. de Ciuit. Dei, cap. 8. Ad propriam hinc domum agrosque veniens, cùm ijs (vt Possidius ait) qui eidem adhærebant, Deo viuebat ieiunijs, orationibus, bonisq; operib⁹ in lege Domini meditans die ac nocte.

AVGVSTINVS deinde eam sibi vitam delegit, quæ Monachica vocabatur: quod institutum iam (vt facilè credi potest) à S. Simpliciano monacho, qui eum de Christiana religione plurimum erudijt, Mediolani hauserat. Propterea lib. 22. de Ciuit. Dei, cap. 8. ait: *Venientes de transmarinis apud Carthaginem, Innocentius ex Aduocatis vicariæ præfecturæ, cum*

tota domo sua religiosissimus, me & fratrem meum Alipium, nondum quidem clericos, sed iam Deo seruientes susceperat. Et lib.3.cap. 40. contra litteras Petiliani Donatistæ, legitur: *Deinceps perrexit ore maledico in vituperationem monasteriorum, arguens etiam me, quòd hoc genus vitæ à me fuerit institutū.* Et in Enarratione in Psalmum 132. *Quid ergò dicunt illi, qui nobis de nomine Monachorum insultant? Hi etiam insultare nobis audent, quia fratres, cùm vident homines,* Deo gratias, *dicunt: Inuenistis vnde appellaris Agnostici, quia dicit Apostolus: Bonum agonē certaui. Quare ergò & nos non appellamus Monachos,* cùm dicit Psalmista: *Ecce quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum.* Et in Epist. 89. ad Hilarium, sub finem: *Ego,* inquit, *qui hæc scribo; perfectionem, de qua Dominus locutus est, quando ait diuiti adolescenti: Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni sequere me: vehementer adamaui, & non meis viribus, sed gratia ipsius adiuuante sic feci. Neque enim quia diues non fui, id minus mihi imputabitur; nam neque ipsi Apostoli, qui priores hoc fecerunt, diuites fuerunt: sed totum mundum dimittit, qui & illud quod habet, & quod optat habere, dimittit. Quantum autem in hac perfectionis via profecerim, magis quidem noui ego, quàm quisquam alius homo; sed magis Deus quàm ego. Et ad hoc propositum quantis possum viribus alios exhortor, & in nomine Domini habeo*

consortes, quibus hoc per meum ministerium persuasum est; sic tamen, vt præcipuè sana doctrina teneatur, nec eos qui ista non faciunt, vana contumacia iudicemus. Et in Serm. de vita & morib. Clericorum, quem etiam in suo Indiculo Posidius inter D. Augustini opera commemorat, eundemque in Concil. Aquisgranensi, & apud Bedam citatum comperimus: *Ego,* inquit Augustinus, *quem Deo propitio videtis Episcopum vestrum, iuuenis veni ad istam ciuitatem. Quærebam vbi constituerem monasterium, & viuerem cum fratribus meis: spem quoque omnem sæculi reliqueram.* Et paulò infrà: *Veni ad istam ciuitatem ad videndum amicum, quem, putaueram me lucrari posse Deo, vt nobiscum esset in monasterio.* Et infrà: *Et quia disponebam esse in monasterio beatæ memoriæ senex Valerius dedit mihi hortum illũ, in quo nunc est monasteriũ. Cœpi boni propositi fratres colligere, compares meos, nihil habentes, sicut nihil habebam, & imitantes, me, vt quomodo ego tenuem paupertatulam meam vendidi, & pauperibus erogaui, sic facerent & illi qui mecum esse voluissent, vt de communi viueremus.* Et S. Paulinus in epist. ad Alipium rogat, vt salutet fratres in monasterijs, Carthagine, Tagastæ, Hippone regio, & totis parochijs suis, atque omnibus cognitis sibi per Africam locis, Domino catholicè seruientes. His interpositis ad vitæ seriem redeamus.

Anno Christi 391. ineunte anno ætatis 38.

Augu-

Auguſtinus à Valerio Epiſcopo Hipponenſi acceꝛſitus, in Eccleſia Hipponenſi presbyter ordinatur, mortuo iam Adeodato filio. Sequenti anno v. Idus Septem. in vrbe Hippone inſignem habuit duobus diebus cum Fortunato, Manichæorum presbytero, diſputationem. Duæ aliæ pôſt fuêre eiuſdẽ in eadem vrbe diſputationes, vna tribus diebus cum Felice Manichæo, altera acrior & celebrior cum Maximino Epiſcopo Ariano.

Anno Chriſti trecenteſimo nonageſimo ſexto, ætatis ſuæ XLI. Auguſtin. in Hippone regio, ciuitate Numidiæ, in Africa Epiſcopale munus ſuſcepit, viuente Epiſcopo Valerio, quod ſumma ſanctitatis & doctrinæ laude annis triginta quatuor geſsit. Cuius rei meminit S. Paulin. ad Romanianum, vbi ait: *Non autem tantùm hoc ſcribimus gratulandum, quòd Epiſcopatum Auguſtinus acceperit, ſed quòd hanc Dei curam meruerint Africanæ Eccleſiæ, vt verba cœleſtia Auguſtini ore perciperent, qui ad maiorem Dominici muneris gratiam nouo more prouectus, ita conſecratus eſt, vt non ſuccederet in in cathedram ſed accederet. Nam incolumi Valerio, Hipponenſis Eccleſiæ Epiſcopo, Coepiſcopus Auguſtinus eſt.*

Hoc tempore fuit illi cũ Paſcentio Comite Ariano in vrbe Carthaginienſi diſputatio: & antea priuatim & obiter cũ Fortunato quodã Epiſcopo cõgreſſus fuerat: vt patet ex ep. *163.*

Anno

Anno Christi 426. die 26. Septembris Augustinus vnà cum duobus alijs Episcopis, in Ecclesia consedens, præsentibus presbyteris septem, astante clero & frequenti populo, designat presbyterum Heraclium Episcopum sibi successorem: vt patet ex Epist. 110.

Anno Christi 430. die 28. Augusti Sanctus Augustin. Hippone obijt, libris Iuliani Apostatæ, (referente Prospero Aquitanico) tertiò VVandalis vrbem obsidentibus, sub ipsũ suæ vitæ finẽ respondẽs: quo etiam tempore, vt S. Libertus ait, Theodosius Imp. ad eum litteras per Ebagnium Magistrianum scripserat, vt Ephesino Concilio interesse dignaretur.

Corpus ibidem in basilica S. Stephani conditum annis 62. honorificè iacuit, inde in Sardiniam, ac demùm Ticinum seu Papiam Italiæ vrbem translatum. Vixit ann. 76. menses 9. dies 16. *Ita Iosephus Pamphilus in Chronicis ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini.*

CAPVT III.

ORDINVM MONASTICORVM à Sancto Augustino profectorum primordia.

CVm Græcia totusque Oriens religiosis hominibus multiplicandis operam daret, ne alias quidem orbis partes ista laude

caruisse

caruisse certum est. Nam & Mediolani scribit Augustinus vidisse se Monasterium, *Ambrosio* (vt ait) *nutritore*, & ipse Augustinus in Africa, vt Possidonius narrat, Virorum & Fœminarum monasteria fundauit. Quòd quidem cùm alij multi, tum in primis Antoninus hoc ipsum putat esse institutum, cui nūc *Eremitarum* nomen est. Sic enim commemorat, Augustinum, antequam esset Episcopus, propè Hipponensem vrbem monasterium in nemore condidisse, quod institutum eo viuo, & deinde mortuo, magnoperè auctum, ac per alias deinceps ciuitates sit propagatum, aliquot annis postea barbarorum irruptione turbatum, aliosque in Italiam Monachos venisse, alios aliò: donec Innocentius IV. qui anno MCCXLIII. summum gessit Pontificatum (cùm multi essent hic, illic, sparsi Eremitæ) in vnum omnes corpus contraxit, ac loco habituque coniunctos ad S. Augustini regulam, aggregauit, insuper etiam in vrbibus habitare iussit, vt proximis quoque prodessent. Quòd huius consilium multò etiam diligentiùs tradunt exsequutum esse Alexandrum IV. eius successorem, cœlesti quadam visione impulsum, cùm ei B. Augustinus grādi capite, membris autem exilibus apparuisset. Quare hoc tanto incremento accepto familia illa magnoperè adaucta, & deinde magis etiam multiplicata viguit, vt videmus, in Eccle-

Ecclesia, nomenque Eremitarum, quod ab initio ex solitudine habuit, nunc etiam in medijs vrbibus seruat. Sed hæc multo posteriora.

Itaque redeamus ad Augustini tempora, quibus ijsdem temporibus Romam etiam allatum esse, vel certè multò magis propagatum vitæ monasticæ institutum indicat Hieronymus, qui in Marcellæ laudem hoc quoque scribit, cùm antea ignotum esset Romæ monachorum propositum, nec auderet quisquam propter rei nouitaté, ignominiosum, vt tam putabatur, & vile in populis nomen assumere, Marcellam quæ à sacerdotibus Alexandrinis, Arij metu in exilium expulsis, Antonij adhuc superstitis & Monasteriorum in Thebaide fundatoris institutum didicisset, non erubuisse profiteri quod Christo placere cognouerat. Quare cùm in suburbano agro monasterium instituisset, eius imitatione crebra Virginum cęnobia, & Monachorum innumerabilis multitudo exorta est: vt præ eorum frequentia, quod prius fuerat ignominiæ, esset postea gloriæ.

Cæterùm Eremitæ Augustiniani, sic & Canonici Regulares Augustinum ordinis sui caput & auctorem fuisse adserunt: confirmantes se in Hipponensi vrbe, vbi Episcopum agebat, anno Christi trecẽtesimo nonagesimo quarto, ab Augustino magistro institutos,

tutos, à quo etiam in vestem acceperint tunicam candidam, cum toga lintea.

Secutis deinde temporibus, quamplurimæ tum Canonicorum sęcularium, tum Monachorum piorumque militum famililiæ, Augustinianam regulam sunt amplexæ. De quibus sequenti capite ex professo agemus.

CAPVT IV.

ORDINES RELIGIOSI SVB regula Sancti Augustini militantes.

ORDO Canonicorum Regularium, quorum originem referunt ad tempora Apostolorum, Volaterranus, Polydorus, Vergilius, & alij Scriptores. Institutum istud postea S. Augustinus, legibus ac disciplina temperauit.

Canonicorum porrò Regularium variæ sunt Congregationes, varijs temporibus varijs in locis institutæ.

Congregatio Lateranensis Canonicorum Regularium, quæ postea Frisonaria, ac demùm S. Saluatoris est dicta.

Congregatio Canonicorum Regularium S. Saluatoris Bononiensis, vulgò Scopetinorum appellata, anno 1408. per Stephanum Senensem instituta.

Congregatio seu ordo Canonicorũ Regularium

larium S.Rufi in Gallia, per B.Rufum Archiepiscopum Lugdunensem circa an. 1107. instituta.

Congregatio Canonicorum Regularium S.Marci de Mantua, anno 1131. instituta.

Congregatio Canonicorum Regularium S.Spiritus apud Venetos, anno 1415.

Congregatio Canonicorum Regularium de Arroasia in Belgio, circa annum 1000. inchoata.

Congregatio, seu Capitulum VVindesimense, Canonicorum Regularium in Germania inferiore & superiore, anno 1387.

Congregatio Canonicorum Regularium S. Victoris.

Præter istas reformatas Canonicorum Regularium Congregationes, quæ ab Ordinariorum iurisdictione exemptæ suos peculiares habere solent Præfectos, sunt insuper infinitæ propemodum Abbatiæ, Præposituræ, Prioratus, aliaque monasteria Canonicorum Regularium, quæ Ordinarijs siue Diœcesanis Episcopis subsunt

Ordo Præmonstratensis Canonicorum Regularium, auctore S.Norberto Archiepiscopo Magdeburgensi, anno 1120.

Ordo Vallis Scholarium, auctore Guilielmo natione Anglo, in Campania regni Galliæ prouincia, circa an. 1218. institutus.

Ordo S.Mariæ de Mercede & Redemptione

ptione captiuorum anno 1218. per Iacobum I. Regem Aragoniæ & S. Raimundum Pennafortium monachum Dominicanum institutus. Hic ordo partim Monachos, partim Equites complectitur.

Ordo S. Trinitatis, de Redemptione captiuorum, per Ioannem de Matha natione Gallum, anno 1197. institutus.

Ordo Hospitaliorum S. Antonij in Gallia, circa ann. 1121. per Gastonem Viennensem, natione Gallum inchoatus.

Ordo Iesuatorum siue Clericorum Apostolorum à S. Ioanne Columbino institutus. obijt is an. millesimo trecentesimo quinquagesimo quinto.

Ordo Prædicatorum auctore Sancto Dominico.

Congregatio Armeniorum siue S. Bartholomæi Genuensis, in Liguria.

Ordo Eremitarum Conuentualium S. Augustini, per vniuersum orbem Christianum diffusus, circa an. 390. primùm in Italia & posteà in Africa à S. Augustino institutus, vt volunt.

Cæterùm vt variæ Canonicorum Regulariũ, sic & Eremitarum Augustinianorum, variæ sunt Congregationes reformatæ: quas inter hodie primaria est Lombardica; hanc sequitur Corbonaria, & pòst Licetana.

Congregatio Eremitarum S. Augustini de

Liceto, apud Senas Italiæ vrbem, anno 1050. instituta.

Congregatio Eremitarum Corbonaria nuncupata, in regno Neapolitano, an. 1399. per Simonem Cremonensem instituta.

Congregatio Eremitarum Perusina, aliàs Sanctæ Mariæ de Populo in Vmbria, anno millesimo quadringentesimo vigesimoquarto.

Congregatio Lombardica anno 1444. per Ioannem Rocquium Papiensem, Gregorium Cremonensem in vrbe Cremensi instituta. Quæ congregatio inter omnes Reformatas, siue Obseruantes apud Italos est celeberrima.

Congregatio Eremitarum S. Mariæ de Mõte Ortono, apud Patauium, an. 1460. per Simonem Camerinensem inchoata.

Congregatio Baptistarum per quemdam nomine Baptistam, natione Genuensem an. 1484. instituta, quæ & Genuensium dicitur.

Congregatio Apuliæ alias de Dulceto an. 1492. per Felicem natione Apulum, in Apulia instituta.

Congregatio Germaniæ seu Saxoniæ anno millesimo quadringentesimo nonagesimoseptimo, per Andream Prolem instituta: quæ postea est exstincta, cùm ex ea Martinus Lutherus impijssimus apostata prodijsset.

Congregatio Zampanensis anno 1502. in Cala-

Calabria per Zampanam Calabrum inchoata.

Congregatio S.Augustini de Dalmatia, eodem anno in Sclauonia inchoata.

Congregatio Eremitarum Sancti Pauli primi Eremitæ, anno 1555. inchoata. Cuius Congregationis multa sunt monasteria in Hispania & nonnulla in Italia, circa vrbem Romam.

Est & Congregatio Bituricensis Eremitarum in Gallia, qui Biturigis, Pictauij, Latiniaci & alibi, suos habent conuentus.

Ordo Cruciferorum seu Crucigerorum in Italia celebris; cuius originem referunt ad tempora S.Cleti Papæ, qui D.Petro succeſsit, aut S.Helenæ Imperatricis.

Congregatio Huiensis Crucigerorum in Germania, Belgio, Gallia, alijsque prouincijs Transalpinis celebris circa an.1216. incohata. Cuius Præfectus generalis residet Huy ad Mosam flu. in diœcesi Leodiensi.

Congregatio Crucigerorum in Hispania.

Ordo S.Brigittæ, qui est monialium & monachorum, per S.Brigittam institutus, & an.1370. per Vrbanum V. confirmatus.

Ordo seu Congregatio S. Pauli primi Eremitæ, per Eusebium virum pium, circa ann. 1215. inchoata.

Ordo Seruitarum, seu Seruorum Beatæ

Mariæ circa an.1233.vel 1252.inchoatus,quem mirificè amplificauit S. Philippus Binitius nobilis Florentinus.

Ordo Fratrum Vitæ communis, siue fratrum Hieronymianorum à Gerardo Magno Dauentriensi an.1376.inchoatus. Habuerunt ij,celeberrimas olim Scholas per Germaniã superiorem ac inferiorem, vt hodie Patres Societatis Iesu.

Ordo Alexianorum siue Cellitarum in Belgio celebris,qui contagione laborantibus adsistunt & sepeliendis mortuis piam operam impendunt.

Ordo seu Congregatio Nigrarum Sororum in Belgio,quæ ægris & peste infectis piè inseruiunt.

Ordo Charitatis nostræ Dominæ, circa an. 1300.in Gallia inchoatus.

Ordo Hieronymianorum Eremitarum S.Hieronymi, an. 1300.à Petro Gambacurta institutus,in Italia.

Congregatio Hieronymianorum in Hispania celebris.

Ordo fratrum Mendicantium S. Hieronymi Fesulensis,an. 1405. per Redonem Comitem Grauellæ in Italia institutus.

Ordo siue Congregatio Apostolicorum, siue Barnabitarum,à S.Barnaba Apostolo dicitur institutus, cuius Congregationis Sodalibus anno millesimo quadringẽtesimo octogesi-

gesimo quarto Innocentius VIII. regulam S.Augustini præscripsit.

Congregatio S. Ambrosij ad Nemus anno 1431. ab Eugenio IV. confirmata.

Congregatio Bonorum hominum in Anglia anno 1257. per Richardum, Henrici III. Regis Angliæ fratrem, inchoata.

Ordo Saccitarum, siue Fratrum de Pœnitentia IESV Christi, desijt.

Congregatio S. Georgij de Alga apud Venetios, Canonicorum Sæcularium per Antoniū Corrarium patritium Venetum inchoata, & per S.Laurentium Iustinianum primum Patriarcham Venetum, mirificè illustrata.

Ordo Guilielmitarum, auctore S.Guilielmo Duce Aquitaniæ. Alij tamen dicunt hos Guilielmitas militare sub Regula S. Benedicti.

Ordo Ministrantium infirmis, per B.Ioannem Lusitanum circa annum 1540. inchoatus Granatæ, & sub regula S.Augustini anno 1571. Kalend. Ianuar. per Pontificem Maximum confirmatus. Ab Italis vulgò dicuntur *Fate ben Fratelli*. horum cōstitutiones exstant typis editæ, vnà cum vita B.Ioannis conscripta per Franciscum de Castro, presbyterum & Rectorem Hospitalis Granatensis.

Ordo Clericorum Regularium minorum, Romæ nostro sæculo institutus, nisi fallor sub Regula S.Augustini. Horum domus seu

Conuentus primarius eſt Romæ ad S. Laurentium in Lucina: habent & alium Conuentum ad S. Agnetem in Agone.

Ordo Clericorum, ſeu Presbyterorum B. Mariæ Magdalenæ, aliàs de Pęnitentia initio Pontificatus Clementis VIII. Romæ inſtitutus, ſub regula Sancti Auguſtini, niſi fallor.

Ordo Equitum Hoſpitalanorum S. Ioannis Hieroſolymitani, cuius olim ſedes primaria fuit Rhodus, hodie Melita Inſula, vulgò *Malta*: vnde nunc Melitenſes vocantur.

Ordo Equitum Marianorum ſiue Teutonicorum in Germania ac Pruſsia.

Ordo Equitum S. Mauritij & S. Lazari in Sabaudia.

Ordo Equitum S. Mariæ de Monte Carmelo & S. Lazari, in Gallia.

Ordo Equitum Sancti Iacobi, in Hiſpania.

Ordo Equitum IESV Chriſti contra Albigenſes, à S. Dominico inſtitutus.

De his ordinibus Equeſtribus, conſule origines noſtros Equeſtres.

CAPVT V.

IACOBI VITRIACI CARDINALIS & Episcopi Aconensis testimonium de Canonicis Regularibus sui temporis.

ILLI, qui Canonici Regulares dicuntur B. Augustini regulam pro fundamento religionis habẽtes, media & regia via incedentes, secundùm primas regularum institutionem Obseruantias, camisijs & femoralibus, superpellitijs & pellibus, culcitis & linteaminibus vtuntur. Camisias & femoralia de nocte non deponunt. Post matutinas ad cubicula reuertentes, causa recreationis, dormiunt. Nouem lectionum numerum in nocturno officio non excedunt; tribus diebus in hebdomada carnes edunt; pisces, oua, & caseum, in refectorio diebus alijs mãducant. Ipsis autem prandentibus, vnus eorum diuinarum Scripturarum recitat lectiones. Sub vnius Abbatis vel Prioris obedientia continenter viuunt, proprium autem eis habere non licet: animarum curas licitum est eis suscipere, & Ecclesias parochiales regere. Alias præterea habent canonicas institutiones, & regularia decreta, quæ si diligenter, & cum timore diuino obseruare & adimplere studuerint; manna absconditum &

thesauros indeficientes, & præmium sempiternum in splendoribus Sanctorum, gloria & honore coronati, possidebunt. Væ igitur illis, qui murmurantes, queruli, loquaces & garruli, mendaces & detractores inter fratres discordiam seminantes, ignaui, otiosi, & desides secundùm desideria sua ambulantes, inflati & inanes, inuidi, cõtentiosi & impatientes, auari & ambitiosi, incompositi & imprudentes, gulæ & renibus frœna laxantes, maioribus suis inobedientes, & primum votum irritum faciẽtes, tam sanctum ordinem quasi contemptibilem reddiderunt, multos scandalizantes, & tantò laicis turpiores, quantò in operibus sanctitatis, prout altitudo gradus, & ordo professionis exigit, debuerunt esse priores. De quibus scriptum est: *Meretrices & publicani præcedent vos in regno cœlorum.* Ipsi enim tanquam sepulcra foris dealbata, intus autem pleni immũditijs & ossibus mortuorum, & putredine cadauerum, adeò fętentes in naribus bonorum virorum secùm cohabitantium effecti sunt, quòd multi cùm iam sustinere non possent, ab eis discesserunt, ad aliam religionem, mutato habitu, fugientes. Quidam autem in eodem habitu, & sub eadem regula permanentes, prædictis velut folijs defluentibus, fortiter perstiterunt ad Obseruantiam regulæ sanctę, & reformationem Regularium institutionum, tàm in se

quàm

quàm in alijs tota virtute laborantes, & totis desiderijs anhelantes. Conuentus siquidem Canonicorum regularium *S. Ioannis in Vineis Sueßionensis*, & *S. Auberti Cameracensis*, & *Sanctæ Mariæ Blesensis*, & *S. Nicolai de OEgnies*, cùm quibusdam alijs quasi pauci racemi consumpta vindemia, in virtute religionis & feruore charitatis, & decore honestatis permanserunt. Ascendentes de virtute in virtutem, & odore bonæ vitæ & sanctæ conuersationis multos allicientes de mundi naufragio ad congregationem suam, tanquam ad securum tranquillitatis portum, traxerunt.

De his monasterijs, vide infra cap. 37. et 40.

Ita Iacob. Vitriacus, qui in Belgio diu vixit, & anno 1244. obijt.

CAPVT VI.

SENTENTIA LATA A PIO V. Pontifice Maximo, in causa Præcedentiæ, ad relationem trium S. R. E. Cardinalium, in fauorem Canonicorum Regularium, ordinis S. Augustini, Congregationis Lateranensis, contra Monachos ord. S. Benedicti, congregationis Caßinensis.

CHRISTI nomine inuocato, pro tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes, per hanc nostram definitiuam sententiam, quam ferimus in his scriptis, in causa & causis, quam coram nobis, & quas

dilectis filijs nostris Ioanni Michaeli Sarraceno tit. Sanctæ Anastasiæ, Ioan. Baptistæ Cicadæ tit. Sancti Clementis, ac Bernardino Scotto, tit. Sancti Matthæi S. R. E. Cardinalibus primo audiendas, cognoscendas, & per eos decidendas & terminandas, & deinde per præfatos Cardinales nobis referendas commisimus, inter dilectos filios Abbates, Prælatos, & Canonicos Regulares ordinis S. Augustini, congregationis Lateranensis, & vniuersam eorum congregationem, ex vna, & Prælatos, Abbates, & Monachos ordinis Sancti Benedicti congregationis Cassinensis, aliàs Sanctæ Iustinæ de Padua nuncupatos, & dictam eorum congregationem, de & super Præcedentia, & iure inter eos præcedendi tàm in processionibus, quàm in Generalibus & Synodalibus, seu Prouincialibus concilijs, omnibusque actibus publicis, & priuatis, rebusque alijs in actis causæ & causarum huiusmodi latiùs deductis, & illorum occasione in prima seu alia versæ fuerunt, & vertebantur instantijs, partibus ex altera: Causa huiusmodi coram dictis Cardinalibus ad plenum ventillata, ac sæpiùs auditis partibus, & dubijs in ea plenè discussis, ac resolutis, ac visis de iure videndis, & demùm per dictos Cardinales nobis matura desuper facta relatione, pronunciamus, decernimus & declaramus Abbates,

Præ-

Prælatos, & Canonicos Regulares congregationis Lateranenſis, vti clericos dimiſſa ſuperiori veſte, pallio, ſeu cappa in linea veſte, clericalique habitu incedentes (quod etiam in alma noſtra Vrbe Roma conſuetum fuit, & nunc obſeruatur) in proceſsionibus, & omnibus alijs actibus publicis & priuatis, tam in dicta alma Vrbe noſtra, noſtroque & ſucceſſorum noſtrorum conſpectu, quàm aliàs vniuerſis, ac quibuſcumque alijs ciuitatibus, terris, opidis, & locis, dictos Abbates, Prælatos & Monachos ordinis Sancti Benedicti Caſsinenſis præcedere debuiſſe, & debere, eoſdemque Abbates, Prælatos, & Canonicos Regulares, dictamque eorum congregationem, vt ſuprà incedentes dictis Abbatibus, Prælatis & Monachis Sancti Benedicti, & eorum congregationi in omnibus & ſingulis præmiſsis, præferendos, anteponendos, & in digniori loco collocandos fore & eſſe. Abbates verò dictarum Congregationum Lateranenſis, & Sancti Benedicti ſingulariter, & per ſe, abſque eorum Conuentibus, in concilijs Generalibus, Prouincialibus & Synodalibus, & alijs actibus publicis & priuatis, in quibus Abbates de iure, vel de conſuetudine locum & votum habent, vel pro tempore quomodolibet habebunt, inter ſeſe iuxta ſingu-

ſingulorum ipſorum. Abbatum ibidem interuenientium priorem & antiquiorem promotionem ad Abbatiam, atque illa promotione duntaxat, non autem congregatione & ordine, cuius fuerint, attentis, præcedere ac præferri, & indigniori loco collocari debuiſſe & debere, prout pręferimus anteponimus, collocamus, pręferriq́; anteponi, & collocari reſpectiuè mandamus; Iactationes quoq; moleſtationes, oppoſitiones, perturbationes, vexationes & impedimenta quæcunq; per præfatos Abbates, Prælatos & Monachos dicti ordinis S. Benedicti, & dictam eorum congregationem eiſdem Abbatibus, Prælatis, Canonicis Regularibus dicti ordinis, & eorum congregationi de & ſuper præfatis omnibus & ſingulis, & illorum occaſione quomodolibet factas, præſtitas, & illatas, factaque præſtita, & illata fuiſſe & eſſe temerarias illicitas, indebitas, & iniuſtas, temerariaque, illicita, indebita & iniuſta, ac de facto præſumptas & præſumpta, illasque & illa præfatis Abbatibus, Prelatis & Monachis feciſſe & facere miminimè licuiſſe, nec licere de iure, & propterea de & ſuper illis, ac dicto iure præcedendi vt ſuprà, omnibusque alijs & ſingulis præmiſsis perpetuum ſilentium imponendum fore & eſſe decernimus, atque imponimus

Ita refero, & cenſeo iudicandum eſſe, Ioannes Michael Cardinalis Sarracenus.

Ita

Ita refero, & censeo iudicandum esse, Ioannes Baptista Cardinalis S. Clementis.

Ita refero, & censeo iudicandum esse, Bernardinus Cardinalis Tranensis.

CAPVT VII.

BREVE EIVSDEM PII PAPAE IV. IN quo supplentur omnes & singuli Processus & Sententiæ prædictæ, defectus etiam substantiales, si qui forsan interuenerint, ac mandatur, ab omnibus inuiolabiliter obseruari debere prædictam sententiam sub pœnis & censuris.

Pius Papa Quartus

AD futuram rei memoriam. Sedis Apostolicæ prouidentia circumspecta (ne rursus ea, quæ in controuersijs inter personas ecclesiasticas, præsertim Altissimo sub regulari professione famulantes versantur, in molestos cõtentionis anfractus relabantur) maiorem solet, dum id res ipsa requirit, adhibere cautionem. Sanè nuper postquam, sicut nobis innotuerat, ab antiquis vsq; temporibus, etiam suprà centum annos retroactos, lis & causa, seu controuersia inter dilectos filios Rectorem generalem & Canonicos Regulares sancti Augustini Congregationis Lateranensis ex vna, ac Monachos S. Benedicti, ordinis

dinis Casſinenſis, aliàs Sanctæ Iuſtinæ de Padua, ex altera, ſuper illorum pręcedentia ſuborta, & coram diuerſis iudicibus etiam in noſtro Palatij Apoſtolici auditorio ventillata, ac demùm non ſine animi noſtri moleſtia in OEcumenico Concilio Tridentino, inter earundem congregationum Abbates renouata fuerat: Nos cõſiderantes, lites & cõtrouerſias huiuſmodi in Eccleſia pręſertim inter religioſas & reformatas perſonas, quæ relictis mundi vanitatibus, votum ſuum in humilitatis ſpiritu Domino & Deo noſtro (qui ſe pro nobis vſq; adeo humiliauit, vt formam ſerui acciperet) perſoluere profitentur, non modicũ illi pręclaræ Deoq; præcipuè dilectę virtuti, quæ eſt humilitas, labem infundere, populoq; ſcandalũ generale, ac propterea illas omni ratione ſubmonendas, publicæq; religionis tranquillitati, ac miniſtrorũ Dei reconciliationi, & mutuæ dilectioni quam primum conſulendũ eſſe rati; Motu proprio dictas cauſas & controuerſias vbilibet & coram quibuſuis iudicibus, motas, & in quibuſuis inſtantijs indeciſas pendentes, ab eiſdem iudicibus ad nos auocauimus, illasq; dilectis filijs noſtris Ioanni Michaeli ſanctę Anaſtaſię Sarraceno, Ioanni Baptiſtæ ſancti Clementis Cicadæ, ac Bernardino Scotto, nuncupatis, S.R.E. presbyteris Cardinalibus audiendas, cognoſcendas, & decidendas per quãdam motus

tus

tus proprij ſchedulã, & deinde illas per aliud noſtrũ reſcriptum eiſdẽCardinalibus per eos audiendas tantũ, nobiſq; referendas cõmiſimus. Qui quidẽ Cardinales dictis partib. earumve Procuratoribus & Aduocatis pluries auditis, dubijſq; emergentib⁹ ad plenũ diſcuſſis & reſolutis, cõperto ſatis per eos ex cõpluribus litteris Apoſtolicis diuerſiſque alijs documentis, rationibus & probationibus, ꝙ ipſi Canonci fuerũt & sũt de illis clericis à S. Auguſtino, quinimò à ſanctis Apoſtolis inſtitutis, eoſdẽ Canonicos tam ſuæ antiquæ inſtitutionis, quàm etiam dignitatis clericalis (quâ eos ſtatim cum profeſsionem regularem emittunt, inſignitos eſſe oportet) aliarumque qualitatum in eis exiſtentium rationem, dictamque illorum Congregationem Lateranenſem præfatos Monachos & eorum congregationem Caſsinenſem præcedere debere cenſuerunt & concluſerunt, ſuamq; concluſionem homini ad audientiam noſtrã retulerunt. Vnde nos illorũ relatione intellecta, eaque per nos diligẽter examinata, quoniã eam in omnibus ſuis partibus veritati & iuri conſonã cõperimus per noſtrã diffinitiuã ſententiã iudicauimus, decreuimus & declarauimus Abbates, Prælatos, & Canonicos Regulares cõgregationis Lateranẽſ. vti Clericos dimiſſa ſuperiori veſte, pallio ſeu cappa, in linea veſte clericaliq; habitu incedẽtes (ꝙ etiam in alma vrbe

Canonicorum regularium antiquitas.

vrbe consuetum fuerat, & tunc obseruabatur) in Processionibus, & omnibus alijs actibus publicis & priuatis, tam in dicta vrbe, nostroque & aliorum Romanorum Pontificum successorum nostrorum cõspectu, quam aliàs in vniuersis & quibuscumque alijs ciuitatibus, terris, oppidis, & locis, Abbates, Prælatos & Monachos ordinis S. Benedicti congregationis Casinensis prædictos præcedere debuisse & debere, ac eosdem Abbates, Prælatos & Canonicos Regulares, dictamq; eorum Congregationem, vt prefertur incedentes, dictis Abbatibus, Prælatis & Monachis sancti Benedicti & eorum congregationi in omnibus & singulis præmissis, præferendos, anteponendos, & in digniori loco collocandos fore & esse; Abbates verò dictarum congregationum singulariter & per se absque eorum Conuentibus in Concilijs generalibus, Prouincialibus, Synodalibus, ac alijs actibus publicis & priuatis, in quibus Abbates de iure vel consuetudine locum & votum habent, vel pro tempore quomodolibet habebunt, inter sese iuxta singulorum ipsorum Abbatum ibidem interuenientium priorem & antiquiorem promotionem ad Abbatiam, ac illorum promotione duntaxat, non autem congregatione, & ordine, cuius sint, attentis, præcedere & præferri, & in digniori loco collocari debuisse & debere, prout & tunc præ-

prætulimus antepoſuimus, & collocauimus, præferrique anteponi, & collocari mandauimus, iactationes quoq; moleſtatiões, oppreſſiones, perturbationes, vexationes & impedimẽta quęcumq; per Abbates, Prȩlatos, & Monachos prædictos & eorum congregationem Caſsinenſem eiſdem Abbatibus, Prælatis & Canonicis Regularibus congregationis Lateranenſis ſuper præfatis omnibus & ſingulis & illorum occaſione quomodolibet factas, præſtitas, & illatas, facta, præſtita, & illata fuiſſe & eſſe temerarias, illicitas, indebitas, & iniuſtas, temerariaque, illicita, indebita & iniuſta, ac de facto præſumptas & præſumpta illasque & illa Abbatibus, Prælatis & Monachis, Congregationis Caſsinenſis huiuſmodi feciſſe & facere minimè licuiſſe neque licere de iure. Et propterea dé & ſuper illis ac dicto iure procedendi, omnibusque & ſingulis alijs prȩmiſsis perpetuum ſilentium imponendum fore & eſſe, & tunc impoſuimus, prout in reſcripto, relatione & ſententia prædictis plenius continetur. Ne autem de ſententiæ aliorumq; prȩmiſſorum validitate vllo vnquam tempore dubitari, ac propterea vel alio quouis prætextu rem maturè diſcuſſam & iudicatam rurſus in controuerſiam retrahi, neve denuò in Eccleſia Dei inter tales perſonas religioſas contentiones exoriri ac populo ſcandala generari contingat, tempe-

ſtiuè prouidere ac ſupremam huic negotio manum apponere cupientes, necnon veriores litterarum ſingulorum prędeceſſorum, ac reſcripti proceſſus, relationis, ſententiæque præfatorum & inde ſecutorum tenores præſentibus pro ſuffragijs expreſsis habentes. Motu ſimili non ad ipſorum Abbatum Prælatorum, & Canonicorum Regularium congregationis Lateranenſis, vel alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex mera deliberatione & certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ad effectum executionis dictæ ſententiæ tantum, omnes & ſingulos proceſſus & ſententiæ præfatorum defectus etiam ſubſtantiales, ſi qui forſan in eiſdem interuenerint, harum ſerie ſupplemus, ac eandem ſententiam vnà cum eius proceſſu validos & efficaces eſſe, ſuosque plenarios & integros effectus ſortiri & inuiolabiliter ab omnibus obſeruari debere, nec partes ipſas ab eis vllo vnquã tempore quouis prętextu quęſitoue colore reſilire poſſe, ſed illorum obſeruationem teneri, cenſurisq; & pœnis tàm eccleſiaſticis, quam pecuniarijs ad id cogi & compelli, neq; monachos eorumue congregationẽ aduerſus ſententiam aliaue præmiſſa in priſtinũ ſtatum quouis quæſito colore, vel ingenio reſtitui, nec illa oppugnantes audiri, prę̨ſentesq; litteras de ſubreptionis vel obreptionis

ptionis vitio, aut intentionis nostræ, aut alio quouis defectu notari seu impugnari posse. Sicque & non aliter per quoscunq; Iudices & Cõmissarios, etiã S. R.E.Card. sublata eis & eorum cuilibet, quauis alter iudicandi & interpretandi facultate & autoritate, iudicari & definiri debere, ac quicquid secus à quaquam, quauis autoritate sciẽter aut ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus, præmissaq; omnia perpetuò statuimus, vtque ita fiant & obseruentur volumus atq; mandamus, similiter venerabili Fr. Episcopo Amerino & dilectis filijs nostro in alma Vrbe & eius districtu Vicario in spiritualibus, ac Curiæ Causarũ cameræ Apostolicæ auditori generalib⁹ per præsentes motu pari mandãtes, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorum per se vel aliũ seu alios pręsentes litteras, & in eis contenta quæcunq;, vbi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Rectoris generalis & Abbatum, Prælatorum ac Regularum Canonicorum S. Augustini congregationis Lateranensis præfatorum, vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac illis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant authoritate nostra illos suppletione, decreto, statuto, volũtate & mandato, alijsque promissis pacificè frui & gaudere, Non permittentes eos vel eorũ quempiã desuper, ꝑ quoscunq; quomodo-

 libet

libet indebitè molestari, perturbari, vel inquietari; contradictores quoslibet & rebelles per sententias, censuras, & tam Ecclesiasticas & pecuniarias etiam arbitrio suo moderandas & applicandas, quàm etiam priuationis beneficiorum Ecclesiasticorum per ipsos cõtradictores obtentorum pœnas, aliaque iuris remedia, appellatione postposita, compescẽdo, ac legitimis super his habendis seruatis processibus illos sententias, censuras, & pęnas huiusmodi incurisse declarãdo, illosq; etiam iteratis vicibus aggrauando & interdictum Ecclesiasticum imponendo, inuocato etiam ad hoc, si opus sit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmissis, ac felicis recordationis Bonifacij Papæ Octaui prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodo quispiam præsentiũ vigore vltra tres dietas ad iudicium non trahatur, ac alijs quibusuis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum & Ordinum, ac congregationũ præfatorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus & insolitis capitulis irritantibusque, & alijs decretis in genere

vel

vel ſpecie, etiam motu proprio & ſciētia quomodolibet conceſsis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, illorum tenores pro expreſsis & inſertis habētes (illis aliàs in ſuo robore permāſuris) hac vice duntaxat ſpecialiter & expreſsè derogamus, contrarijs quibuſcunque, aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpēdi, vel excommunicari non poſsint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionē. Volumus autem quod præſentium tranſſumptis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, in iudicio & extra vbilibet locorū plena & indubia, eademq́; prorſus fides adhibeatur, quę ipſis præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die XVIII. Ianuarij M.D.LXIV. Pontificatus noſtri anno quinto. 1564.

CAPVT VIII.

CANONICORVM REGVLARIVM *variæ Congregationes reformatæ.*

ANNO ſalutis humanæ 1080. ſub Gregorio VII. vt teſtatur Volaterranus,

lib.21.instaurauit ordinem Canonicorum regularium *Iuo* in Ecclesia S.Quintini Belloua-censi, qui fuit eiusdem Ecclesiæ Præpositus, & postea Episcopus Carnotensis; quiq; post Isidorum fuit Decretorum collector.

Eodem tempore per Galliam idem Canonicorum regularium Ordo florere cœpit sub *Arnulpho* Abbate, & Episcopo Lugdunensi: vt refert Nauclerus vol.2.Chron.gener.37.

Eundem ordinem reuocauit, teste Volaterrano, *Fridianus* Episcopus Lucẽsis, per Tusciam & vniuersam penè Italiam.

Anno item, vt refert idem Volaterranus, redẽptionis humanæ 1401. auctore *Leone* cognominato *de Carate*, ciue Mediolanẽsi, Canonico regulari, orta est apud cœnobiũ S.Mariæ de Frigionaria, in diœcesi Lucensi, cõgregatio Canonicorũ regularium, quæ dicta est *Congregatio Frigonaria*, & posteà iussu Eugenij IV. cuius auctoritate est approbata, vocataq; fuit *Lateranensis Congregatio*.

Anno Christi Domini 1410. cœpit alia Congregatio Canonicorũ regularium, quam fundarũt Stephanus & Hieronymus, viri Senenses, Eremitæ Augustiniani. Hi enim cum alijs paucis, Gregorio XII. approbante, ad ædem S.Saluatoris in Scopeto propè Florentiam migrarunt; & ibi cœnobiũ exstruxerunt, vnde dicta est *Congregatio Scopetina* seu *S. Saluatoris*, teste Volaterrano. Vtuntur veste alba,

scapu-

ſcapulari item albo,& tunica alba linea. Cùm prodeunt in publicum & incedunt per vrbẽ, aſſumunt pallium nigrũ,quo teguntur. Quadraginta per Italiam conuentus habent.

Eſt & alia Congregatio,teſte eodem Volaterrano, Iulij II. auctoritate confirmata, quæ nomine *S. Petri de monte Corbulo*, in Florentina diœceſi appellatur. Cuius congregationis Clerici hoſpitalitatem colunt, & pullum atque humilem cucullum linteis craſſiſque tuniculis ſuperinduunt. Hæc Volaterranus, lib. 21.

Eſt & Congregatio Canonicorum *Sancti Gregorij in Alga* Venetijs, quam illuſtrauit Beatus Laurentius, Iuſtinianus & Eugenius Quartus, Canonici vtuntur amictu cærulei coloris.

Cæterùm quæritur, quomodo propagatus ſit ordo Canonicorum regulariũ. Volaterranus lib. 21. in Anthropol. ait, hunc ordinẽ propagatũ & mirificè auctum fuiſſe, ſic vt ex eo exſtiterint triginta ſex Romani Pontifices, Cardinales trecenti, viri ſanctitate vitæ clari, & in Sanctorum numerum adſcripti, ſepties mille & quingenti. Et poſteà numerat Romanos Pontifices, Gelaſium Primum, Leonem VIII. Alexandrum II. Paſchalem II. Lucium II. Alexandrũ III. Innocentiũ III. Honorium III. Potuiſſet his etiã adiungere Anaſtaſium IV. & Adrianum IV. Auguſtin. Tici-

nensis in suo Propugnaculo ordinis Canonici part.1.cap.1.2.3. & 14. & part.5. confirmat. 14.scribit; Ex ordine Canonicorum regularium fuisse Romanos Ponfitifices quinquaginta quatuor, Cardinales S. Romanæ Ecclesiæ mille quingentos sexaginta septem, viros, qui sunt in Sanctorum numerum relati fuisse ducentos vltra sedecim millia. *Et Ecclesiam Romam,* inquit, *gubernauit hic ordo per annos quingentos & sex.* Penes hos auctores, quos nominaui, sit fides. Onufrius Panuinius in lib. de 7. Ecclesijs Vrbis scribit in hunc modum: *Gelasius Primus. circa annum Domini 400. constituit in Ecclesia Lateranensi clericos Canonicos, qui seruabant regulam Apostolorum, nihil propriũ habentes, sed in communi, iuxta regulam S. Augustini viuentes. Posteà Gregorius III. posuit monachos in Ecclesia Lateranensi, vt in ea preces quotidie cantarent. Deindè monachis deficientibus, iterum sunt in eadem Ecclesia Clerici Canonici constituti, qui more monachorum religiosum vita institutum seruabant: & Priori, loco Abbatis, parebant, & in communi domo habitabant. Et ex hoc Lateranensi Canonicorum regularium monasterio fuerunt Romani Pontifices Alexander II. Vrbanus II. Paschalis II. Honorius II. Innocentius II. Alexander III. Innocentius III. Honorius III. Et durauit,* inquit Onufrius, *Lateranense Canonicorum regularium monasteriũ octingentos annos vsq; ad Bonifaciũ VIII. qui anno Domini*

mini 1300. exclusis è monasterio Canonicis regularibus, posuit in eo Canonicos sæculares. Ita Onufrius.

CAPVT IX.

CONGREGATIO LATERANENSIS Canonicorum Regularium.

CANONICI Regulares ordinis S. Augustini, dicti Lateranenses, ab Apostolis primum (vt narrant historiæ) traxerunt originem, sed postmodum à B. Augustino, fuit ista Congregatio regulariter ordinata: cùm quibus Canonicis, factus ipse presbyter, à Valerio Episcopo, secundum regulam ab Apostolis traditam aliquamdiu vixit. Qui cum, post multa temporum spatia, varias à laudabilibus viris Reformationes accepissent, secundumque illas varia sortiti essent nomina; inter alias prima fuit ista Congregatio Lateranensis. Quæ tandem fuit reformata in templo S. Mariæ Frigionariæ, propè Lucam Etruriæ vrbem, anno millesimo qua- 1404.
dringentesimo septimo, à quodam clerico nobilissimo Romano, nomine *Bartholomæo*, illustrissimæ familiæ Columnæ, eiusque socio *Iacobo* de Anogradis, V.I. Doctore excellentissimo. Olim, idque per octingentos ferè annos, vsque ad Bonifacium VIII. sedem habuerunt in basilica Lateranensi, à Gelasio I.

ibidem collocati. Ex qua basilica licet posteà pluries fuerint eiecti, atque iterum regreßi; tandem sub Sixto IV. Summo Pótifice, illius possesionem prorsus amiserunt: non tamen titulum & priuilegia, quę idem Pontifex ipsis concesit, vnà cum monasterio *S. Mariæ Paris*, in quo etiamnum Romæ sedem ac domicilium habent.

CAPVT X.

AROASIENSIS CONGREGATIO Canonicorum Regularium, per Belgium & Franciam.

ANNO 1097. duo pij sacerdotes Conon & Heldemarus Aroasiam monasteriũ fundarunt, quod hodie visitur secũdo ferè lapide à Bapalma Artesiæ opido versus fines regni Galliæ. Quo factum vt bellis inter Gallos & Belgas sæuientibus non semel fuerit destructum.

In hac Abbatia tanta fuit olim regularis disciplinæ Obseruantia, vt illius regimini, quamplurima sese Monasteria olim submiserint & amplißimæ Cõgregationis, inde Aroasiensis dictæ, caput olim exstiterit.

Catalogum porrò monasteriorũ, quæ Aroasiensi Congregationi paullatim accesserunt, hunc nobis R. P. Franciscus Barrius, Prior Aquicinctinus transmisit.

NOMI-

NOMINA MONASTERIORVM, quorum Abbates dextro in latere consi- dere solent in congregatione solemni.

TOTIVS congregationis caput & princeps est Aroasiense monasterium.

Beatæ Mariæ monasterium Henniacense, seu S. Martini de Henniaco, vulgò *Hennius Lietart.*

B. Mariæ monasterium Boloniense, fundatum anno 1159. dirutum autem anno 1544. ab Henrico VIII. Angliæ Rege.

Monasterium S.Eligij Fontis in Caluiaco, aliàs à Caluiaco, Gallicè Chanij.

Monasterium S.Marci, seu S. Nicolai in pratis iuxta Tornacum.

Cisoniense S.Calixti monasterium, anno octingentesimo trigesimo octauo, à S.Euerardo Comite fundatum.

Monasterium S. Ioannis Baptistæ, iuxtà Chocques, Artesiæ pagum in agro Bethuniensi.

Monasterium S.Mariæ à Bello loco, quod à monasterio Ioannis iuxtà Chocques initium habet.

Zunebecanum S.Mariæ monasterium, an. 1578. per tumultus bellicos dirutum.

Monasterium Sanctæ Mariæ à Castricijs.

Mona-

Monasterium S.Ioannis Baptist. in Valentiana Hannoniæ vrbe, quod monasticæ huius suæ institutionis originem traxit à monasterio S.Crispini in Cauea apud Suessiones, anno 1112.

Bartholomæi monasterium Brugense, quod Latinè Quercetum, Flandricè *Oecboudt* nuncupant; quòd monasticæ huius suæ institutionis originẽ habuit à monasterio S.Marci siue S. Nicolai in pratis, iuxtà Tornacum, anno 1050.

Bethleemeticum monasterium in Alemannia.

S. Patritij monasterium in Hibernia. fuit illud, vt arbitror, olim situm in primaria vrbe Dubliniẽsi. Constat enim ex Actis S.Laurentij Archiepiscopi Dubliniensis, ipsum Canonicos seculares in Canonicos regulares Aroasiensis Ordinis transformasse. Vide Surium 14. Nouemb. Tom.6.

NOMINA MONASTERIORVM, quorum Abbates ad sinistrum latus sedent in comitijs solemnibus.

Monasterium S.Mariæ à Nemore, nunc Guisseauuilla, aut Riuouilla, fundatum à Dominis seu Toparchis Creciacensibus, cuius Abbas dicebatur Prior, vt loquuntur, Congregationis Aroasiensis.

Monasterium S.Crispini in Cauea apud Suessiones.

Mona-

Monasterium S. Vulmari Bononiense, in Gallia, ab Henrico VIII. Angliæ Rege dirutum.

Monasterium S. Leodegarij apud Suessiones.

S. Amandi monasterium Mareolense, apud apud Atrebatũ, à S. Bertilia virgine fundatũ.

Monasterium à Claro Fageto.

SS. Petri & Pauli monasterium Varnestunense, vulgò VVarneston.

Castellionense monasterium, quod originem habet à monasterio B. Mariæ in Nemore.

Monasteriorum à Dodellieuilla, seu Dodeuilla.

Monasterium S. Mariæ à Sagano in Silesia, & diœcesi Vratislauiensi; cuius monasterij Abbas Alardus VIII. Kalen. Maij defunctus notatur, in Catalogo seu libro defunctorum monasterij Aroasiensis.

Monasterium S. Christophori Fanopinense, seu Falenpinense fundatum ann. 1039. apud Insulas Flandriæ vrbem.

Monasterium S. Mariæ & S. Huberti in atrio in Vosago, aliàs ab Alteriaco.

Monasterium Dulcis Vallis, iuxtà Middelburgum Flandriæ oppidum, quod Meyerus an. 1215. vult conditum, sumptis initijs institutionis ex Brugensi S. Bartholomæi monasterio.

Diru-

Dirutum eſt autem anno 1578. per tumultus bellicos.

Atque in hoc quidem Catalogo, non niſi ſex & viginti monaſteria, præter Aroaſienſe, recenſentur; cùm alij tamen velint octo & viginti monaſteria Aroaſienſem Abbatem agnouiſſe.

IACOBI VITRIACI CARDINALIS teſtimonium de Canonicis Regularibus congregationis Aroaſienſis.

Svnt alij regulares Canonici, qui *de Aroaſia* nuncupantur; eo quòd prima huius inſtitutionis Abbatia, quæ caput eſt omnium aliarum, ſic vocetur, in diœceſi Atrebatenſi ſita. Hi ſiquidem fundamentum regulæ B. Auguſtini retinentes, vt carnem ſuam cum vitijs & concupiſcentijs arctiùs crucifigerent, carnes à refectorio ſuo ſubtraxerunt. Camiſijs inſuper non vtuntur, ſed cum tunicis laneis nocte in dormitorio ſuo quieſcunt. Quaſdam etiam alias inſtitutiones neceſſarias & honeſtas ſuprà prædictum fundamentũ prudenter ædificantes, contra imminentia pericula ſibi præcauẽtes, addiderunt. Et quoniam nihil magis virtutem religionis conſeruat, vbi plures ſunt Congregationes & Conuentus, quàm reſpectus ad vnum ſuperiorem, qui diuerſa ſub ſe membra regit & continet, quaſi ſummum & ſupremum caput; ſemel in anno

in anno ſub primo & principali Abbate generale Concilium celebraturi conueniunt, vt omnes vnanimiter huius ordinis Abbates, ſecundùm quod religioni viderint expedire, corrigant corrigenda, reſecent ſuperflua, inſtituant & addant quæ fuerint ſuperaddéda, vel ſecundùm temporum aut rerum mutationem, quæ fuerint commutanda commutent, & nouis ſuperuenientibus ita vetera reijciantur, quod vetuſtiſsima veterũ, prima ſcilicet antiquorum Patrum inſtituta, firmiter & inuariabiliter obſeruentur. Principalis ſiquidem Abbas filias ſuas, inferiores ſcilicet Abbatias per ſe, vel per viros idoneos ſtudioſè viſitando, quantum religioni ſubminiſtret fulcimentum, ne per negligentiam defluat, vel per diſſolutionem ſtatus religionis eneruatus corruat, ex his liquet conuentibus & congregationibus, quæ ex vno tantùm Abbate pendentes, & vni ſoli ſuperiori intendentes, cum corruente plerumque corruunt, cùm non habeant vnde alias fulciantur. Væ ſiquidem ſoli, quia ſi ceciderit, non habet ſubleuantem. Funiculus autem multiplex non facilè rumpitur: frater enim fratrem adiuuans, eſt quaſi ciuitas munita. Si autem corrupto capite ad Prælatos ſæculares membra recurrerint, Scyllam fugientes, frequenter Charybdim incurrerunt, & fugientes arma ferrea, in arcum æreum incide-

ciderunt. Quidam enim Ecclesiarum Prælati regularium dissensionibus tantò magis exultant, quantò velut in aqua turbata copiosiorem reperientes piscationem, ab altera vel vtraq; parte hac occasione pecuniam emungere non formidant. Quod si fortè iustos & timoratos inuenerint Prælatos, qui ab omni munere manus excutientes, eorum partes intercedente pecunia, fouere renuerint, tandem facta ad Dominum Papam appellatione, discurrendi & euagandi materiam libenter inueniunt, & inutilibus expensis ex vtraque parte miserabilem domum eorum obligantes, reditus copiosos & amplas plerumq; consumunt possessiones. *Ita Vitriacus in sua Historia Occidentali.*

Cæterùm floret hodieque Abbatia Aroasiensis, vt & alię Abbatiæ eiusdem olim Congregationis, sed proh dolor! desijt illa societas, siue vnio, nec annuum amplius capitulum à Congregatione Aroasiensi, vtpotè extincta, celebratur.

Capvt XI.

Ordo sev Congregatio Canonicorum regularium S. Rufi, in Gallia.

Congregatio Canonicorum regularium S. Rufi, (quem alij Arnulfum nun-

nuncupant) Paſchalis Papæ II. temporibus, circa annum 1107. ſumpſit exordium. Beatus 1107.
namque Rufus, Lugdunenſis Epiſcopus, cùm eſſet egregiùs diuini verbi præco, monaſterijs plurimis in Gallia excitatis, demùm in Italiam tranſijt, atque in Etruria & alibi multa Canonicorum regularium cœnobia inſtituit: quorum caput apud Valentiam, Delphinatus ſeu Prouinciæ Viennenſis vrbem ſtatuit. Sic Aimarus Falco in hiſtoria ſua Antoniana, Lugduni an. 1534. edita, Notatque idem in Prouincia Viennenſi tria monaſteria, religioſorum familiarium capita, numerari: nimirum Cartuſiam Maiorem, S. Antonij Viennenſe monaſterium, & dictam S. Rufi Abbatiam.

Huius reformationis meminit Ioachimus Abbas, commentario in Apocalypſim, viceturque initia eius referre ad annum circiter 1100.

CAPVT XII.

CONGREGATIO ET ABBATIA *S. Victoris, ad muros vrbis Pariſienſis.*

INTER Canonicos Auguſtinianos celebris, eſt familia ſeu Congregatio Canonicorum S. Victoris, qui nomen hoc induerũt à monaſterio S. Victoris Abbatiali titulo

illuſtri, ad muros Vrbis Pariſienſis ſito. Quod
1113. quidem monaſterium anno 1113. à Ludouico Craſſo Galliæ Rege fundatum dotatumque eſt; teſte Fräciſco Belleforeſtio in ſua Coſmographia. Floruerunt hoc in monaſterio Hugo & Richardus à S. Victore, Theologi longè celeberrimi.

Eſt autem hodieque in monaſterio iſto Bibliotheca manuſcriptorum codicum medij æui longè præſtantiſsima, quam exteri omnes meritò admirantur, & nos aliquando admirati ſumus.

Cæterùm haud abs re fuerit Iacobi Vitriaci (qui anno 1244. obijt) de Canonicis S. Victoris teſtimonium hîc adfuiſſe: *Sunt aliæ Canonicorum regularium deuotæ, & humiles & amabiles Deo congregationes, quæ S Victoris Canonici nominantur; eo quòd prædictus Dei martyr patronus & aduocatus ſit eorũ, in quibus huius ordinis primordia claruerunt. Primus ſiquidem & præcipuus huius ſanctæ Religionis conuentus extra muros Pariſienſis ciuitatis, in Eccleſia quæ dicitur S. Victoris, quaſi lucerna Domini ſupra candelabrũ poſita nõ ſolùm propinquam ciuitatem, ſed remotas circumquaq; regiones & ad Dei cognitionem illuminat, & ad charitatem inflammat, tanquam piſcina probatica, & luter aneus in templo Domini, ſcholaribus Pariſijs commorantibus, & varijs populis vndiq; confluentibus aquas purificationis ſubminiſtrans. Hæc ſiquidem ſancta & omni*

omni acceptione digna militantium in castris Domini congregatio, refugium est pauperum, consolatio lugentium, fulcimentũ & quasi basis debilium, recreatio lassorum, releuatio lapsorum, portus tranquillißimus scholarium, quibus de mundi huius naufragio euadere cupientibus sinum misericordiæ aperit, & in gremio suo velut pia mater eos fouet & nutrit. Multis à principio Parisiẽsibus magistris, viris litteratis & honestis, velut stellis fulgentibus illustrata, & quasi margaritis pretiosis decorata. Inter quos nominatißimus & præcipuus exstitit citharista Domini, organum Spiritus sancti, Magister Hugo de Sancto Victore dictus, qui malo granata tintinnabulis coniungens, exemplo sanctæ conuersationis, multos ad honestatem incitauit, & melliflua doctrina ad scientiam erudiuit. Hugo à S. Victore.
Multos autem aquarũ viuentium puteos effodiẽs, libris suis, quos de fide & moribus tàm subtiliter quàm suauiter differendo edidit, incerta & occulta diuinæ sapientiæ pluribus aperuit, mortalem sui memoriam velut compositionem odoris, & opus pigmentarij, & in omnium ore quasi mel dulcoratum, velut musicam in conuiuio vini, & tanquam naues poma ferentes, posteris reliquẽdo. Hi siquidem prudẽtes & honesti viri extra Parisiensis vrbis tumultũ seorsim congregati, supra firmũ & stabile fundamentũ regulæ S. Augustini institutiones honestas & salutares obseruantias statuerũt. Nigris siquidem cappis & tunicis albis & laneis induti, pellibus agninis & lineis vtuntur camisijs.

Carnes in refectorio non manducant. Certis temporibus & horis constitutis infra terminos suos manibus suis corporaliter laborant. Circa primam vel secundam noctis horam ad matutinas surgentes, in hymnis, & psalmis, & canticis spiritualibus Domino suauiter & deuotè iubilando, residuum noctis plerumque expendunt. AEstatis autem tempore à vespera vsque ad auroram nocturnum frequenter protrahunt officium. Semel autem in anno omnes huius ordinis Abbates Parisijs apud S. Victoris Ecclesiam generale capitulum celebraturi, congregantur. Pòst diuinæ prædicationis epulas delicatas & suaues, de his quæ ad religionem & ordinis instituta pertinent, vnanimiter pertractantes. Hactenùs Vitriacus.

Cæterùm vt Aroasiensis, sic & Congregatio S. Victoris desijt, nec annuum amplius capitulum à Victorinæ olim Congregationis Abbatibus celebratur.

Inter Victorinæ Congregationis Abbatias olim fuit, Abbatia S. Mariæ de Victoria, cuius fundationem vide infrà cap. 40.

Item Abbatia S. Martini Gemellorum, de qua vide infrà 43.

MONASTERIA MONIALIVM Congregationis Victorinæ.

Gronenbrielensis Abbatia, in vrbe Gandensi, in Flandria.

Trudonensis Abbatia in vrbe Brugensi: de qua

de qua vide ſuprà caput trigeſimumtertium.

VVaſmunſtrienſis in agro VVaſienſi, apud Teneramundam Flandriæ opidum.

Abbatia Pontis Roradi, vulgò Roeſbrugge, in Flandria.

Abbatia noui monaſterij in opido Bergenſi S. VVinoci in Flandria.

Vallis S.Margaretæ vulgò Nonnarum monaſterium in vrbe Antvverpienſi.

Capvt XIII.

Capitvlvm, sev Congregatio VVindeſemenſis, Canonicorum regularium, in Germania inferiore & ſuperiore.

VVindesemense Monaſterium, Canonicorum regularium ordinis S. Auguſtini, tertio miliari à Dauentria, Germaniæ inferioris vrbe, ad Iſalam flu. ſita, anno 1387.
Chriſti 1387. fundatum eſt. Ab hoc monaſterio nomen induit, legesq́ue accipere ſolet Capitulum ſeu congregatio Vvindeſemenſis, quæ centum viginti ferè per Germaniam inferiorem ac ſuperiorem monaſteria olim cōplectebatur, hodieq́ue non mediocriter floret. Debet autem iſta congregatio originem ac progreſſum ſuum *Gerardo Magno*, & *Fratrum*, ſeu vitæ communis clericorum familiæ ab ipſo inſtitutæ, vt Thomas Kempenſis, qui

Gerardi vitam copiosè descripsit, his verbis testatur: *Habuit Gerardus propositum ædificandi monasterium Clericorum ordinis Canonicorum regularium, volens quosdam de idoneis Clericis sibi adhærentibus, ad religionis habitum promouere, vt aliis deuotis essent in exemplum, & aduentantibus aliundè Clericis vel Laicis bonæ conuersationis iter ostenderent; ad hunc ordinem Regularium instituendum, præcipuè inductus fuit, propter singularem reuerentiam & amorem Venerabilis Domini Ioānis* Busebrouc, *primi Prioris viridis Vallis, & aliorum ibidem religiosè cōuersantium probatissimorum fratrum in ordine Regulari, quos dudum in Brabantia visitauerat: à quibus magnam ædificationis formam, ob multam ipsorum humilitatem, & simplicis habitus deferentiam, traxit & annotauit. Cùm igitur pro loco religioni apto & monasterio fundando diligenter instaret, mortalitate præuentus non potuit perficere, quod optauit; sed Deo intentum voluntatis suæ pro operis effectu obtulit, ac desiderium monasticæ constructionis, carissimis discipulis suis ab eo conuersis, perficiendum commisit, hortans, ne tantum bonum ipso defuncto sopiretur, sed pro honore Dei ampliando omnes pariter consilium præstarent & iuuamen. Ex his fuerunt qui Monasterium VVindeshem, & domum S. Agnetis in monte propè Svvollas, primitùs, Deo iuuāte, fundauerunt.* Cæterùm quibus potissimum auctoribus, ex isto fratrum seu vitæ communis Cleri-

Clericorum cœtu, Congregatio VVindeshemensis primùm cœperit, adoleuerit, atq; ad summam vitæ perfectionem peruenerit, accuratè describit, Arnoldus Buschius in suo Libro de origine virisque illustribus Capituli seu Congregationis VVindeshemensis, quo Louanij ad D. Martini, & alibi MS. adseruatur. Porrò VVindeshemense, Dordracenum, Arnhemianum & Hornanum monasteria in vnum Capitulare, vt vocant, corpus primùm sunt colligata: Quod cùm Bonifacius IX. Papa adprobasset, statuit idem, vt Prior seu Præfectus monasterij Vvindeshemensis cæteris omnibus præesset, vtque singulis annis Vvindeshemi Capitulum, vt loquuntur, seu Conuentus generalis haberetur. Huic congregationi ob disciplinam monasticam efflorescenti plurima cùm virorum tùm virginum cœnobia, quorum pleraq; isto æuo sunt excitata, paulatim accesserũt: Martino V. Pio II. Sixto IV. Innocentio VIII. Leone X. alijsque Pontificibus adsentientibus. Exstat liber de Constitutionibus & priuilegijs Canonicorum regularium Capituli Vvindeshemensis ann. millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio, Vltraiecti editus, ad quem Lectorem plura cognoscere volentem remittimus.

EX ORDINARIO, VT VOCANT,
diuini Officij & Constitutionibus Canonicorum Regularium Capituli VVindesemensis, anno 1552, Vltraiecti excusis.

Anno 1387. Fundatum est monasterium Canonicorum Regularium in VVindesen.

Ano 1382. fundatum est monasterium in Eemstheyn propè Dordracum, Hollandiæ opidum.

Anno 1392. monasterium B. Mariæ propè Arnhemum, Geldriæ opidum.

Anno eodem, monasterium Nouæ Lucis propè Hornam, Hollandiæ Septentrionalis opidum.

Quatuor hæc monasteria in vnum Capitulare corpus, siue Congregationem colligatam à Bonifacio Papa IX. priuilegia sequentia impetrauerunt.

Capitulum generale singulis annis celebrabitur in VVindesem.

Prior superior, & reliquij Priores omnes obedientes erunt Capitulo.

Prior VVindesemensis erit semper Prior superior, potest tamen Superioritas ad aliam domum transferri.

Definitores singulis annis elegentur.

Definitores cum Priore superiore, auctoritatem habebunt statuendi, corrigendi, reformandi, &c.

Quod

Quod à definitoribus ordinatur, ab omnibus obſeruabitur.

Conſtitutionum tranſgreſsio, non obligat ad culpam, ſed ad pœnam.

Priores ſingulis annis abſolutionem petere debent.

In cauſis, quæ Capitulum generale exſpectare nequeunt, Prior ſuperior habet auctoritatem Capituli generalis.

Appellare non licet, niſi ad Capitulum generale, vel Priorem Superiorem.

Viſitatorum ordinatio ſpectat ad Definitores.

Vniformitas in officio Diuino, vbique ſeruanda eſt, ſecundùm Ordinarium Eccleſiæ Vltraiectenſis, exceptis quibuſdam hiſtorijs.

Prædictis priuilegijs gaudebunt non ſolum monaſteria iam fundata, ſed & fundanda, quæ ſe Capitulo VVindeſemenſi ſubiecerint.

Monaſterium Canonicorum Regularium propè Amſtelodamum Hollandię emporiũ, itemq́ue cœnobium monialium in ipſa vrbe Ambſtelodamenſi fundata ſunt anno 1394.

Anno eodem, fundatum eſt monaſterium in Vredenſvvege propè Northornam in VVeſtphalia & diœceſi Monaſterienſi, & in Comitatu Bentemenſi.

Anno 1398. monaſterium Montis S. Agne-

tis propè Svvollam, Transyſulanę prouinciæ opidum.

Anno 1400. monaſterium vallis Angelorum in Leydendorp, apud Lugdunum Batauorum.

Capitulum ſeu Congregatio VVindeſemenſis, octo tum virorum monaſteria complectens, à Frederico Blanckenhemio, omnium priuilegiorum à Bonifacio IX. conceſſorum approbationem impetrauit.

Anno 1405. Fundatum eſt monaſterium in Rugge propè Brielam Hollādiæ opidum: & anno ſequenti Capitulo VVindeſemenſi incorporatum.

Sub idem tempus alia tria monaſteria initium ſumpſerunt, videlicet

Monaſterium Viſitationis B. Mariæ propè Harlemum, Hollandiæ opidum.

Monaſterium Thabor propè Snecam, Friſiæ Occidentalis opidum.

Monaſterium Stagni S. Petri propè Bomeliam, Geldriæ opidum Situm.

Anno itaque Domini 1407. Capitulum VVindeſemenſe duodecim Monaſteria continebat. Quibus an. 1413. ſeptem Monaſteria Brabantiæ ſunt addita; agente Petro Aliaco, Epiſcopo Cameracenſi, Cardinale & Legato Apoſtolico, videlicet.

Monaſterium viridis Vallis, tertio lapide à Bruxellis.

Mona-

Monaſterium Rubeæ vallis, primo lapide à Bruxellis.

Monaſterium ſeptem Fontium, quarto lapide à Bruxellis.

Monaſterium Corſendoncanum, propè Turnhoutum.

Monaſterium Bethlehem, propè Louanium.

Thronus Beatæ Mariæ, propè Herentaliam.

Monaſterium S. Barbaræ in opido Thenenſi, quod eſt Monialium.

Succeſſu temporis alia Virorum monaſteria octo, & Monialium quatuor, Capitulo VVindeſemenſi ſunt adſcripta, videlicet

Monaſterium Bircket, propè Amersfordiam, diœceſis Vltraiectenſis.

Vallis Pacis, nunc S. Ioannis monaſter. in Amersfordia.

Elzinghem propè Aldenardam, Flandriæ opidum.

Ezinghen, diœceſis Bremenſis.

Bodinghen diœceſis Colonienſis.

Monaſterium Tungrenſe, in diœceſi Leodienſi.

Monaſterium Ambſtelodamenſe, in Hollandia, vulgò Paradiſum, ad Mœnia vrbis, nunc Pomœrijs incluſum.

Diepeueen in Hollandia, Monialium.

Bronopia.

Hieru-

Hierusalem,in vrbe Vltraiectina, monialium.

Anno 1430. temporibus Martini Papæ V. Capitulum Nusiense, quod duodecim monasterijs constabat, Capitulo VVindesemensi se submisit ac coniunxit: atque ita ex duobus vnum Capitulum,seuCongregatio est facta,& Catalogus est mutatus.

Post hæc & alia monasteria Capitulo VVindesemensi sunt addita, Catalogo commutato.

CATALOGVS MONASTERIORVM Capituli VVindesemensis Canonicorum regularium, per Germaniam superiorem & inferiorem.

Monasterium B.Marię Virginis in VVindesem propè Zvvollam, Transysulanæ prouinciæ opidum, diœcesis olim Vltraiectensis nunc Dauentriensis.

Monasterium B.Mariæ, propè Nusiam diœcesis Coloniensis opidum,nunc in opido Nusiæ,hodieque floret.

Monasterinm B. Mariæ in Viridi Valle, propè Bruxellam Brabantiæ vrbem, diœcesis olim Cameracensis,nunc Machliniensis.

Monasterium B.Mariæ in Bethlehem, in opido Zvvollensi diœcesis olimVltraiectensis,nunc Dauentriensis.

Monasterium S.Pauli in Rubea valle,propè Bru-

pè Bruxellam, diœcesis olim Cameracensis, nunc Machliniensis.

Monasterium B.Mariæ,& duodecim Apostolorum in vrbe Vltraiectensi,quod dicitur Ad Regulares.

Monasterium S.Saluatoris in Eemstheym, propè Dordracum Hollandiæ opidum,diœcesis Vltraiectensis.

Monasterium B.Mariæ ad Septem Fontes, vulgò *Seuenbor*, propè Bruxellam,diœcesis olim Cameracensis,nunc Machliniensis.

Fons B.Mariæ propè Arnhemum, Geldriæ opidum, diœcesis olim Vltraiectensis, nunc Ruremundensis.

Monasterium S. Ioannis Euangelistæ propè Ambstelrodamum, nunc in Heglo propè Alcmariam Hollandiæ opidum, diœcesis olim Vltraiectensis,nunc Harlemensis.

Monasterium B.Mariæ in Noerthoern in VVestphalia,d.Monasteriensis.

Monasterium B.Mariæ in Corsendonca, propè Turnhoutum Campaniæ Brabanticæ municipium, d. olim Cameracensis, nunc Antvverpiensis.

Mons S. Agnetis propè Svvollam, diœcesis olim Vltraiectensis, nunc Dauentriensis.

Monasterium B.Mariæ in Valle Angelorum in Leydendorp in Hollandia, d. olim Vltraiectensis.

Mona-

Monasterium Beatę Elisabethę propè Brielam, Hollandiæ opidum, diœcesis Vltraiectensis.

Monasterium B. Mariæ in Goesdonck, propè Goch in Gelria, d. olim Coloniensis, nunc Ruræmundensis, floret.

Monasterium B. Mariæ in Nouiomago Gelriæ opido, d. olim Vltraiectensis, nunc Ruręmundensis.

Monasterium Visitationis B. Mariæ prodè Harlemum, Hollandiæ opidum, diœcesis olim Vltraiectensis, nunc Harlemensis.

Monasterium S. Saluatoris in Thabor, propè Snecam Frisiæ Occidentalis opidum, diœcesis olim Vltraiectensis, nunc Leouardiensis.

Monasterium B. Mariæ in Bethlehem propè Louanium Brabantiæ opidum, diœcesis olim Leodiensis, nunc Machliniensis.

Monasterium Sancti Meynulphi Confessoris in Bodiken, diœcesis Baderbornensis, floret.

Stagnum B. Petri Apostoli propè Bomeliam, Gelriæ opidum, d. olim Vltraiectensis, nunc Siluïducensis.

Monasterium B. Mariæ in Romersvvael, Zelandiæ opido, d. olim Vltraiectensis, nunc Middelburgensis.

Thronus Beatæ Mariæ propè Herentaliam opidum & Grobbendonch, Brabantiæ pagum,

pagum, diœcesis olim Cameracensis, nunc Antvverpiensis.

Monasterium Sancti Ioannis Baptistæ in vrbe Aquisgranensi, diœcesis Leodiensis, floret.

Monasterium B. Mariæ in Bircket propè Amersfordiam, nunc Curia Beatæ Mariæ in Amersfordia, d. Vltraiectensis opido.

Vallis Pacis propè Vltraiectum, nunc monasterium S. Ioannis in Amersfordia, diœcesis Vltraiectensis.

Monasterium vallis B. Mariæ, aliàs Elzeghem propè Aldenardam, Flandriæ opidum, diœcesis Tornacensis.

Monasterium B. Mariæ in Dumo, propè Endouiam Brabantiæ opidum, diœcesis olim Leodiensis, nunc Siluiducensis, hodie in vrbe Siluiducensi situm.

Campus B. Mariæ in Frisia Orientali, propè Ezinghen, d. Bremensis.

Mons B. Mariæ in Bodinghen propè Zyberch, in Ducatu Montensi, d. Coloniensis, floret.

Monasterium Sancti Saluatoris in Errich propè Attendoren, diœcesis Coloniensis, floret.

Monasterium Paſsionis Christi, & Beatæ Mariæ, in opido Tungrensi, diœcesis Leodiensis.

Monasterium B. Mariæ in VVittenberga

Saxo-

Saxoniæ opido,diœcesis Hildesemensis.

Monasterium S.Martini in Lunenkercke nunc Achlum in Frisia Orientali propè Herlingen,diœcesi olim Vltraiectensis.

Monasterium B.Mariæ in Sion,propè Beuerteyck in Hollandia, d. olim Vltraiectensis.

Monasterium B.Mariæ in Ryckenberch in Saxonia, d.Hildesemensis.

Vallis B.Elisabeth propè Ruremundam, Gelrię opidum,d.olim Leodiensis,nunc Ruremundensis, floret.

Monasterium B.Elisabeth bonorum puerorum, in vrbe Leodiensi, diœcesis eiusdem floret.

Monasterium B.Mariæ in Nazareth propè Bredeuoert,d.Monasteriensis.

Monasterium B.Mariæ in Aningen in Frisia, d. olim Vltraiectensis.

Monasterium S.Bartholomæi in Zulta,iuxtà Hildesem,d. Hildesemensis, floret. Ad alteram vrbis Hildesemensis partem floret hodieque Cartusia.

Monasterium B.Mariæ in Hertzenhagen iuxtà Francofurtum, d.Moguntinensis.

Monasterium B.Mariæ in Mello, iuxtà Gandauum in Flandriæ Comitatu, d. olim Cameracensis,nunc Gandauensis,floret.

Monasterium S.Dionysij in Molenbeeke, diœcesis Mindensis.

Hortus

Hortus B.Mariæ Virginis iuxtà VVormatiam, diœcesis VVormatiensis.

Buscum Domini Isaac, iuxtà Niuellam Brabantiæ opidũ, d. olim Cameracensis, nunc Namurcensis, floret.

Monasterium B.Mariæ, & Ioannis Euangelistæ, iuxtà Seghenberch in Holsatia, d. Lubecensis.

Monast. S.Hierony. in Rurẹmunda, Gelriæ opido, dįcesis olim Leodiensis. nunc Ruræmundensis: est nunc Collegium Societ. IESV. Canonici cathedrales habent annuos reditus monasterij.

Monasterium S.Petri Apostoli in Hegene, in Comitatu Lingensi, dįcesis VVormatiensis.

Monasterium B. Mariæ in Insula propè Confluentiam, d. Treuerensis.

Monasterium B.Marię in Sylo, propè Emdam in Frisia Orientali, dįcesis olim Monasteriensis.

Monasterium S. Antonij Confessoris in Albergen, in Tuenta, d. olim Vltraiectensis.

Monasterium S.Nicolai in Bergum propè Leouardiam, d. Vltraiectensis, nunc Leouardiensis.

Monasterium Corporis Christi, iñ vrbe Coloniensi, d. eiusdem floret.

Monasterium S.Petri in Daelem, d. Badebornensis, floret.

Monasterium S. Viti propè Naerden, Hollandiæ opidum, d. olim Vltraiectensis, nunc Harlemensis.

Monasterium Sancti Nicolai in Trutenhusen, diœcesis Argentinẽsis, fundatum à nobili familiæ Lanspergiorum, qui hodie illud sibi vindicant.

Monasterium S. Pancratij in Hamersleue, d. Halberstadensis, floret.

Monasterium S. Spiritus in Vdem, siue vallis Gratiæ, in Ducatu Cliuiæ, d. Coloniensis, floret.

Monasterium S. Ioannis Baptistæ in Rebdorp, d. Eistetensis, floret.

Monasterium S. Hieronymi. propè Leidam Hollandiæ opidum, d. olim Vltraiectensis, nunc Harlemensis.

Monasterium B. Mariæ Virg. in Clusa, d. Treuerensis, floret.

Monasterium Sancti Martini, in vrbe Louaniensi, d. olim Leodiensis, nunc Machliniensis.

Monasterium S. Irenæi Mart in Marbach, d. Basileensis, ad Rhenum fluu. ex opposito Brisgoiæ opidi, floret.

Monasterium B. Mariæ in Bircling, diœcesis Herbipolensis.

Monasterium S. Leonardi, in vrbe Basilea, d. eiusdem.

Monasterium Rosæ Vallis, B. Mariæ in Hasca,

Hasca, in Frisia Occidentali, d. olim Vltraiectinæ.

Monasterium B. Christinæ in Herdevvile, d. Argentinensis.

Monasterium S. Ioannis Bapt. in Volkerdinckhusen, d. Paderbornensis.

Monasterium Beatæ Mariæ Magdalenæ, in maiori Franckendael, diœcesis VVormatiensis. Ex hoc monasterio factum est oppidum Franckendael à Caluinistis è Belgio profugis, permittente Comite Palatino Rheni.

Monasterium B. Mariæ Virg. in Svvauenheim, d. Moguntinæ.

Monasterium in Rauensberghen, d. Moguntinæ.

Monasterium B. Mariæ in Arena, propè Stralen Gelrię opidum, d. Coloniensis; nunc Ruræmundensis, floret.

Monasterium S. Martini iuxtà opidum Turicense, d. Constantiensis.

Monasterium Corporis Christi in Bloemenberch, d Padebornensis.

Monasterium S. Martini in Zindelfinghen, d. Constantiensis.

Monasterium Beatæ Mariæ Montis-Fagorum, vulgò *Berenberch*, diœcesis Constantiensis.

Monasterium Sancti Laurentij, in Hissa, propè Sarburch, diœcesis Metensis.

Monaſterium B.Mariæ in Bardersholm in Holſatia,d.Bremenſis.

Monaſterium S.Ioannis Baptiſtæ in Merkeshuſen,in Haſsia,d.Moguntinæ.

Monaſterium S.Georgij martyris in Sambeco, d. Ratiſponenſis.

Mons B.Mariæ propè fluuium Iaſonis,d. Caminenſis.

COENOBIA MONIALIVM CAPItuli VVindeſimerſis.

MONASTERIVM Campi B.Mariæ in vrbe Amſtelodamenſi in Hollandia, d. olim Vltraiectenſis.

Monaſterium vallis S.Barbaræ in Thenis, opido Brabantiæ, d. olim Leodienſis, nunc Machlinienſis.

Monaſterium B. Mariæ, & S. Agnetis in Diepenvene propè Dauentriam,d. olim Vltraiectenſis,nunc Dauentrienſis.

Monaſterium B. Mariæ in Redinchem, propè VVageningam, in Ducatu Geldriæ,d. Vltraiectenſis.

Monaſterium S.Ioannis Baptiſtæ, in Bronopia propè Campos, opidum d.olim Vltraiectenſis,nunc Leouardienſis.

Vallis Angelorum in Bonna,opido d.Colonienſis,floret.

Monaſterium Hieruſalem in vrbe Vltraiectenſi,eiuſdem diœceſis.

Mona-

Monasterium S. Agnetis in Dordraco, Hollandiæ opido, d. Vltraiectensis.

Monasterium B.Mariæ in Bethania propè Machliniam, d.olim Cameracẽsis, nunc Machliniensis, floret.

Monasterium B.Mariȩ in Bethania propè Arnhemum, Gelriæ opidum, d. Vltraiectensis.

Monasterium B.Mariæ in vrbe Gandensi, diœcesis olim Tornacensis, nunc Gandensis, floret.

Monasterium B.Mariæ in Facons, siue Facens, in vrbe Antverpia, d.olim Cameracensis, nunc Antverpiensis.

Monasterium B. Mariæ in Néomago Gelriæ opido, d. olim Coloniensis, nunc Rurȩmundensis, est nunc valetudinarium, seu nocosomium.

Hactenùs ex Ordinario Capituli VVindesemensis, suprà citato.

Est & monasterium Virginum regularium in Oostmal Brabantiæ pago, diœcesis Antverpiensis.

Cæterùm Canonici regulares Capituli VVindesemensis, proprium habent Breuiarium ad horas Canonicas legendas ac cantandas Louanij, anno 1546. excusum.

Fuit itaque olim longè celeberrima atque amplissima congregatio VVindesemensis, sed quæ plurima post hæreses in Germa-

nia ac Belgio enatas monasteria amisit, quibus asteriscum, siue crucis notam, suprà in Catalogo præfiximus.

CAPVT XIV.

CONGREGATIO CANONICORVM *S. Gregorij in Alga, apud Venetos.*

ONVFRIVS Panuinius in Chronico suo Ecclesiastico, tradit ordinem Canonicorum sæcularium *S Georgij in Alga* Venetijs
1407. anno M. CCCC. IV. *à B Laurentio Iustiniano* Patriarcha Veneto institutum esse. Alfonsius Ciaconius in vita Eugenij IV. narrat, primos huic familiæ nomen dedisse Antonium Corrarium, Gregorij XII. nepotem, & Gabrielem Gondelmerium, qui pòst Eugenius IV. Papa fuit. Paulus Morisius in historia sua monastica, lib. 1. c. 44. adserit istam S. Georgij congregationem primùm inchoatam esse à dicto *Antonio Corrario,* posteà verò sic auctã atq; illustratã à *S. Laurentio Iustiniano,* vt illius quodãmodo fundator habeatur; non secus ac S. Bernardus Cistertiensis instituti pater ferè haberi solet, quod tamen à S. Roberto Molismensi Abbate scimus inchoatũ. Probat hãc suam sententiam Morisius ex inscriptione tumuli eiusdẽ Corrarij, quæ in dicta S. Georgij basilica legitur: *Sepulcrum pijssimi Patris Domini Antonij Corrarij, beatæ memoriæ, Episcopi Ostiẽsis,*

ſis, Cardinalis Bolonienſis, Fundatoris huius Congregationis. Qui obijt anno à natiuitate Domini 1445. die 19. Ianuarij. Orate pro eo ſemper. 1445.

Cæterùm non pauci Congregationem hãc collocant inter eas, quæ ſub S. Auguſtini regula militant. Ex Onufrio certè & Moriſo conſtat eos olim fuiſſe Canonicos ſæculares, nec eos ſolennem emittere ſolitos profeſsionem ante annum Chriſti M. D. LXX. quo 1570.
eam Pius V. Papa ipſis præſcripſit.

CAPVT XV.

CONGREGATIO CANONICORVM *Scopetinorum, aliàs S. Saluatoris Bononienſis.*

ANNO 1408. Congregatio Canonicorũ 1480.
regularium S. Saluatoris Bononienſis, aliàs Scopetinorum, per *Stephanum Senenſem* ordinis Eremitarum S. Auguſtini à Gregorio XII. Pontif. inſtituitur. Sic Onuphrius in Chronico, de huius Congregationis initijs ac progreſſu, deque vniuerſo ordine ac ſtatu canonico. Ioannes Baptiſta Signius, Bononienſis Canonicus regularis S. Saluatoris libros tres conſcripſit, Bononiæ anno 1601. editos. Vitam religioſam agebat Stephanus iſte cum ſodalibus aliquot, haud longè à Senis in ſilua Ilicitana: Sanctitatis eius famâ cõmotus Gregorius XII. Pont. ipſum Lucam (qua in vrbe

tum fortè versabatur) ad se euocauit, & monasterium Ilicitanum S. Saluatori sacrum, quod hactenùs fuerat ordinis Eremitarum S. Augustini, in Prioratum Canonicorũ regularium erexit. Itaque cum sodalibus suis velut manu missus, atque ab omni aliorum, præsertim Eremitarum, iurisdictione liberatus, nouam vestem & noua decreta suscepit. Cæterùm Franciscus Gisilerius, monasterij S. Mariæ de Rheno apud Bononiam, & monasterij S. Saluatoris, in vrbe Bononiensi (quę Canonicorũ erant regularium cœnobia perpetuum vnita) Prior, anno 1419. huic pijssimæ familiæ se suosq; adsociauit; Martino V. Papa adprobante, hodie Prior S. Saluatoris Bononiensis est vniuersæ Congregationis caput. Anno 1430. parochialis, vt loquũtur Ecclesia S. Donati in Scopeto, apud Florentiam, ipsis accessit, atque in Prioratum est erecta. Plura apud Signium, qui voluerit, legat.

Haud abs re fuerit pauca quædam ex eodem Signio, subnectere de originibus ac progressibus dictorum monasteriorum Rhenani, & S. Saluatoris Bononiensis.

MONASTERIVM S. MARIAE DE Rheno apud Bononiam, Italiæ vrbem.

ANNO 1136. Innocentius II. cùm esset Pisis, ordinem Canonicorũ regularium Sancti Au-

cti Augustini, in antiquissima Canonica Sanctæ Mariæ de Rheno apud Bononiam reformauit, atque firmauit. Eo namque tempore Canonici Rhenani (hortatu dicti Pontificis, qui fuerat eiusdem ordinis Canonicus) Regulam à S. Petro Damiani tribus libris conscriptam, & à Paschali II. Papa confirmatam susceperunt. Dicebantur autem Rhenani, à monasterio S. Mariæ de Rheno, quod intra tertium lapidem ab vrbe Bononia situm, inter famosissimas olim Italiæ Canonicas numerabatur.

Ex hoc monasterio Rhenano quatuor Pontifices Maximi prodierũt, nimirum Honorius II. Innocentius II. Lucius II. & Innocentius III. eo nomine Papa: Cardinales item, Archiepiscopi, & Episcopi quàm plurimi: quos longa serie recenset Ioannes Bapt. Signius lib. 1. de ordine ac statu Canonico. Apud eundem exstat catalogus Priorum, dicti monasterij Rhenani.

MONASTERIVM S. SALVATORIS in vrbe Bononiensi.

CANONICI regulares S. Mariæ de Rheno, de quibus iam diximus, domum siue hospitium in vrbe Bononiensi habebãt, quò diuertere solebant, cùm ex agro in vrbem negotiorum caussa veniebant. In hac domo siue hospitio, anno 1136. post reformationem & 1136.

S. Petri Damiani regulam à Canonicis Rhenanis susceptã, Olinarius eiusdem monasterij olim Canonicus,& tũc sub Innocentio II. Cardinalis,monasteriũ ac templũ, in honorẽ Saluatoris IESV Christi, à fundamentis excitauit: ac præsertim in memoriam miraculi, quod in Beryto Syriæ vrbe contigit, cùm ex Christi icone, seu imagine à Iudæis transfixa sanguis & aqua profluxit, quibus perfusi cœci, paralitici, alijq; infirmi mox sanitatem sunt consecuti. Refert hoc miraculum S Athanasius in secunda Synodo Nicęna, Actio. 4. Sanguis istius miraculosi ampullam, Pisis ab Innocentio II. Papa dono acceptam, Olinarius Cardinalis Bononiam transtulit, & in nouo templo S. Saluatoris à se ædificato collocauit.

IACOBI VITRIACI CARDINALIS & Episcopi Aconensis testimonium de Canonicis Regularibus, iuxtà Bononiam.

EST alia Regularium Canonicorum Deo grata, & hominibus gratiosa Congregatio extra ciuitatem *Bononiæ*, nòn longè ab ea, in castris æterni Regis militantium, & eidem sub vnius maioris obedientia, in feruore spiritus, & mentis excessu, tàm deuotè quàm humiliter seruientiũ. Hi siquidẽ adeò expediti post Dominum currunt, & nudi nudũ sequuntur, quòd oẽm exteriorum curã & temporalium possesionem à se penitùs reiecerunt, omnia transi-

trãſitoria tanquã ſtercora reputãtes vt Chriſtum lucrifaciãt. Sapienter enim penſantes & prudenter attendentes,quod ſufficit diei malitia ſua,in tantum de craſtino non cogitant, quòd eleemoſynas aliquas à fidelibus non recipiunt,niſi quantum ſobriæ vitæ ſuæ ad arctam neceſſitatem poſſit ſufficere. Tribus in hebdomada diebus carnes, ſi eis apponantur, non recuſant, in refectorio manducantes,& in dormitorio quieſcẽtes, & horas canonicas ſecundùm B.Auguſtini regulã pariter in Eccleſia,in voce exultationis & cõfeſſionis,Domino concinentes, immolantes Deo ſacrificium laudis,& reddentes altiſſimo vota ſua. Ipſi autem ex numero ſcholarium, Bononiæ cauſa ſtudij commorantium, in vnum, Domino inſpirante,congregati,diuinarum Scripturarum lectiones,vno eorũ docente,ſingulis diebus audiunt : quæ autem diligenter audierint, Summi Pontificis auctoritate, & ex S.Romanæ Eccleſiæ inſtitutione, Chriſti fidelibus,diebus feſtis,magna prædicationis & doctrinæ gratia proponunt. Prædicatorum ordinem Canonicorum ordini cõiungentes. Hæc igitur dulcis mixtura bonorum,multos ad imitandũ allicit, prouocat, & accendit, & dieb⁹ ſingulis Sancta & honeſta Chriſti ſcholarium congregatio & numero ampliatur,& charitate dilatatur. Attendentes enim ſapienter fortes athletæ IESV CHRISTI, quòd

quòd nullum ſacrificium magis placitum ſit Deo, quàm zelus & ſalus animarum, & quod anima quæ impinguat, impinguabitur, ſumentes in vaſis de optimis terræ fructibus, & ferentes viro munera, aquas ſuas in plateis diuidunt, & fontes eorum deriuantur foras in agro Domini, fructum centeſimum recepturi, vnanimiter laborantes, vt animas peccatorum de faucibus Leuiathan extrahentes, poſtquam ad ſcientiam erudierint multos, fulgeant tanquam ſtellæ in perpetuas æternitates. *Hactenus Vitriacus.*

CAPVT XVI.

ABBATIA S. GENOVEFAE, OLIM extra, nunc intra muros vrbis Pariſienſis.

SANCTA Genoueſa virgo Pariſienſis floruit temporibus Valentiniani III. Imp. & Clodouei I. Francorum Regis, obijtque Lutetiæ anno Chriſti 514.

Cæterùm templum ac cœnobium iſtud, anno 500. fundauit idem *Clodoueus*, petente *Clotilde* eius coniuge, & *S. Genoueſa*: Eſtque dedicatum à S. Remigio Archiepiſcopo Remenſi, in honorẽ Dei & SS. Apoſtolorum Petri & Pauli. Fuit olim Clericorum ſeu Canonicorum Sæcularium, quibus amotis, ſubſtituti ſunt Canonici regulares ab Eugenio III. Pontifice Maximo.

Retro

Retro aram ſummam, ſpectantur columnæ quatuor marmoreæ, quæ ſuſtinent oſſa ac reliquias S.Genoueſæ,loculó pretioſo incluſas : ad quem locum frequentiſsimus eſt vtriuſque Sexus Pariſienſium concurſus : quod magna animi voluptate non ſemel ipſi ſpectauimus.

In eodem cœnobio ſpectatur, hodieque tumulus fundatoris Clodouei Regis : hac inſcriptione;

Hic eſt illuſtriſsimus Rex Ludouicus, qui & Clodoueus ante baptiſmum dictus, Fracorum Rex Quintus, ſed verus Chriſtianus. Qui ab Anaſtaſio Imp. Conſul & Auguſtus eſt creatus, hunc S.Remigius baptizauit, & in baptiſmate eius, Angelus ampullam ſacri Chriſmatis detulit. Vi Aquitania Arianos expulit,& totam illam terram, vſque ad montes Pireneos ſubiugauit. Huic per Viennem fluuium,ceruus miræ magnitudinis viam oſtendit, per quam Rex ac milites vadum tranſierunt, & in eius aduentu muri Angoliſmæ ciuitatis corruerunt, Alemaniam Loringiam ac Burgundiam tributarios fecit, & terram adiacentem tranſiuit; Pariſijs ſedem regni conſtituit, Eccleſiam iſtam fundauit in honorem Apoſtolorum Petri & Pauli, montis ſanctiſsimæ & non ſatis commendandæ Clotildis vxoris ſuæ, & Beatæ Genoueſæ, quam Sanctus Remigius dedicauit. In qua poteſt laudabilia opera, rex ſepultus eſt, à quatuor filijs ſuis regibus Theodorico,Clodomiro, Childeberto & Clotario,

tario, Anno Domini quingentesimo decimotertio, regni sui trigesimo.

CAPVT XVII.

NIDERBVRGENSE COENOBIVM monialium nobilium, in vrbe Patauiensi, seu Passauiensi, in Germania.

VTILO Dux iuxtà Danubium, Patauiæ Niderburgense Virginum monasteriũ construxit, & dedicauit S. Pirminius, Meten-
739. sis Episcopus, circa annum 739. Auentino teste.

Otto II. Imperator hanc Abbatiam, olim sui iuris, dedicatam in honorem Sanctæ Dei genitricis, vnà cum *VValachunestorf*, cæterisque omnibus pertinentijs, Piligrino Patauiensi Præsuli, ob constantem fidem, Imperatori, in perturbatione Boiariorum, scilicet in rebellione fratris ipsius Henrici Hezilonis, Ducis Bauariæ, præstitam, ac damna hinc enata, perpetuò tradidit, petentibus fratruele Ottone, Duce Boiariorum, atque VVilchgiso Archiepiscopo Moguntinò, Anno Domini nongentesimo septuagesimosexto, qua de re extat diploma.

Henricus Sanctus, tum Romanus Rex, ob preces coniugis Kunegundæ, & dilectissimi Ducis Hezelini, dictæ Ecclesiæ dedit partem

tem ſiluæ *Nortvvald*, in Comitatu Adalberonis, à fonte fluminis Vlzæ, vſque ad terminum ſiluæ huius, vbi ſeparat Bohemiam & Bauariam,& decurſum Vlzæ & Rotilæ vſque in Danubium iuxtà diploma XIII.Calendis Maij, Anno milleſimo decimo, datum.

Heilkæ primæ Abbatiſſæ ſepulcrum, hodieque viſitur, cum hac inſcriptione: *Anno 1020, in die Sancta Thecla Virginis obijt Heilka, amica Sancti Henrici Imperatoris, prima Abbatiſſa huius monaſterij.*

Ibidem anno 1095.Non.Maij,obijt Siſala S.Henrici Imperatoris ſoror,vxor Stephani, Regis Vngariæ,Abbatiſſa ſecunda huius loci, hîc pariter ſepulta: quæ tàm viro quàm filio orbata,Patauiam ad hoc monaſterium venit, in quo primùm habitum monaſticum aſſumpſit; paulò pòſt Abatiſſa deſignata, monaſterium præclarè illuſtrauit & auxit. Sic ferè Hundius in ſua Metropoli Salisburgenſi.

CAPVT XVIII.

SCHLIRENSE MONASTERIVM, *Germanicè* Schliers.

DE inſtitutione huius monaſterij ad lacum *Schliers*, inter OEnum & Mangualdum flumina ad radices Alpium ſitum, ſic

ſic ferè ſcribit Auentinus in ſuis Annalibus, lib.3. *Adlund, Hildeuald,* ſiue *Hiltpold, Odacer, Garioualda,* ſiue *Gariobald, Antonius, claris orti natalibus, ad Sylurnum lacum, monachis Benedictinis, templum ædificarũt, Aribo Epiſcopus Friſingenſis dedicauit, Berchtoldum ipſis patrem dedit, & hoc ſub Teſſalone Duce Bauariæ, circa annum*
760. *Domini 760.* De hac fundatione ita ſcriptum reperio in libro magno traditionum Friſingæ: *Regnante in perpetuo Domino noſtro IESV Chriſto. Eſt in Dei nomine Adalunc, ſimul cum fratribus noſtris, nomine Hiltipalt, ſeu Kerpalt, necnon & Antonio ſiue Otatric, inſpirante diuina gratia, ſæcularia negotia deſerentes, locum nobis elegimus de communi hæreditate noſtra, ſiue parentum noſtrorum in vaſta ſolitudine eremi, quæ dicitur* Schlierſee, *& ibidem, adiuuante Domino Deo noſtro, cellulam more ſolito conſtruximus. Nam & oratorium cum conſenſu Epiſcopi Domini Aribonis ædificauimus, deinde aduocato prædicto Epiſcopo ad conſecrandam prædictam Eccleſiam, ita factum eſt. Deindè ſub ditione ipſius Epiſcopi noſmetipſos commendauimus per omnia, & inde de manu Epiſcopali electum nobis magiſtrum, virum venerabilem, nomine Berchtcol, in noſtro ſuſcepimus magiſterio. Deindè poſt biennium complacuit fratribus eligere prædictum Berchtcol ibidem Abbatem per conſenſum fratrum; & adduximus eum ad prædictum Epiſcopum, qui iuxta ordinem regulæ S. Benedicti, electum ordinauit & nobis*

nobis posuit Abbatem. Ideoq; decreuimus cum consensu ipsius prædicti Episcopi nostri, vt secundùm auctoritatem S Benedicti regulam regerent, & ibidem regulariter de ipsis fratribus sibimetipsi eligerent Abbatem, ipso ordinante Episcopo, de domo S. Mariæ: si ibidem forsitan defuerint, tales intra ipsos fratres de domo Episcopali eligant Abbatem, ordinante Episcopo. Actum in prædicto monasterio Schliersee, XII. Kalen. Februar. indict. 12. regnante Domino Tassilone, anno 32. Et ipsi subscripti fratres inuicem testes exstiterunt. Hos fundatores puto fuisse familiæ VValdecensium dominorum. Tametsi enim hoc monasterium, cum alijs plerisque circa annum 907. per Vngaros vastatum, per Ottonem Episcopum Frisingensem cum fratre Henrico Duce Bauariæ, ex familia Leopoldi Austriaci Marchionis vnà cum alijs monasterijs Bauariæ, circa ann. 1140. restauratum sit, translatis eò *Canonicis regularibus*, nihil tamen eximium contulerunt, vtpotè, qui in Bauaria nihil proprij habebant, atque ibi modico tépore imperarunt. vnde pro fundatoribus huius monasterij ipsi non habendi; sed potiùs Domini Baldecenses.

Propter vetustatem huius familiæ, quæ omnia circum circa possedit, post deuastationem antiquæ arcis VValdeck, cuius rudera in Præalta rupe, suprà lacum adhuc exstát, in Schliers & VVallenburg, VValdecenses

F pro-

proceres habitarunt, merũ ac mixtum imperiũ vnà cum aduocatia monasterij, imò etiã in plerisque monasterij prædijs, à maioribus suis datis, partem censuum, vulgariter, die Stifftpfenning/ in signum Dominij retinuerunt. vnde ab ipsis canonicis in libro de origine & fundatione monasterij, anno 1378. scripto, in plerisque locis fundatores illius nominantur, qui ibidem sua sepulchra anniuersaria ac sacra habent. Item in quodam cõtractu inter Canonicos & Dominũ VVolffgangum de VValdeck, vltimum illius familiæ, per Sixtum Frisingensem Episcopum, & Albertum Bauariæ ducem, anno 1467. probato cautum est, vt prædictus VVolffgangus pro altero fundatore haberetur & inscriberetur. Post obitum VValdecensium translatum est hoc monasterium auctoritate Pontificia per Albertum, Ducem Bauariæ, vnà cũ Ilmunsteriensi Monachium, & vnione facta, instituta est ibi collegiata Ecclesia ad B. Virginem Mariam, anno Domini 1495. Ita ferè Hundius libro citato.

CAPVT XIX.

DONONIENSE MONASTERIVM Canonissarum reformatarum ad Scaldim Fluuium secundo lapide à Valentianis, Hannoniæ oppido.

S. Regina ex consilio parentum, & Pipini Regis, cuius neptis erat, in coniugale

gale consórtium accepit Aldebertum, ex primis palatij proceribus, probitate & militia apud Regem clarum, virtute animi & gratia apud Regem Christum clarissimum. Clarebat enim non solùm nobilitate sanguinis & opulentia prædiorum, verum etiam omnimoda morum bonitate, & rerum experientia.

Sociati autem in charitatis copula, Deo primùm, & postea per Deum sibi inuicem placere studebant, totum vitæ suæ cursum decēter ornantes. facti sunt per eleemosynas locupletiores, per humilitatem potentiores. Non enim nudus Christus ante eorum fores moriebatur, sed angustiatos indigentia, & oppressos præiudicio subleuabant. Quibus etiam Deus ex supernæ felicitatis benedictione decem dedit filias, quæ à parentum moribus non dissimiles, omnes elegerant cœlibem vitam, vt transacto cursu, gratiosiores Deo occurrerent. Aedificarunt etiam parentes harum virginum ad Scaldim fluuium, in loco qui *Dononium* dicitur, cœnobium ad honorem Dei Genetricis, itemque Ecclesiam in venerationem S. Martini; vbi numerosum sanctimonialium numerum, cui *B. Ragenfredus* filia præfuit, & clericorum Dei gregē instituerunt, reditibus & prædijs decenter ad seruitutē Dei legatis. Visuntur eorū sepulcra in parochiali Ecclesia, sed corpora eleuata

Dirnonius Gallicè Deniy

 sunt,

ſunt,& in monaſterij ſummo altari, in argenteis pheretris quieſcunt, *S. Ragenfredus* in medio, *B. Aldeberti* (qui tamen non eſt canonizatus) in dextro latere, in ſiniſtro verò *Sanctæ Reginæ.*

Eſt autem dominium pagus apud Valencenas, in finibus diœceſis Atrebatenſis, quam eo loci Scaldis terminat. Ibique S. Regina pingitur cum corona in capite, cuius cauſa ex ante dictis colligi poteſt, & cum baculo Abbatiali, quia vel prima præfuit, vel ſi filia memoretur prima, ipſa tanquam fundatrix videtur honorari inſignibus Abbatiſſæ. Sic ferè Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij. De hoc Monaſterio vide plura in libro de monaſterijs Benedictinis Belgij, per nos edito.

CAPVT XX.

POLLINGENSE MONASTERIVM, *Canonicorum hodie regularium.*

POLLING Monaſterium fundatur pro ſacratis virginibus vnà cum alijs ſeptem monaſterijs per Landfridum, VValdramum & Elilandum, fratres, Comites ab Antorf & Loyſa, vt latiùs de ipſis in monaſterio Burenſi traditur. Taſsilo Dux, filius Vtilonis, Pollingen & VVeſſeſpruun ampliauit, & inſtaurauit. Nam iuxta monumenta Pollingenſia, Taſsilo Dux ibi venatus, cerua dum fugit

canes

canes insequentes, subitò substitit, terram effodere non cessans pauida: terræfactus Dux effodit crucem, tabulæ affixam, creditur esse ex cornu piscis confecta: Dedicatum est hoc templum à D. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino VI. Kalend. Maij. Tassilo obijt Idibus Decembris, anno 788. iuxta versiculum:

Idibus in ternis decessit ille Decembris.

Deuastatur vnà cum alijs monasterijs per Vngaros, anno 973. posteà per Henricum sanctum reficitur & dotatur, cuius diploma tale est:

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Henricus diuina fauente clementia Rex, si Ecclesiarũ Dei loca alicuius doni interuẽtu meliorare & ditare studuerimus, nobis id profuturũ esse minimè dubitamus. Quapropter omnium Christi fidelium præsentium atque futurorum nouerit vniuersitas, qualiter nos diuini amoris instinctu ac remedio animæ nostræ, interuentu atque petitione Engelberti, Episcopi Frisingensis Ecclesiæ, tale prædium, quale in villis Pollinga, VVeilhaim, Vbingen, Rieden, Ainstertin, Aschering, Hochenvvanc, Pfaffenhouen *nominatis, monasterio in honorem S. Saluatoris Domini nostri IESV Christi, in eadem villa Pollinga constructo, prius pertinere videbatur, situm in Comitatu Alberonis Comitis, & in pago Housi, in beneficium datum multu fuit, nunc etiam cum omnibus eius pertinentijs*

seu appendicijs, areis, ædificijs, pratis pascuis, quæsitis & acquirendis, atque cum familijs vtriusque sexus, siue cum omnibus quæ quolibet modo dici, aut nominari possunt vtilitatibus atque cum cortalibus, decimationibus, in illis duabus villis, Vbingen, *&* Ascheringen *dictis, per hanc nostram regalem paginam corroborando & confirmando ei monasterio, ad vsum & stipendia fratrum inibi Deo famulantiũ integrè cõcedimus atq; largimur, ac de nostro iure ac dominio in eius ius, & dominium transfundimus.*

Signum D Henrici Regis inuictissimi, Guntherius Cancellarius vice VVilligisi Archicapellani notauit. Datum XVI. Kalend. Maij, indictione 8. anno 1010. Anno verò Henrici II. regnantis octauo. Actum Regenspurch feliciter. Amen.

Ex quo apparet tempore huius restitutionis ibidem fuisse religiosos. Scribit Auentinus in Annalibus suis: *Polling & Schlechdorf ab Vngaris affliguntur, amotis illis fratribus, mystæ D. Aurelij Augustini nominantur.* Fuerunt nihilominus ibidem etiam moniales, sicut in plerisque alijs, quas Gisala Imperatrix, Conradi Salici vxor (quæ obijt VI. Kalend. Februarij anno 1041. 42. vel 43.) eiecit ex illo loco, substitutis Canonicis.

(∴)

CAPVT

CAPVT XXI.

CISONIENSIS ET FANOPINENSIS, *seu Falempinensis Abbatia in Flandria.*

CISONIENSE S. Calixti monasterium, anno 838. fundatum est à S.Euerardo Comite Cisoniensi. Est id situm tertio lapide ab Insulis, Flandriæ opido mercatura celeberrimo, quod alteram, siue minorem Antverpiam nonnulli hodie nuncupant. De Sancti Calixti reliquijs huc translatis, vide Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij, & infrà cap.

Fanopinense S. Christophori monasteriũ apud Insulas Flandriæ vrbem, pariter situm, ann. 1039. est excitatum.

Vtrunque porrò monasterium iam commemoratum fuit olim Congregationis Aroasiensis: de qua vide suprà cap. 10.

CAPVT XXII.

DIESSENSE MONASTERIVM, *in Bauaria.*

HAVTO, aliàs Hanto, Comes de Andechs, Episc. Augustanus, maximus illius Episcopatus locupletator, & dotator, succesſit S. Simperto. Præfuit adhuc an. 840. sub Ludo- 840.
uico Pio; habuitq; fratrẽ religiosisſimæ vitæ,

 Rathar-

RathardumCanonicum,qui monaſterij Sancti Georgij Martyris,nô procul à vico *Dieſſen*,vbi nunc eſt Eccleſia parochialis, auctor & fundator fuit: quod poſtea per Arnoldum Malum deſolatum & deſtructum eſt.Ita Bruſchius de Epiſcopis Auguſtanis ſcribens. Anno 1013.inſtaurata eſt S. Georgij Eccleſia per quemdam *Adelbeimum*, & fratrem eius *Adalricum.*

Secunda fundatrix fuit *Kunigunda* , aliàs *Kuneſſa*, vxor Friderici Comitis Dieſſenſis, ſecundi illius nominis,filia non Ottonis Comitis de Valeij (vt liber Dietranzellenſis per errorem habet,)ſed Conradi Comitis Oningenſis,propè lacum Brigantinum & Richlite,quę fuit filia magni Ottonis Imperatoris I. Iſta deuotiſsima matrona poſt mortem mariti, fundauit Eccleſiam S. Stephani, in qua poſuit tres Canonicos Regulares; ibidemque defuncta eſt,& ſepulta. Auentinus ſcribit in eius ſepulchro ſuo æuo inuentum eſſe laterem coctum,cum inſcriptione Latina: *Kunegundis peccatrix,huius loci fundatrix, iſtam conſtruens aulam 11. Nonis Martij,anno 1020.* Anno 1124.Hartuicus Præpoſitus monaſterij Sancti Georgij,cum conſenſu Hermanni, Epiſcopi Auguſtenſis,vnà cum ſuo conuentu migrauit ad Eccleſiam S.Stephani, propter maiorem commoditatem. Ibi Hartincus Præpoſitus obijt an.1170.qui 46.annis laudabiliter præfuit. Ter-

Tertia fundatio facta est anno 1132. iuxtà Bullam Innocentij Secūdi, per illustres Principes, *Berchtoldum Comitem* de Andechs, & *Ottonem* Comitem de VVolfrazhausen, vnà cum vxoribus Sophia & Lauritia, & liberis eorum, qui arcem suam Damasiam verterunt in monasterium, construentes ibi Ecclesiam in honorem B. Mariæ virginis, dotantes eam mobilibus & prædijs, nec non pluribus priuilegijs, offerentes eam tutelæ B. Petri & sedis Apostolicæ, cui annuatim vnum aureum persoluerent.

Auentinus in Chronico ita ponit: *Arnolphi filij, Poppo, Berchtoldus I. Otto VVolfrathusius & Gebhardus: hi Damasiam in templum vertêre.* Otto Episcopus Bambergensis hanc Ecclesiam multis quoque beneficijs & prædijs iuuit, videlicet Kircheim, Munsing, Pierdarf, Schmiechen & Prunnen Ecclesijs; qui obijt anno 1196. Sic ferè Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

CAPVT XXIII.

ALBINIACVM ABBATIA IN TERritorio, & diœcesi Atrebatensi.

S. Kilianus Episcopus, regio sanguine in Hibernia procreatus, cum multarum virtutum decore polleret, à prouinciæ illius clero & populo ad Episcopatum est electus.

Cui iugo, licet inuitus, humiliter collum subiecit. Contigit cœnobitis ipsius pransuris negligentia pistoris panem deesse: vir Dei succensam officinam intrauit, veste sua prunas eiecit, & clibanum mundauit, panemque per stupendam Dei bonitatem suis detulit. Sed dum hoc miraculum passim innotescit, ne elationis tumor subreperet, relicto Episcopatu castella perlustrabat, multos sanando, & regnum Dei prædicando. Eratque præcipuum eius studium, Sanctorum loca visitare, & eorum orationibus humiliter se cómendare. Tandem Romam peruenit, vbi in Ecclesia S. Petri per vndecim annos & amplius Deo seruiuit. Quibus peractis, peregrinationem resumens, Franciam intrauit, & sanctum Fiacrium, quondam patris sui seruum inuenit; apud quem tamen, peregrinationem præferens, manere noluit. Dum autem propositum impleret, ingressus est Comitis Eulfi curtim, Axonæ contiguam, vbi sitibundo viro vxor Comitis improbè potum negauit. Vnde Dei iudicio penuaria eius exaruerunt: Eulfus autem re cognita, insecutus est beatissimum Kilianum, & humili petitione reditũ eius impetrauit; sed & benedictionem domus suæ. Non enim deerat Dei clementia beato viro in hunc modum oranti: *Domine* IESV *Christe, effunde super hanc domum gratiam benedictionis tua, & quæ peccatis exigentibus perdita fuo-*

fuerunt, abundantia pietatis tuæ restitue. Hactenus ex historia, quam ex monte S. Eligij accepi; sed imperfectam. Quare vt eum defectum aliunde suppleam; legitur in Chronico Atrebatensi: *In vico Albiniaco est monasterium Canonicorum, videlicet Sancti Kiliani, qui Scotus fuisse traditur.* Huc etiam pertinere arbitror, quod in vita Sancti Faronis Meldorum Episcopi de Chilleno legitur.

Porrò, inquit auctor, *Chillenum Scotum, virum sanctum Faro ad Atrebatenses misit, quos ille doctrina & illustribus miraculis ad Christum duxit. Sedente quandoque eodem Chilleno ad mensam cum Farone, poculum vitreum è manibus pincernæ excidens, confractum est. Cernens ea re ministri animum perturbatum Chillenus, vultumque eius pallore perfusum, clàm ei innuit vt fragmenta poculi ipsi præberet. Quæ cùm accepisset, fusis ad Dominum precibus, pro fragmentis, redintegratum poculum homini mœrenti restituit.* Ita Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij.

Capvt XXIV.

Mareolensis Abbatia, in diœcesi Atrebatensi, ordinis olim Aroasiensis.

S. Bertilia Virgo, ex nobilissima Francorum prosapia, oriunda, adamata fuit à Guth-

à Guthlando quodam,qui virgini & generoſitate & diuitjs par videbatur. Cui ipſa fortiter reluctabatur;importunis tamen parẽtum moleſtijs tandem ceſsit, & Guthlandum in ſponſum accepit: qui cùm ea in caſtitate & omni ſanctitate ſuccreuit; quod meritis Beatæ Virginis tributum non ambigitur. Erant autẽ ambo religione clari, hoſpitalitate præcipui,caſtitatis amatores feruentiſsimi. Beato ergo Guthlando priùs ab hac vita diſcedente,&,vt indubitanter tenetur, in paradiſi delicijs collocato, S.Bertilia omnia ſua patrimonia diuerſorum locorum monachis, Canonicis,& ſanctimonialibus, ſub chartarum auctoritate, tradidit. Solum Mareolum reſeruauit, in quo baſilicam condidit,& aram ſtatuit in honorem S.Amandi. Adiecit & cellulam baſilicæ,in qua meritis & annis matura de hoc ſæculo migrauit. Venerabile autem corpus in dicta Eccleſia eſt tumulatum; & multi beneficia optata conſecuti, virginis nomen celebrarunt. Ob quæ Atrebatenſes & eorum vicini de ea in feretrum eleuanda, vt publicè & ſolemniter inter ſanctas venerare-tur, Gerardo II. Epiſcopo ſuo ſuggeſſerunt. Publicauit itaq; futuram eleuationem in die Exaltationis S. Crucis: cumque per ſuperuenientem infirmitatem impediretur, noluit piam populi expectationẽ defraudare. Quare vices ſuas quatuor commiſit Abbatibus,

qui

qui eam eleuarunt anno 1181. Deinde 1128. cùm vas primum sacrilegi fures auro & argento denudassent, Petrus Abbas dignius vas præparauit; in quo Pontius, Episcopus Atrebatensis, VIII. Idus Octobr. reliquias reposuit cum magna solemnitate. Ipse contulit indulgẽtias; & Magister Asso, Canonicus Atrebatensis, sermonem ad populum faciebat. De quibus omnibus clarum est testimonium liber vitæ & eleuationis, iam olim cõscriptus. Scribitur de eadem virgine, ad primum Antistitem Gerardum, lib.2. Chronici Cameracensis: *Est etiam in vico Maraculo, aliàs Mareolo, monasterium Canonicorum, vbi S. Bertilia quiescit: quæ hoc ipsum suum prædium S Mariæ tradidit.* Intelligitur autẽ per S. Mariam, cathedralis Ecclesia Atrebatensis. Mareolum enim est Episcopi Atrebatensis; tenuem habẽs Abbatiam Canonicorum ordinis S. Augustini in Ecclesia SS. Amandi & Bertiliæ.

Quo loco adhuc visuntur fossæ, in quibus Iulius Cæsar dicitur castra metatus. Sic ferè Molanus in Natalibus SS. Belgij.

Vixerunt autem in Mareolo Canonici olim sæculares, quos ob liberiorem vitam, anno 1144. amouit Aluisus Episcopus Atrebatensis. Regulares substituit, & Balduinũ Balliolanum (qui furnis in Ecclesia S. Nicolai cum laude præfuerat) ipsis præfecit. 1144.

Fuit verò Mareolus olim vnà ex Abbatijs refor-

reformatæ Congregationis Aroasiensis : de qua suprà cap. 10. diximus.

CAPVT XXV.

MALONIENSE MONASTERIVM, in diœcesi Leodiensi, propè Namurcum.

S. Bertuinus Episcopus ex Hibernia veniẽs in saltũ, qui vulgò appellatur Marlignia, condidit oratorium in villa Malonia, ad Sabim, vulgò Sambram, in honorem semper virginis Mariæ. Vbi diu Deo militãs cursum suũ feliciter impleuit. Fuerat in Anglia educatus in Monasterio, cui nomen est *Otbbellum*, & in eiusdem parochiæ Episcopum vacante sede, assumptus. Sed diuina monitione Romam abijt, ibique duos annos solitarius exegit : deindè in Gallias ad Sambram commigrauit, vbi eruditionis suę radijs tenebras expulit peruersitatis. Cuius virtutes admiratus Odoarius Princeps, Floreffiæ residens, easdem Pipino commendauit, qui Sancto viro villas quinque in voti sui propositum concessit. Ob quam donationem cum quinque pingitur Ecclesijs. Quiescit propè Namurcum, in ditione tamen & diœcesi Leodiensi, in monasterio Canonicorum siue Clericorum veteris instituti Sancti Augustini, quod Malonia dicitur; vbi diu Domino militauit.

litauit. Meminit eius Sigebertus: *Anno 651. multi de Anglia vel Scotia in Gallijs peregrinantes, verbum Dei seminabant, multumq́, fructum Deo faciebant, scilicet; Otto, Bertuinus, Eloquius.* Ita Molanus in Natalibus SS. Belgij.

CAPVT XXVI.

CHIEMSEENSE MONASTERIVM, *Hernvverd, olim* in der Aw/ oder Pfaffenwerd/*in prouincia Salisburgensi, & in diœcesi Chiemensi, nisi fallor.*

DE huius monasterij fundatione scribit Auentinus, & adfert Arnulphi Regis diploma, in quo dicitur Arnolphum, hunc Regem monasterium istud, vel Abbatiam S. Saluatoris cum Episcopo Metensi, cui ab antiquis Principibus Bauariæ datum erat pro Abbatia Luxouium dicta, commutauisse, & Archiepiscopo Salisburgēsi Diethmaro tradidisse, vt illic pro anima genitoris sui Carolomanni suaque annuatim per omne tempus anniuersarij commemoratio in eleemosynarum largitate & pauperum cura peragatur, diplomate anno 891. Ratisbonæ dato. Otto deinde Imperator plenariè tradidit hanc Abbatiam Friderico Archiepiscopo Salisburgensi, qui fuit Comes à Kiemgen, anno 969. 891.

Auen-

Auentinus in Annalibus ita ponit: *In Norico Conradus, Iuuauiæ Episcopus, & Abenspergensi familia oriundus, Chiminum templum olim à Tessalono, secundo Duce Bauariæ D. Benedicto conditum, ab Vgris ad egestatem redactum, monachis Augustinianis tradit, &c hoc est, Canonicis Regularibus ordinis S Augustini.* Sic Hundius ex Auentino, & alijs.

CAPVT XXVII.

CHIEMSEENSE MONASTERIVM monialium, Germanicè Frawenwort.

DE huius monasterij fundatione ac progressu, plenè constat ex Henrici IV. Imp. diplomate. *In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Henricus diuina fauente clemētia Rex. Ad notitiam, ad memoriam, ad fidem rerū, & firmamentum omne scribitur testamentum, sub qua ratione & hoc scribi, sed vnde & quare iusserimus, notum facimus omnibus Christi fidelibus; in quo dum cautiùs perspeximus, dum diligentiùs consuluimus, eandem rem (res enim alta est) longè suprà repetere volumus. Ad solam Dei gloriam & laudem, ob salutem animæ, ob remedium peccatorum suorum,* Thessalo Rex Chiemensem substituit & fundauit Ecclesiam. *Substituit,* inquam, *& prædijs his dotauit*, Euenhausen, Leuchtental, Schonstеten, Tegingen, Sapienzmunster, Puech, Fraunhouen, Hofhaim,

haim, Fridesingen, Fraundorf, Palcheigen. *His vt dictum est, dotauit, alijsq; pluribus. Dotauit & perfectißimam libertatem digna & religiosa institutione, cum iudicio in insula sua qua* Nunnuert *dicitur, & in omnibus Hofmarchiis suis ritè & legitimè habendo, sicut aliud regalè cœnobium tenetur, liberè & principaliter eidem Ecclesiæ tradidit, & solis tantùm Regibus in tutelam & patrocinatum decreuit. In hac libertate ad Carolum vsque Regem successorem suum peruenit, à Carolo vsque ad Ludouicum Regem, qui ob eiusdē Ecclesiæ, quam sibi præ ceteris habuit specialem, filiam suam Irmgardam ibidem præfecit Abbatissam. A Ludouico autem ad Henricum, qui quoq; sororem suam Geruirgam constituit Abatissam, ob loci nobilitatem & religionem. Ea, vt diximus, libertate à Rege ad Regem descendit & vsque ad nos eandem libertatem habuit & pertulit, & vt hac perfectißima regalis libertas, quam ab auctore suo Tessalone Rege accepit, firma & inconuulsa omni æuo permaneat, hanc chartam conscribi iussimus, & propria manu, vt infra videtur, corroborauimus, nostroqúe sigillo insignitam omnibus sæculis, vt hæc sciant & reddant, relinquimus.*

Signum Henrici quarti Regis inuictißimi Gebhardus Cancellarius recognoui, anno incarnationis Dominicæ M. LXXVII. indictione prima, anno 1077. *autem Domini Henrici Regis quarti inuictißimi ordinationis 24. regni 22. Ratisbonæ actum feliciter.*

Henricus S. imperator Chiemensibus virginibus Gerbirgam sororem, Patauiensibus Helican amitam præfecit: Auentino teste.

CAPVT. XXVIII.

RANSHOVIENSE MONASTERIVM in Bauaria.

ARnolphus Imp. filius Carolomanni Regis Bauariæ & Italiæ, ædiculam sacram, quam ad preces VVichingi Episcopi Patauiensis, Cancellarij sui, Christo Domino Deoque nostro, & D. Pancratio à fundamentis in *Ranlenisdorf* seu Randersdorf exstruxit, Ellenbrechto sacerdoti committit ea lege, vt ipse quidē pareret parocho Oetingensi; at post mortem eiusdem, sacellum in Rādersdorph foret sub ditione templi Oeteingensium, vbi brachium S. Philippi Apostoli reconditum reseruabatur, & pater imperatoris Arnolphi Carolamannus Rex Boiorū & Italiæ sepultus est. Exstat diploma Arnolphi, datum anno 898. anno II. regni, imperij autem III. Sequenti quoque anno, hoc est,
898. anno 899. idem imperator Arnolphus duo agri iugera orientem versus, viginti carrucas foeni, molā aquariam in ripa fōtis, qui ex cliuo, cognomine Prylo erumpit, tantum lignorum quantum opus est & foco & ædificijs

tijs perpetuo donat ſacerdotibus ibidem rem diuinam facientibus. VVichingus ſuperior Epiſcopus Pataujenſis cancellarius Imperatoris Arnolphi, Iſengrinius illuſtris Comes, miniſterialis Imperatoris, hæc impetrarunt ſacerdotibus.

Ellenprechtus præfuit huic ſacello annis 22. obijt anno 920. pòſt cuius obitum venit in poteſtatem Otingenſium, ſub quorum procuratione & parochia fuit ampliùs 100. annis.

Anno centeſimo Rantenisdorf, vel Ratensdorf, fuit inter cetera datum in dotem D. Chunigundæ Auguſtæ à Diuo Henrico II. Imperatore Romanorum, ac Duce Boiorum, qui obijt anno 1024. vxor verò anno 1039. Ambo ſepulti ſunt Bambergæ in templo maiori ab ipſis magnificè conſtructo & dotato. Hunc Sanctum Henricum primum huius cœnobij auctorem fuiſſe quædam diplomata teſtantur.

Anno Chriſti 1040. Henricus tertius, 1040. Dux Boiorum, quintus huius nominis, profecturus in Vngariam, tradit Ducatum Boiariæ Henrico ſexto nepoti ex fratre Diuæ Chunigundæ Auguſtæ; & præſentibus ſedecim Epiſcopis (inter quos præcipui fuerunt Theodomaratus Archiepiſcopus Satiſburgenſis, Bernigerus Epiſcopus Pataujenſis Nizo, qui & Nizerius, Leodienſis Pontifex)

templum B. Pangratij refecit, ampliauit, parochiam instituit, certisque limitibus vltra & citra Oenum distinxit, decimasque omnium rerum, piscationum quoque & venationum donauit, quemadmodum in priuilegio scriptum legitur. Præfuit ea tempestate parochiæ Sacerdos quidam nomine Hantus, primus parochus. Is administrauit Ecclesiam S. Pangratij annis 20. obijt circa ann. Christi 1060.

Hanto quem quidam cum primò eundem esse putant, secundus parochus fuit, tempore Ottonis, Ducis Bauariæ. Is Otto è Bauaria pulsus est ab Henrico IIII. Imperatore, Duce Boiorum, eius nominis septimo, anno 1070. successitque in Principatu Boiarico Ottonis gener. VVelpho primus Dux Boiariæ; qui profectus Ierosolyma, obijt anno 1101. relinquens duos filios, VVelphonem secundum Ducem Boiariæ, & Henricũ VIII. qui ambo potiti sunt Boiaria.

1085. Circa annum 1085. Sgiburga femina quædam cum fratre Erenberto, quædam prædia in Haselbach (cuius templum anno præcedenti ab Altmanno Archiepiscopo Salisburgensi consecratum fuerat) tradidit B. Pancratio.

Tertius parochus Herenbertus de Phaphing exstititit tempore superiorum Ducum Bauariæ VVelphonum. Posteà euocati sunt

Canonici Augustiniani, fuitque destructum monasterium decem penè annis, & parochia in cœnobium commutata, quæ administrata fuit à sacerdotibus vt vocant sæcularibus, annis fermè 80.

Erat hoc tempore in toto Romano Imperio maximæ auctoritatis Conradus de Abensperg, Archiepiscopus Ratisburgensis, & plerique sacerdotes sæculares, eius nomine, religione, & iustitia moti, disciplinam Augustinianam profiteri cœperunt; eiusq; hortatu & suasu Henricus octauus huius nominis Dux Boiorum, Canonicis & mystis Augustinianis parochiam, & templum Diui Pancratij tradidit, contuberniumque sacris D. Augustini initiauit, eiusque religionis sacratis viris & feminis illud dicauit. Nam ibi sacratarum fœminarum cœnobium fuisse testantur pleraque vestigia & monumenta, quæ adhuc extant in libris, instrumentis, templo & monasterio, maximè Occidentem versus. Non plures tamen quàm sex receptæ sunt; quarum vna fuit præposita. Ita scribit Cunradus primus, Diui Pancratij Præpositus: teste Viguleo Hundio in Metropoli Salisburgensi.

CAPVT XXIX.

SCHLECHDORFENSE MONASTErium, in Bauaria superiore.

HOc monasterium situm ad radices Alpium in superiori Bauaria, constitutum seu fundatum est cum *Beurn, Polling* & alijs monasterijs à Landfrido, VValdramo & Elilando, fratribus, Comitibus ab Antorf, & Loysa, sub Vtilone, Duce Bauariæ. Deuastatur per Vngaros sub Ludouico Imperatore, circa ann. 907. Auentino teste. Reficitur per Henricum Ducem Boiorũ, & Ottonem Episcopum Frisingensem fratrem eius, vnà cum *Schliers* & *Schestlarn*, circa annum Domini 1140. teste eodem Auentino. Alibi idem in Annalibus ponit: *Schlechdorf & Polling post Vngarorum deuastationem receperunt regulam S. Augustini. Nam ab initio erant ordinis S. Benedicti.* Tenues sunt hoc tempore huius monasterij census ac reditus, vt vix tres aut quatuor Canonicos alere posit. Dicitur ibi requiescere corpus *S. Tertulini* Martyr. viri industrij ac nobilis Romani, sub summo altari.

CAPVT XXX.

ABBATIA S. MAGLORII IN SVBurbano Parisiensi.

TEmporibus Lotharij Gallię Regis, cùm Normanni Britanniam Aremoricam, vicinasque prouincias vastarét, *Saluator* Alethen-

thensis, siue Maclonienſis in Britannia Epiſcopus Pariſios ſe ſubduxit, & corpora Sanctorum *Maglorij, Sampſonis* & *Maclouij* ſecum auexit, atque in capella Regia palatij, nunc in parochiam euecta, & S. Bartholomæi nuncupata, collocauit. Quo in loco tunc erant Canonici regulares, qui inde tranſlati ſunt in Capellam ſeu Sacellum S. Nicolai quod nunc S. Michaelis dicitur, intra muros palatij Pariſienſis.

Cæterùm Hugo Capetus Maior palatij, & Dux Franciæ eo loco monaſterium fundauit, in honorem Sanctorum Bartholomæi & Maglorij circa annum Christi 975. regnantibus in Gallia dicto Lothario & eius filio Ludouico, illo nomine quinto. hanc fundationem ac dotationem ſuo diplomate, dicti Reges confirmarunt.

In nomine Domini Dei & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti Lotharius & Ludouicus, diuina ordinante, prouidentia Reges Auguſti. Dum petitionibus Hugonis Franciæ Ducis rationabilibus & iuſtis, diuini cultus amore fauemus, ſupernas gratia muniri nō dubitamus. Proinde nouerit omnium fidelium noſtrorum præſentium, ſcilicet & futurorum ſolertia, quia vir prætaxatus honorabilis noſtram petijt clementiam, præceptum firmitatis à nobis fieri ex rebus, quas idem piè monaſterio Sanctorum Bartholomæi Apoſtoli, & Maglorij Archipræſulis Britanniæ, vrbis ſcilicet Dolenſis, contulit:

quod fundauit in vrbe Parisiaca, ad sectorum corpora, quæ vt peregrina hospitabantur per aliorum iura.

Ex hoc diplomate liquet, non Lotharium Regem, vt quidam existimarant, sed Hugonem Capetum istius monasterij fundatorem extitisse.

Anno 1138. temporibus Ludouici Iunioris, Magloriani ob loci angustiam & palatij viciniam, S. Bartholomæi templum deseruerunt, & in sacello Sanctorum Georgij & Maglorij iuxtà vetus cœmiterium sedem suam collocarunt. Quod quidem sacellum tunc erat extrà muros vrbis Parisiensis.

Anno 1572. Magloriani tertiò locum mutarunt, & ex vico S. Dionysij intra muros vrbis Parisiensis sitæ, ad suburbanum S. Iacobi hospitale sese transtulerunt, quod hodieque obtinent. Quidem hospitale fundauit Philip. Pulcher Galliæ Rex, qui anno 1286. regnare cœpit.

Maglorianum verò Monasterium in vico S. Dionysij situm cessit filiabus, vt vocant Pœnitentibus, seu monialibus S. Mariæ Magdalenæ, quæ illud ipsum, hodieque incolunt.

Abbatiam hanc Maglorianam cum Episcopatu Parisiensi Pius IV. anno 1564. vniuit, quod Senatus Parisiensis, ann. 1581. approbauit.

PARISIENSIS DIOECESIS *status.*

LVTETIA Parisiorum, regni Galliæ metropolis, Regumque sedes, ad Sequanum flu.

S.Dionysij opidum, in insula Franciæ. *S.Denis en France.*

Corabolium. *Corbeil.*

Lusarchiæ. *Lusarche.*

S. Campellæ. *Champeaux.*

Tarnayum. *Tournay.*

Pontisacræ pars media, cis Isaram: *Pontoyse.* Reliqua enim pars est diœcesis Rotomagensis.

Latiniacum. *Lanigny.*

COLLEGIA CANONICORVM *vrbis Parisiensis.*

B.Mariæ collegium Cathedrale.

Capellæ sacræ, seu sacelli regij, in veteri Regum Galliæ palatio. *La saincte Chapelle.*

S.Germani Autissiodorensis, apud Lupatam. *S.Germain, de l'Auxerrois.*

S.Oportunæ, in vico S.Dionysij.

S.Benedicti, in vico S.Iacobi.

S. Mederici. *S.Merry.*

S.Sepulcri Dominici, in vico S.Dionysij.

S.Stephani Græcorum, siue de Gressibus, vt in vetustis monumentis legitur, in vico S.Iacobi. *S. Estienne de Grecs.*

S.Thomæ, ad Luparam.

Sancti Nicolai, ad Luparam. *S. Niclas du Louure.*

S.Honorati, in vico eiusdem nominis.

S.Iacobi de Hospitali, in vico S.Dionysij *S.Iacques de l'Hospital.*

Sancti Marcelli, in suburbano eiusdem nominis.

His addunt nonnulli minorum velut gentium collegia, in insula vrbis Parisiensis domicilium habentia.

S. Ioannis Rotundi. *S.Iean le Rond.*

S.Dionysij de Passu. *S.Denis du Pas.*

S.Aniani. *S.Aignan.*

S.Symphoriani.

COLLEGIA CANONICORVM *extra vrbem Parisiorum.*

Collegium N. in opido S.Dionysij.

B.Mariæ de Lusarchijs, in opido Lusarchia.

Collegium Campellense, siue de Campellis. *De Champeaux.*

Tornacense. *De Tournay.*

S.Mauri Fossatensis collegium: quod olim fuit Benedictinorum monasterium.

De Longo Ponte. *De Long Pont.*

Collegium de *Longiumeau.*

Colle-

Collegium de *Neofole*.

S.Trinitatis ſeu Capellæ regiæ Collegiũ in arce,ſeu ſaltu Vicennarum. *Au bois de Vincenne*

Capellæ regiæ de Viuario. *De Viuiers en Brye.*

Sancti Mederici de Linarijs. *De Linas en Brye.*

S. Clodoaldi *S.Cloud*, in opido eiuſdem nominis.

S.Papuli. *S.Paoul.*

De Montmorentiaco. *Montmorency.*

Domni-Martini. *Damp Martin.*

De Piſsiaco. *De Poiſſy.*

De Meaux. Pars vrbis dicitur eſſe Præpoſituræ Pariſienſis.

ABBATIAE CANONICORVM Regularium ordinis ſancti Auguſtini, in diœceſi Pariſienſi.

S. Genouefæ in monte. *S. Geneuieue au mont*, in vrbe Pariſienſi.

Sancti Victoris ad muros, eiuſdem vrbis.

Liuriacum, Abbatia. *Liurij en Lannoy.*

S.Lazari, ibidem, Prioratus in ſuburbano Pariſienſi.

Abbatia S.Maglorij, in ſuburbano Pariſienſi.

S. Ca-

S.Catharinæ,ex ordine Vallis Scholarium, in vrbe Parisiẽsi,ad portam S.Antonij. *S.Catherine du Val des Escoliers.* Prioratus.

Est in hac diœcesi & Abbatia Herminiarum, siue Hermeriarum. *Hermieres*, ord. Præmonstratensis: itemq; sodalium eiusdem ordinis collegium,in Academia Parisiensi.

CAPVT XXXI.

VVETTENHVSENSE MONASTERIUM, in Sueuia.

WEttenhusium monasterium, Marchionatus Burgouiensis, in Sueuia ad Chamlachium amnem medio itinere inter Vlmam & Augustam situm, ordinis Canonicorum regularium S.Augustini, fundatum est, anno
982. Christi 982.à *Conrado* Equite aurato,& *VVernhero* fratribus, Comitibus de Rochenstem, & Domina *Gertrude* eorum matre, quæ dicitur esse vera fundatrix. Petijt enim tantum agri à filijs ad exstruendum locum sacrum, quantum ipsa vnius diei spatio aratro posset circumscribere; quod cùm à filijs facilè impetrasset,ipsa miræ paruitatis & leuitatis aratrum adornans, id spatium, quod hodie adhuc isti cœnobo paret,obequitans &aratrum in sinum gestans,circumscripsisse & obtinuisse legitur.Sic Caspar Bruschius in Chronol. monasteriorum Germaniæ.

Spe-

Spectat autem Marchionatus Burgouiensis, vulgò *de Burgau*, ad familiam Austriacam.

CPAVT XXXII.

ABBATIAE CANONICORVM regularium in Hispania.

FErdinandus I. cognomento Magnus, Legionis & Castellæ Rex. obijt an. 1017. 1017.
Is Abbatiam *S. Isidori*, in vrbe Legionẽsi, fundauit ac dotauit, in qua sepeliri quoq; voluit. Habet ea nomen à S. Isidoro Archiepiscopo Hispalensi, cuius ibidem sacrum corpus adseruatur. *S. Isidori.*

Est & Abbatia celebris in diœcesi Oscensi, vulgò *Mons Aragoniæ*, Hispanis *Mont' Aragon* nuncupata per Aragoniæ Reges fundata. *Mons Aragoniæ.*

In eodem Aragoniæ regno in opido Calataum, est illustris Abbatia *S. Sepulcri*, cuius loci religiosi crucis signum in veste exteriori gestant. *S. Sepulcri.*

In vrbe Barcinonensi, est monasterium S. Annæ, pariter celebre. *S. Annæ.*

Conimbricæ floret Abbatia *S. Crucis*: in qua, quiescunt sacra corpora quinque Martyrum Franciscanorum, in Africa pro Christo occisorum. Dicta Abbatia fundata est, ac dotata per Alphonsum I. Regem Portugaliæ, qui obijt anno 1185. cùm annos 91. vi- 1185.
xisset, *S. Crucis.*

xiſſet, in dicto S.Crucis cœnobio ſepultus: Idem fundauit *S.Vincentij* cœnobium apud
S Vincentij. Oliſiponem Portugaliæ metropolim.

Capvt XXXIII.

Qvercetvm abbatia apvd Brugas Flandriæ vrbem: Item Abbatia Sancti Trudonis, monialium.

1050. Anno cIↃL. *in ſuburbano Brugenſi conditum eſt cœnobium Regularis diſciplinæ, cui nomen Quercetum.* Ita Meyerus in Annalibus Flandriæ. Fuit id fundatum in honorem Sancti Bartholomæi, euocatis primùm religioſis ex Tornaceſi monaſterio Sancti Marci, ſeu S.Nicolai in pratis. Flandricè nuncupant *Oechoudt*; fuitq; hæc Abbatia olim vnà ex ijs, quæ ad Congregationem Aroaſienſem ſpectabant: de qua vide ſuprà capit. decimo.

Libet his ſubnectere Quercetanæ Abbatiæ fundationem, ex illius loci tabula quadam manuſcripta.

Anno redemptionis Dominicæ nongenteſimo ſexto, qua tempeſtate *Dominus Vdalricus*, idem Nouiodunenſis, & Tornacenſis Epiſcopus, cathedram regebat, in parœciali Eccleſia S.Trudonis, in Pomerio vrbis Brugenſis, non procul à lapideo magno ponte poſita,

pôsita, in loco *Odeghem* nuncupato, sacrum initium habuerunt fratres quidam dicti de Cappella, sub auspicijs Prioris cappas, quas vocant, nigras gestantes, in morem Gullelmitarum. Hi fratres, locum præfatum in eodem ritu, ac statu tenuerunt annis centum & tribus, nimirum ab anno nongentesimo septimo, vsque ad annum millesimum decimum. Quo quidem anno, rem sacram promouente illo, de quo suprà diximus, reuerendissimo Domino Vldarico ijdē fratres de Cappella, facti sunt Canonici Regulares, ad normā veteris instituti S. Augustini. Quod sanctum institutum ab eodē S. Augustino in Hipponensi ciuitate, prouinciæ Africanæ, primitus ordinatum fuit, circiter annum Domini 394.

Porrò hoc loco constituti, in societatem eiusdē nimirum instituti & muneris, eodem loco Canonicos quosdam Regulares veteris instituti S. Augustini, ab Aroasiæ monasterio nomen trahentes, ad se perduxêre, simulque coaluêre. Hi aūt Aroasię regulares Canonici, de quibus diximus, initiū habuęre anno Domini millesimo. Ex quo fit, vt anno decimo, post institutionem Canonicorum Regularium, prisci instituti sancti Augustini de Aroasia, prædicti fratres, de Capella Canonici eiusdem instituti facti sint. Postremò in præfato loco post commutationem ordi-

An. 1000. aut circiter.

ordinis, de quo ſupra attigimus, permanſerunt annis ſex, nimirum vſque ad annum Domini milleſimum decimum ſextum. Quo anno ad celebrem locum, iuxtà Brugas, *Quercetum* appellatum, à quercuum ibi conſitarum multitudine, domicilium ſuum, ac ſedem tranſtulerunt. Quo quidem in loco tã antiquitate, quam religione venerandus *Euerelmus*, priſcorum in Thebaide Eremitarum mortalibus noſtris vitam repræſentans poſt-
1048. quàm anno milleſimo quadrageſimo octauo anachoreticam vitam omnium piorum calculis ſuffragijsque obſolutiſsimam ſeuerè agere cœpiſſet, eandemque annis duodecim, eodem feruore ac tenore ibidem continuaſ-
1060. ſet, die ſecunda menſis Octobris anno Domini milleſimo ſexageſimo, in ſuæ cellulæ ſacrario obijt, & ibidem ſepulturam inuenit.

1116. Anno milleſimo cẽteſimo decimo ſexto, poſteaquam prædicti Canonici, in Querceti luco iam diu commorati eſſent, in parœciali

Moniales S. Trudonis in Odeghem.

Eccleſia Sancti *Trudonis in Odegem*, ad formã ordinis & iuſtituti ſui Moniales, ijsque præfectam Prioriſſam conſtitui procurarunt, quarum gubernationem & regimen. cùm ſolicitæ prouiſionis curatam in ſpiritualibus, quàm temporalibus centum triginta duobus annis habuerunt, ſcilicet, ab anno Domini milleſimo centeſimo decimo ſexto, vſque ad
1248. annum milleſimum ducenteſimum quadrageſimum

gesimum octauũ. In cuius anni decursu multis difficultatibus, inter dictos Canonicos ex vna parte, & sorores ex altera subortis, tandem aliquando mensis Augusti die vigesima prima reuerẽdissimus in Christo Pater Valterus Tornacẽsis Episcopus (consilium suum & auctoritatem interponentibus, reuerendo Domino Abbate Dulcis Vallis, *Suetendale* nuncupati, & illustrissima Margareta, Flãdriæ & Hannoniæ Principe, ac Comitissa) indicauit dictas sorores cum Priorissa, in perpetuum liberas, & absolutas esse ab omni gubernatione, administratione, seu promissione, quas præfati Canonici in eum diem tam in spiritualibus, quàm temporalibus iure suo sibi reseruarant. Post cuius decreti sententiã easdem moniales à prædictis Canonicis segregauit, absoluitque, assignans præfatis Canonicis partem vnam, dictisque sororibus partem alteram facultatum, bonorumque temporalium, quæ consueuerant esse communia. Nec illud prætermittendum est reuerendissimum Tornacensem, de quo postremò diximus, ordinem dictarum Monialium & Priorissæ transtulisse, ad ordinem & regulam S. Augustini, sanctique Victoris & illius ordiris sororibus conuocatis, simulque collatis, ex Priorissa Abbatissam constituisse, itemq; ad eius rei firmamentum, perpetuamq; memoriam impetrasse eis à sancta sede Aposto- *Abbatia monialiũ S. Trudonis.*

H lica

lica robur & confirmationem. Nimirum eodem tempore, quo *Gosuuinus* huius Quercetani cœnobij Antistes fuit, Vsilia quoq; sancti Trudonis Abbatiam obtinuit.

Anno vero Domini millesimo ducentesimo sexagesimo primo, in ferijs sanctæ Mariæ Magdalenæ, præfatum illud monasterium S. Trudonis, quod iuxta magnum pontem lapideum situm diximus, fulmine deflagrauit: post quam calamitatem in loco, quo etiamnum eius vestigia ceruntur, per præfatam serenissimam Principem Margaritam Flādriæ & Hannoniæ comitissam, translatum ac reædificatum fuit. Quarum postremo sororum cœtus, Sancti nimirum Trudonis, nunc Brugis, cum priùs monasterium ab hæreticis dirutum, & solo æquatum esset, ad S. Bauonis domicilium se recepère, sibique adiunxère conuentum qui quondum fratrum tertij ordinis S. Francisci fuit. Hactenus ex tabula manuscripta.

Operæpretiùm fuerit dictis addere, quæ de eiusdem monasterij S. Trudonis me legere memini in Chronico MS. Trudonensi.

Beatus Trudo habuit, ex parte patris Dominium villa Brugis nuncupatum, cum suis attinentys, qua modo est opidum famosum in terra, qua vocatur Flandria, iuxta quod opidum monasteriū nigrarum monialiū, quasi ad dimidium miliare situ est, habens de nomine B. Trudonis sortitum vocabulū scilicet

scilicet S. Trudonis Istud monasteriũ ipse B. Trudo ibidem in proprio suo allodio fundauit & dotauit, & in eo LXX. monachos instituit. Sed qua causa postea immutatio sexus contigit, nescitur.

Hactenus ex Chronico MS. Trudonensi. quæ hic obscuriùs dicũtur, libet clariꝰ distinctiusq́; efferre, ex literis IoannęPlasiæ, eiꝰ loci Abbatissæ iam olim datis ad Ioannẽ Latomũ, Canonicorũ Regulariũ Priorẽ in Throno B. Marię apud Herentaliã Brabantiæ opidum. Earum hæc erat sententia.

B. Trudo loci huius princeps fuit, & cœnobium condidit, vbi nunc intra vrbẽ Brugensem Basilica est B. Virginis; in quo collocauit Abbatem cum 80. monachis, ex instituto S. Benedicti. Sed post 239. annos, Danis & Hunnis omnia vastãtibus cœnobium fuit euersum, iacuitq́; desertum, vsque ad tempora Baldrici Nouiomensis & Tornacensis Episcopi qui adductis aliunde cœnobitis, sed nullius certi instituti, monasterium instaurauit: quod non multo post in regulam seu institutum S. Augustini concessit; admissis in societatem monialibus, anno nimirum 1110. Carolo autem Dano rerum apud Flandros potito monasterium traductum fuit extra opidum, in locum à lapideo, ponte haud procul distantem, qui Odegem dicitur. Sed anno Christi 1134. Theodoricus Elsatius Flandriæ Comes rursum intra mœnia locum concessit, qui à multitudine quercuum Quercetum dicebatur, quod nomen illi adhuc hodie superest. At verò

Basilica S. Mariæ Brugis quæ est hodie collegiata.

traducti sunt tantummodo viri, monialibus in dicto loco extra vrbis mœnia remanentibus; communi tamen omnium fortunarum & nomine & possessione. Qua in rerum communione manserunt, vsque ad annum 1248: quo tempore, Margareta Flandriæ & Hannoniæ Comitissa apud Gualterum Tornacensem Episcopum instante, per Abbatem Vallis ducis, moniales, quo ad fortunas, resque omnes, à Quercetanis monachis seiunctæ sunt. Sed duodecimo post anno, cum monialium cœnobium fulmine tactum penitusque exustum esset, locum illum execrantes, haud procul inde, apud Cortracenses nouum monasterium ædificarunt, in quo etiamnum habitant. Hæc ferè anno 1559. *Ioanna* Plasia Antistita, ex loci monumentis ad Latomum transscripsit.

CAPVT XXXIV.

S. NICOLAI MONASTERIVM, IN vrbe Patauiensi, seu Passauiensi, apud Germanos.

DE fundatione huius monasterij, ita scribit Auentinus: *Altmannus Episcopus Pataviæ, auxilio Agnetis Augustæ & Hērici Neoburgensis, extra mœnia vrbis Aurelianis mystis monasterium exstruxit, circa annum 1050.* Literę fundationis habent annum 1074. De Henrico Neoburgensi in illis nulla mentio, sed de ope aliorum nobilium, & quòd hoc sit factū

manu

manu &potestate Ruperti Comitis. In Chronicis scriptis monasteriorum Bauariæ, inuenio, in hoc loco olim à Tessalone, Bauariæ Duce, fuisse fundationem factam. Vt vt sit, Imperatrix Agnes iuxta tenorem fundationis, dedit fundum, in quo monasterium ædificatum est, cum duobus hortis, & duobus prædijs in eodem loco. Idem dedit nonam partem omnium bonorum suorum, quæ possedit in Prosepeug & in Vespurglr.

Reliquum dedit Episcopis de suo patrimonio, non de Ecclesiæ bonis.

Capvt XXXV.

Loensis Praepositvra in Flandria Comitatu.

Loa Flandriæ vetus opidum distat Furna, Dixmuda & Honschota duobus milliaribus. Dimidia opidi pars pertinet ad Præposituram Abbatialem Canonicorũ Regularium, eo loci anno 1050. fundatam.

Initium dotationis fecerũt *Philippus* Ipræ Burggrauius, Roberto Frisio, Flandriæ Comite natus, eiusque filius *Guilielmus* Iprensis, qui Ecclesiæ Loensi *dederunt terram praconis, Comitatum, stallum totius opidi, telonium, exactionem, cunctumq́, ibi ius suum seculares, exceptis gladio & moneta:* vt in diplomate donationis legitur. Confirmarunt id Flandriæ Comi-

tes, *Carolus Pius*, ann. 1122. *& Philippus Alsatius*, anno 1181.

CAPVT XXXVI.

ITALIAE COENOBIA, CANONICOrum Regularium.

1062. ANNO 1062. ordinem Canonicorum regularium S. Augustini Romæ, item Lucæ apud S. Frigdianum, & alibi in Italia ab Alexandro II. Papa restitutum testatur Onufrius, in Chronico suo Ecclesiastico.

1231. Idem tradit anno 1231. Congregationem Canonicorum regularium S. Marci Mantuæ inchoatam fuisse.

CAPVT XXXVII.

SANCTI AVBERTI ABBATIA Canonicorum regularium, in vrbe Cameracensi.

S. AVBERTVS Episcopus Cameracensis fulsit, temporibus Dagoberti, Dagoberti inclyti Francorũ Regis, sacerdos Christi probatissimus, sub quo & per quem Hannonia mirabiliter in Christiana religione cœpit florere & vigere. Habuit. n. in ea discipulos, *Landelinũ* Abbatem Crispinij, *Vincentium Madelgariũ* Comitem, & coniugem eius sanctissimam *VValdetrudem*. Horum sanctitati adiun-

adiunxerunt se etiam multi Apostolici prædicatores ex Scotia & Gallia: quibus sanctissimus *Gislenus* ex Græcia accessit. Per quas columnas felix Hannonia Christo Domino est incorporata, ac fidei Christianę initijs imbuta.

Dolendum est tanti Pontificis vitam magna ex parte nesciri. Quod nescio vtrùm scriptorum ignauiæ debeat imputari, an iusto Dei iudicio, qui stellas claudit quasi sub signaculo, dum videlicet exigentibus peccatis malorum, vita absconditur bonorum. *Sepultus est Cameraci extra muros in S. Petri Ecclesia, quæ ampliatis mœnibus nunc est intra muros, Sancti Auberti Abbatia.* Sepulcrum autem eius Deus multiplici miraculorum gratia mirificauit, potissimum tamen per dies 40. ann. 24. Episcopatus Gerardi Cameracensis Episcopi. Quo etiam iubente Fulbertus, Doctor clarissimus, librum scripsit, quoad potuit, de vita & miraculis S. Auberti, qui exstat in Tomo vltimo Laurentij Surij.

Cæterùm Abbatia S. Auberti fuit olim téplum S. Petro Apostolo sacrum, in quo primùm resederunt cleri, siue sacerdotes sæculares à S. Auberto, ibidem vt creditur collocati: his postea substituti sunt Canonici regulares Congregationis Lateranensis, vt quidam tradunt. Vt vt sit, templum istud anno 996. exustum Hereuinus XXX. Episcopus,

ann.999.instaurauit. Cæterùm corpus S.Auberti,quod Dodilo XXI. Episcopus propter incursiones Normannorum in vrbem ad Ecclesiam Deiparæ translulerat) Gerardus XXXI. Episcopus ann. 1025. Ecclesia, vt loquuntur,reconciliata,suo pristino iterum loco restituit.

Libertus verò XXXII. Episcopus Canonicos sæculares in ordinem redegit, & S. Augustini Regulæ anno 1066.subdidit ; in qua excolenda etiamnum gnauiter perseuerant, ipsis nunc Vrbis mœnibus incensi.

Abbas Primus anno iam dicto, vrbe eiectus fuit Bernardus,qui annis 23.præfuit. Liceat his subiungere testimonium ac præconium Iacobi Vitriaci Cardinalis, qui in Historia Occidentali,cap.21. sic scribit:

Conuentus Canonicorum regularium sancti Ioannis in vineis Suessionensis, & sancti Oberti Cameracensis,& sanctæ Mariæ Blesensis, & sancti Nicolai de OEgnies,cum quibusdam aliis quasi pauci racemi consumpta vindemia, in virtute religionis & feruore caritatis, & decore honestatis permanserunt. Ascendentes de virtute in virtutem & odore bonæ vitæ & sanctæ conuersationis multos allicientes de mundi naufragio ad congregationem suam tanquam ad securum tranquillitatis portum traxerunt. Hactenùs Vitriacus, qui obijt anno Dom.1244.

Cæterùm monasterij huius, vti & Montis S.Eli-

S.Eligij regulares Canonici violacijs, hodie togis ac pileis vtuntur.

Cpavt XXXVIII.

Abbatia Montis S. Eligii in agro & diœcesi Atrebatensi.

Mons S. Eligij nomen habet à *S. Eligio* Nouiomensi ac Tornacensi Episcopo, qui ibidem in Sacello quodam solitus est orationi ac contemplationi vacare. Eius vt amici ac familiaris quondam sui vestigijs insistens *S Vindicianus* Atrebatensis & Cameracensis Episcopus, circa annum 678. in eodem monte Canonicos sæculares collocauit, quos *B. Lietbertus* Episcopus, cùm vitæ essent liberioris, ann. 1068. ad regularem vitam amplectendam permonit.

Quiescit hoc in monasterio dictus *S. Vindicianus* Episcopus, à Fulberto xv. in Episcopatu successore an. 885. eleuatus.

Primus Abbas huius loci à B. Lietberto cõstitutus fuit Ioannes: qui cùm annis 40. præfuisset, viuere desijt anno 1108.

Capvt XXXIX.

Vvatanensis sive Vvatenensis Præpositura, in Flandria, secundo lapide sub Audomaropoli.

Anno cIↃ.LXXII. *instituti ab Roberto Frisio, Flandriæ Comite, Canonici disci-*

plina Regularis apud VVatanas, illisq; Odfridus sacerdos religiosissimus datus Antistes; qui adiculam ibi quandam diuo sacram Richario, ab Alfunino presbytero acceptam. auxit vertitq; in monasteriũ Id monti est impositũ ad Enulam amnem in extremis Casletensium, qua eorũ spectant, finibus; duobus distans millibus à opido S. Audomari, vbi cuniculi subterranei procul ex monte, vt referunt, deducti, vetustaq; arcis fundamenta claram loci antiquitatem arguere videntur. Tradunt incolæ fuisse VVatanum Batauorũ olim Coloniam. Cùm autem Odfridus antistes abolere hic contenderet diui Richarij memoriam, ac venerationem introducere diui Nicolai, obstitisse narrant eius consilio populi Menapiensis agri consuetudinem, qui eo ad sacra Richarij stato quotannis die conuenire non cessabat. Hac autẽ tempestate ad memoriam venerationemq; diui AEgidij vndiquè illò concurritur. Huic cœnobio attribuit Adela Roberti Frisij mater Balinbergam ad occidentalem plagam Caleti Montis (sic enim scribunt pro Casleti) super fluuium Penam, Ioannes aduocatus Atrebatium & Hermentrudis vxor ducenta viginti agri iugera in pagis Stenis, Petinghem, & sacello Erenboldi. Et Gilboldus Fleternensis eques Flandrus in Thiggabusco agri iugera viginti.

Obijt autem Odfridus Primus huius cœnobij Antistes anno 1085. Sic ferè Meyerus in Annalibus Flandriæ. Est autem VVatanense, siue VVatenense monasterium, situm ad fluuium

Aa (qui

Aa (qui inde per Grauelingã lapsus in Oceanum deuoluitur) & vnitum cum Episcopatu Audomaropolitano.

De eodem monasterio sic legitur in MS. Chronico Bertiniano per Ioannem Iperium Abbatem S.Bertini conscripto.

Anno millesimo septuagesimo secundo, Rober- 1072.
tus Friso, Flandriæ Comes, fundauit monasterium VVatinense Canonicorum regularium, in honorem Beatæ Mariæ Virginis, vbi prius Ecclesiola fuerat beati Richarij Confessoris. Sic Iperius.

CAPVT XL.

ABBATIA S. IOANNIS DE VINEIS apud vrbem Suessionensem, & alia in Gallia.

ILlustre istud *S.Ioannis* monasterium anno 1076. condidit *Hugo*, Castri Theodorici Dominus. Est & alia apud Suessiones Abbatia, nimirum *S.Crispini* in Cauea, quæ olim fuit Congregationis Aroasiensis: de qua vide suprà cap.10.

Abbatiam *S.Mariæ Magdalenæ*, apud Castrodunum, fundauit Carolus Magnus; quam posteà Innocentius Secundus, Eugenius Tertius: & alij Pontifices Romani multis priuilegijs donarunt: vt testatur Choppinus lib.2.Monasticón.

Abba-

Abbatiam *S. Mariæ de victoria* in vrbe Siluanectensi(quæ est vna ex tredecim Abbatijs Victorianæ congregationis reformatæ) fundauit, ac dotauit Ludouicus Crassus Galliæ Rex anno 1131.

Abbatiam *S. Rufi de Valentia* in Delphinau, suæ congregationis caput, anno 1092. multis priuilegijs Vrbanus II. ornauit: teste Choppino lib. 2. monast. tit. 1.

Ceterum Reformata Canonicorum Regularium S. Rufi Congregatio circa annum Christi 1107. sumpsit exordium: de qua vide supra cap. 11. Abbatiam *S. Martini Niuerensis*. à qua multi Prioratus dependent, idem Innocent. II. priuilegijs anno 1130. stabiliuit.

Monasterium omnium Sanctorum in d. Catalaunensi anno. 1063. à fundamentis excitauit Rogerius II. Epis. Catalaunensis.

In Gallia itemque in Hispania, multæ Ecclesiæ Cathetrales seu Episcopales, olim fuerũt Regulares, sine Canonicorum Regularium: vt *Tolosana*, teste Choppino lib. 1. de Politia sacra tit. 3. Item Cabilonensis S. Vincentij, teste Petro San-Iuliano lib. de Antiquitatibus Cabilonensibus. Item Sagiensis, & alij.

Hic vt Cæsaraugustana in Hispanijs Ecclesia Metropolitana fuit Canonicorũ Regularium, vsque ad tempora Philippi II. Regis Catholici.

CAPVT

Capvt XLI.

Reicherspergense Monaste- apud Bauaros.

Cœnobium iſtud ad Oenum ſupra Ebdreberch & Paſſau fundaſſe ſcribuntur Bernardus Comes de Reicherſperg, & Dietpurga ipſius coniunx, quæ fuit ſoror Gebhardi Archiepiſcopi Salisburgenſis, ex familia Comitum de Helfenſtain, vt refert Munſterus in ſua Chronographia, ex relatione Lucretij Cancellarij Salisburgenſis, & Bruſchius, vbi de Laureato veteri, ſub Altmanno Epiſcopo, agit.

In Chronicis autem Salisburgenſibus non fit mentio ipſius Gebhardi familiæ, præter iſta verba, *Alto Sueuorum genere natus, patre Catholdo, & matre Agata.* Auētinus ſcribit, Bernardum & coniugem eius Dietburgim ſororem Gebhardi Salisburgenſis Epiſcopi, vnà cũ filio Gebhardo, Comitibus à Plain, Reicherſperg fundaſſe. Credibile eſt illos Reicherſperg poſſediſſe, prout alia multa bona in Auſtria, ſupra Anaſſum, Bohemiam verſus: De quo vide librum Stemmatum, Bauariæ.

Conradus Archiepiſcopus Salisburgenſis, dedit huic monaſterio, pro meliori ſuſtentatione pauperum 61. fratrum, decimas parochiarum, Putinæ & Bramberg, vnà cum decimis

cimis noualium in silua Putinensi, vsque ad terminos Vngarorum, & vsque ad montem Hartperg; excepta tamen Canonica ibidem portione parochorum, an. 1142.

Confirmat ac magis declarat hanc donationem successor Conradi, Eberhardus Archiepiscopus, anno 1156.

Similiter quoque Conradus Archiepiscopus, anno 1448.

In libro decimo, Rapsodiarum Ioannis Auentini, ita annotatum reperio : *Anno Domini 1084. Reicherſperg Castro, VVernherus prapotens Boius, super flumine Oeno, Pataniensis diœcesis, vxor eius Drietpirga, soror Gebhardi Archiepiscopi Salisburgensis. Is post mortem vnici filij Gebhardi & vxoris, cùm oriretur lis eo viuo inter agnatos eius de hæreditate, castrum demolitur, D. Michaeli templum dedicat, Canonicis regularibus attribuit: pòst Albinus, filius Arbonis, fratris huius VVernheri, viuente patruo, sacerdotes pellit, prædium occupat, VVernherus in tutelam præsenti Gebhardo Archiepiscopo Salisburgensi tradit, pauloquè post obijt III. Non. Octobris, ad arcam Sanctæ Crucis, cum filio & vxore sepultus.* Sic ferè Hundius in Metropoli sua Salisburgensi.

CAPVT

CAPVT XLII.

IVERSHAMENSIS PRAEPOSItura apud Furnas, Flandriæ oppidum.

ANNO CIↃ.XCI. *inceptum est monasterium in agro Furnensi, cui nomen Euersham, super fluuio Isara, iuxtà Stauelam, VValberto Canonico Casletensi, ibi altare D. Petri ad ipsum offerente; quod & Gerardus Morinorum Episcopus libertate donauit.* Ita Meyerus in Annalibus Flandriæ. Alij Canonicum istum vocant VValterum. Auctum est posteà monasterium mirificè ac dotatum à Roberto Hierosolymitano Flandriæ Comite, eiusque matre Gertrude.

CAPVT XLIII.

PLENIPEDENSE MONASTERIVM, in diœcesi Bituricensi, & alia in Gallia.

RICHARDVS II. Bituricensis Archiepiscopus monasteriū istud ordinis Augustiniani struxit, ac dotauit: in quo & anno 1092. obijt.

In vrbe Ambianensi, est celebris Abbatia Sancti Martini Gemellorum, vulgò *des Gemeaux*, Congregationis Victorinæ, cùm

cum Episcopatu Ambiacensi vnita. Ante summum altare notatur locus, in quo sanctus Martinus adhuc catechumenus,&posteà Turonensis Episcopus,chlamydem suam scidit, & pauperi petenti dedit. Fuit enim eo loci olim vrbis porta. Quæ omnia volupe nobis fuit ex adiuncta inscriptione discere,cùm ante annos aliquot Ambiani essemus.

CAPVT XLIV.

IPRENSE S. MARTINI OLIM monasterium,in Flandria.

BIOANNES Morinensis Episcopus ad Ipram fluuiũ, quem Decretales Ipretum vocant, an. 1101. monasterium insigne, in honorem S.Martini construxit. Cui quidem monasterio religiosis hominibus admodum efflorescenti, posteà omnium Iprensis opidi parœciarum procuratio est commissa.

Monasterium istud,multiplicatis in Belgio Episcopatibus, patriâ memoria versum est in Collegium cathedrale Iprense Canonicorum sæcularium. Vide origines nostras Collegiorum Canonicalium.

(·.·)

Capvt XLV.

Argentinensis episcopatvs monasteria: & nominatim Marbachense, in Alsatia superiore, & Truttenhusanum.

IN diœcesi Argentinensi vndecim fuerunt Abbatię ordinis S. Benedicti, quarum pleræque adhuc supersunt, vigent, pollentque, paucæ in Canonicorum collegia sunt conuersæ. Nomina si quis requirat, infrà posita sunt.

Nouientum, siue Ebersheim.
Offonis cella. nunc Scutera.
Mauri monasterium.
Noua Villa.
Hugonis curia.
VVissenburgum.
Arnolfsaugia, nunc *Schauuarzach.*
Ettenheimium.
Saletio.
Altorfum.
S. Valpurgis.
Gegenbach, super nouum castrum, Cistertiensium.
Marbach, S. Augustini Regularium.
Trauttenhause, itidem S. Augustini Regularium.

Alia aliorum sunt ordinum & legum mo-

nasteria & collegia pluresque etiam Præpositurae insignes & opulentæ, vt sunt *S. Fidei, Slestadij, Lùboracensis, Surburgensis.* Nam feminarum monasteria amplissima & principalia quid commemorem *Altitonam*, vulgo, *Hochburg, Eristein, Andlau,* virginũ nobilium receptacula ; vt planè illud constet, sicuti nobilitate Argentinensis omnes reliquos orbis Christiani Episcopatus facilè antecedit: ita religionis cultu & pietate quàm paucissimis concedere. Sic Franciscus Guillimannus libro de Episcopis Argentiniensibus, capite decimo.

1094. Cæterùm anno millesimo nonagesimo quarto, vir pius *Manegoldus* monasterium

Marbach. Canonicorum D. Augustini apud *Marbach*, in Alsatia superiore condidit, auxilio & opibus viri nobilis *Burchardi à Gebelsteler*, seque ijsdem aggregauit: vt in vita Othonis XLIII. Episcopi Argentinensis, idem Guillimannus testatur.

1137. Anno 1137. Conradus Canonicus Argentinensis, condidit Collegium Regularium *Itenvillæ.*

Truttenhusanum seu Trautenhausense Cano-

Trutten-hausen. nicorum Diui Augustini monasterium *Herradis* Abatissa Hohenburgi ad ipsius montis pedem exstruxit, vt eorum operâ in administratione rerum spiritualium & temporalium vteretur. Quod quidem manasterium Hen-

Henricus Epiſcopus Argentinenſis anno circiter 1181. dedicauit: teſte eodem Guillimanno.

CAPVT XLVI.

AROASIA, ABBATIA IN ARTEſia, Galliæ Belgicæ prouincia.

ANNO 1097. Cohon & Heldemarus, duo pij ſacerdotes fundarũt Abbatiam Aroaſienſem, vulgò *Arouage*, ſecundo lapide à Bapalma Arteſiæ opido, in honorem SS. Trinitatis. 1097.

Fuit hæc Abbatia viginti octo, olim Abbatiarum velut princeps, & totius congregationis Aroaſienſis caput: ſub qua olim continebantur, *Henniacum*, *Ciſonium*, *Zunebeca*, *Quercetum*, *Riuouilla*, *Mareolum*, *VVarneſtunum*, *Fanopinum*, *Dulcis Vallis*, Belgij monaſteria, præter varia regni Galliæ cœnobia.

Fuit & huius olim Congregationis monaſterium Sancti Patritij Dublinienſe, in Hibernia, à S. Laurentio Archiepiſcopo Dublinienſi fundatum. De his plura vide ſuprà capite decimo.

CAPVT XLVII.

DIETHRAMZELLENSE MONASTErium iuxtà Isaram, in Bauaria.

1099. ANNO 1099. duo pij & deuoti viri, *Otto* & *Berengerus* cum quodam venerabili sacerdote *Diethramo*, maioris deuotionis & pietatis causa in Eremum *Eglingerfurt* nomine secesserũt. Cùm verò ibi duos annos mansissent, propter aquæ penuriam, domicilia sua ad riuum eiusdem siluæ transtulerunt, & Ecclesiam eodẽ in loco in honorem S. Martini exstruxerũt. Cùm verò inter viros quosdam nobiles, eodem tempore de terminis & finibus huius siluæ cõtentio oriretur, *Otto Comes de Diessen*, cum duobus filijs suis Ottone & Henrico, Abbas *Vdalsalcus de Tegernsee*, cum Aduocato suo, *Reimpertus de Reut*, cum fratribus suis, Ruperto, Adelberto, & Liebhardo & alij plures conuenerunt. E quorum numero duodecim huius negotij arbitros elegerunt, qui dato iuramento, limites vnicuique parti proprios designarunt, & hanc siluæ partem tanquam vacantem possessionem iudicarunt: cui decisioni & transactioni fratres de Reut, nequaquam acquiescere voluerunt.

Interim Dei omnipotentis instinctu mutati,

tati, omnes concorditer prædictam siluam non solùm vacantem, verùm etiam cuique parti addictam ad monasterium deputarunt, quin etiam alios vicinos fundos ac bona pro ædificatione monasterij tradiderunt. Diethramus porrò missus est Romam, & à Pascali Pontifice confirmationem huius rei obtinuit anno 1107. Ex qua intelligitur prædictos viros nobiles hoc cœnobium simul fundasse, & multis donis auxisse. 1107.

Capvt XLVIII.

Pompvrg sev Pampvrg, in Bauaria.

Est monasterium Canonicorum regularium S. Augustini ad confluentes duorum fluminum *Traun* & *Alg*: de cuius fundatione ita scribit Ioannes Auentinus lib. 5. Annal. Bauariæ: *Adlhaid filia Cunonis, Comitis de Megling ac Irmogardæ, cum marito Berengerio. filijs, Berengerio & Cunrado à Sulzbach (opidum id Nariscorum est) dynastis ad confluentes Train & Alissæ, Pampurg, vbi humati perhibentur, collegium Augustinianis constituunt.*

Idem Auentinus lib. 7. ponit. Pampurgium olim arcem fuisse in Boiaria Noricorum, ad radices Curuancæ montis & cõfluentes Azali atque Train sitam, nunc in collegium Augustinianorum mystarum commutatam.

Inscriptio lapidis in pariete templi dicti monasterij ita habet: *Hoc in loco sepulti sunt mariti illustris Comitissæ Adelhaidis, fundatricis huius Ecclesiæ, quæ fuit illustris Principis Bauariæ* (id est Comitis) *Cunonis filia, Marquardus Comes de Hochenstein & Marquartstein, Vlricus Comes de Pictauia* (id est, Pitten in Austria) *& Berengarius Comes de Sultzpach.* Sic ferè Hundius in sua Metropoli Salisburgensi.

CAPVT XLIX.

BEVRBERGENSE, VVLGO PEILbergense monasterium, ad Loysam, in Bauaria.

EST id ædificatum per *Othonem, Eberhardum,* & *Conradum de Irinsburg,* fratres: at secundùm Auentinum, per *Eberhardum* & fratrem eius *Albertum*, qui Imperatori Henrico quarto plurimùm acceptus fuit, vnà cum coniuge Alberti *Bertha*, & filio *Othone*
1100. dicatumque circa annum 1100.

Confirmatio autem Calixti secundi Pontificis, scripta ad Othonem fundatorē (quem vocat nobilem & illustrem Othonem de Castro Yringi) ipsius tantùm mentionem facit, quòd ipse prædium suum in Peilberg dederit, vt ibi in honorem S. Petri & Pauli pro regularibus fratribus Ecclesia construeretur, dans monachis facultatem quem velint Aduoca-

uocatum liberè eligendi. Datum Laterani, anno 1121.

Sepulti sunt in hoc monasterio duo ex fratribus fundatoribus in abside meridionali, tertius in monasterio VViltha, ordinis Præmonstratensis, in Tyrolensi Comitatu. Sic ferè Hundius libro cit.

Capvt L.

Abbatia de Davcovrt, in Artesia.

Anno 1101. Abbatiam hanc in diœcesi Atrebatensi fundauit *Odo* pius sacerdos, in honorem Deiparæ, cùm *Lambertus* Atrebatensis Episcopus facultatem dedisset sodales colligendi. Dotem monasterij auxit idem Lambertus Episcopus. 1101.

Capvt LI.

Bornhemianvm olim Monasterium, in Flandria.

Libet hoc loco meminisse vetusti monasterij Bornhemiani, in Flandriæ finibus haud longè à Scaldi flu. olim siti. Fuit id olim Canonicorum regularium cœnobium Abbatiali titulo insigne, à VVennemano Castellano Gandauensi, & Manasse Cameracensi Episcopo, anno 1101. constructum. 1101.

Quod postea, anno scilicet 1120 (tradente Abbate, & Canonicis eius loci monasteriū S. Benedicti regulam amplectentibus regēdum suscepit Fulgent. I. Abbas Affligemiēsis. sicq; Bohemiana tandē cella ad monasterium Affligemiense in appendicibus vniuersis à Calixto II. Pont. Max. translata est. an. 1122. Burchardo Cameracensi Episc. adsentiente. Hęc ex Anselmi Aabbatis Genblacensis Appēdice ad Sigeberti Chronicon, itemq; ex monumentis Ecclesiæ Bornhemianę desmupsimus. Vide plura in Originibus nostris Benedictinorum monasteriorum per Belgium.

Cęterum Bornhemium celebris est Flandrię pagus, Baronię vt vocant, titulo decoratus, in quo perantiqua est Basilica, cū crypta item veteri sub Odeio. Ponè ipsi vidimus rudera ac vestigia claustri olim monastici. fuit autē Bornhemium ad nostram vsque ætatem Præpositura, in qua monachi aliquot Affligemienses residere solent,

CAPVT LII.

BERCHTOLSGADENSE MONASTERIUM in Bauaria.

1108. IOannes Auentinus in hac fundatione variat; nam libro 5. Annalium sic scribit: *Chuno à Medling & Frontenhausen, Satrapes Comes. Sars & A V V; vxor eius Irmogarda in agro Salisbur-*

liiburgensi Berchtolsgaden (vbi sepulta est filia Adelheidis cũ marito Beringerio, filijs, Beringerio & Conrado à Sultzpach, comitibus, ꝗ est opidũ Nariscorum ad Confluentes Train & Alissi) Pampurg vbi humati perhibentur, collegia Augustinianis instituerunt. Sed idem Auentinus in suamet translatione Germanica aliter narrat: Chuno, Comes à Medling, fundat AVV, vxor sua Irmogard, filia Adelhaidis, cum marito Comite Beringerio, & filijs Beringerio & Conrado, Comitibus de Sultzpach, instituerunt seu fundauerunt Berchtolsgaden & Bamburg.

Idem postea in Annalibus in Genealogia Comitum Sultzpacensium soli Beringario patri hæc tribuit. Idem facit in suo Germanico compendio. Sed in monumentis & diplomatibus Berchtolsgadensibus reperitur (quod & verum est) Comitem Beringerum & fratrem eius Chunonem, de Sultzpach, vnà cum ipsorum matre Irmogorda instituisse Berchtolsgadense monasterium in honorem S. Ioannis Baptistæ & S. Petri, ac multis bonis ditasse anno 1108. Ex quo apparet Auentinum in nomine Irmogardæ errasse. Nam Irmogarda fundatrix mater erat Comitis Beringeri, non socrus: vt tradit Hundius in Metropoli Salisburgensi. 1108.

CAPVT LIII.

NOVVM MONASTERIVM ABBAtia apud Huyum opidum, diœcesis Leodiensis ad Mosam flu. Gallicè Neumoſtier.

COEnobium iſtud condidit *Petrus Eremita*, cuius hiſtoriam nemo pleniùs aut veriùs conſcripſit, quam VVillelmus Archiepiſc. Tyrius, regni Ieroſolymitani Cancellarius. Erat de Epiſcopatu Ambianenſi re & cognomine Eremita, ſtatura puſillus, & quãtum ad exteriorem hominẽ, perſona cõtemptibilis. Hic orationis & deuotionis cauſa Ieroſolymam peruenit. Vbi cùm diligenter de oppreſsione Chriſtianorum cum lacrymis ſcrutaretur, & à Græcorũ imperio, quod vix ſibi ſufficiebat, nihil ſperari poſſe intelligeret, ſed tantùm à Romana Eccleſia & Occidentis Principibus, obtulit ſeſe in remediũ animæ ſuæ legatum, ſi Simeon Patriarcha ad dominum Papam, & Eccleſiam Romanam, & Princeps Occidentis, ſcriptum ſigilli ſui authoritate corroboraret. Viſus eſt & Dominus Ieſus Petro in Eccleſia S. Reſurrectionis dicens: *Surge, propera, & quæ tibi ſunt iniuncta, intrepidus perage. Ego enim tecum ero.*

Quare peractis de more orationibus & impetrata Patriarchæ benedictione, proſpera nauigatione Barum peruenit. Vnde Romam

pro-

profectus, circa illas partes Beatum Vrbanum inuenit, fideliter & prudenter legationem exposuit, literas porrexit, miserias & abominationes Terræ sanctæ explicuit. Pontifex legatũ benignè suscepit, & mox in Gallijs fidelem cooperatorem fore se promisit. Vnde Petrus trãscurrens Italiam, Alpes transiens, zelo diuino succensus, Occidentales Principes increpat, instat, arguit, vt afflictis fratribus succurrant, & loca sacra expurgent. Plebem quoque & infimæ sortis homines animabat. Cui Dominus tantam gratiam contulerat, vt rarò sine fructu populos conueniret. Fuitque Domini Vrbani Papæ præcursor vsque in Gallias, vbi iam dictus Pontifex in celebri Synodo Claromontana legationem eius aperuit, & Principes ad bellum sacrum exhortatione euocauit. Nec satis ei fuit ad hanc viam innumeros incitare, sed post captam quoque Ierusalem in multis vtilis cum exercitu Dei perseuerauit. Tunc summa cum gratulatione exceptus fuit à Christianis, à quibus ante quinque annos suam legationem acceperat. Cùm autem vrbe feliciter occupata in Belgium redijsset, fundauit in suburbio Hoyensi *Nonum Monasterium*, in quo Prior obijt; cui postea *Hugo de Petra-ponte*, Episcopus Leodiensis Abbatis dignitatẽ adiecit. Fundauit aũt id potissimum sumptibus Cononis Comitis Montis-

Montis-acuti, & *Lamberti* Comitis Clari-Montis, qui cùm in terrę sanctę subsidio naufragium passi, Deo Ecclesiam vouissent, mox serenitatem obtinuerũt. Proclamatur autem annuè eo in loco beati viri memoria sequentibus verbis: *Octauo Idus Iulij, anno Domini 1115 obijt Dominus Petrus venerabilis Sacerdos & Eremita, qui primus prædicator sanctæ Crucis à Domino meruit declarari. Hic post acquisitionem terræ sanctæ cũ reuersus fuit ad natale solum, ad petitionem quorundam virorum nobiliũ & ignobilium fundauit Ecclesiam istam in honorem Sancti Sepulchri & S. Ioannis Baptistæ; in qua idoneam sibi elegit sepulturam.* Sic ferè Molanus in Natalibus SS. Belgij.

Memoria annua Petri Eremitæ.

CPAVT LIV.

S. IOANNIS BAPT. MONASTERium in vrbe Valentiana, in Hannonia.

MOnasterium hoc à Theodorico Galliæ Rege primum ædificatum, sacrisque Virginibus traditum, ac deindè à Pippino itidem Rege auctum esse, sunt qui tradunt.

1112. Vt vt sit, constat ex manuscriptis Hanniæ Chronicis, an. 1112. Canonicos sæculares, hunc locum incoluisse; qui vitæ cùm essent dissolutioris, Rainerus Castellanus Valentianus,

tianus, vir pius, de ijs apud Samſonem Archiepiſcopum Remenſem grauiter queſtus eſt. Florebat id tēporis iuxtà muros vrbis Sueſſionenſis, Canonicorum regularium Ordin. S. Auguſtini monaſterium, SS. Criſpi & Criſpiniani titulo nobile. Quo ex loco Samſon Archiepiſcopus Gilbertum monachum euocauit, eumque cum ſocijs aliquot Valentianas miſit, & primum S. Ioannis Abbatem ordinauit. Qui quidem, Canonicis ſæcularibus amotis, pòſt multas demùm tribulationes, ritè oīa diſpoſuit, & plurimos ſodales cōgregauit. Sic ferè manuſcrip. Hannonię Chronica narrant: in quibus poſtmodum ſubiungitur diploma Alexandri III. Pont. Max. Anagniæ 1172. datum, quo Gilberti Abbatis & fratrū iuxtà Regulam S. Auguſtini, & inſtitutum Aroaſienſe viuentium ſtatum approbat, & poſſeſsionum omnium iura confirmat.

Obijt autem Gilbertus Abbas ann. 1185. cùm annos quadraginta, laudabiliter præfuiſſet.

Cæterùm Abbatia iſta S. Ioannis, apud Valentianas, fuit olim vna ex ijs quæ ad congregationem Aroaſienſem ſpectabant: de qua vide ſuprà c. 10.

CAPVT

CAPVT LV.

MONASTERIA CANONICORVM Regularium per Belgium.

IN BRABANTIA.

ABBATIAE.

S. GERTRVDIS Monasterium Louaniense, est Abbatia Canonicorum Regularium, nobili genere prognatorum.

S. Iacobi Præpositura Bruxellensis, in monte Palatino, vulgò *Cauvrenberch*, iuxtà palatium Principis. Præpositus vtitur mitrâ in sacris.

PRIORATVS CANONICORVM Regularium in Brabantia.

Viridis Vallis, tertio lapide à Bruxella.

Rubea Vallis, primo lapide à Bruxella.

Septem Fontes, quarto lapide à Bruxella.

Corsendunca, propè Turnhautum Campaniæ municipium.

Bethlehem, propè Louanium.

Thronus B. Mariæ, propè Herentalium.

S. Martini Monasterium, in vrbe Louaniensi.

B. Mariæ monaster. in Dumo, olim propè Endouiam, nunc in vrbe Siluiducensi.

Qui quidem Prioratus hodieq; subsunt Capitulo, seu Congregationi VVindesemẽsi: vnà cum mona-

naste-

nasterio Virginum Sancta Barbara, in opido Thenensi.

Ogniacum, vulgò Oignies, in Gallo-Brabantia.

Buscum Domini Isaac, iuxtà Niuellam.

MONASTERIA VIRGINVM in Brabantia.

S.Elisabethæ Monasterium Bruxellense.

Ierico, in eadem vrbe.

Facuntinum, monasterium Antvverpiense.

Vallis S. Margaretæ, vulgò Nonnarum monasterium, in eadem vrbe, congregationis Victorinæ.

Vallis Sanctæ Barbaræ, in opido Thenensi.

Virginum monasterium in Oostmal, pago diœcesis Antvverpiensis.

Est & monasterium B.Mariæ, Bethania nuncupatum, quod olim extra, nunc est intra muros vrbis Machliniensis, & subest Capitulo VVindesemensi.

IN GELDRIA.

PRIORATVS VIRORVM CAPITVLI VVindesemensis.

FONS Beatæ Mariæ, propè Arnhemum.

B. Mariæ monaſter. in Gaeſdonck, propè Goch.

B. Mariæ monaſt. in Nouiomago.

Stagnum B. Petri, propè Bomeliam.

Vallis B. Eliſabeth, propè Rurȩmundam, floret.

Monaſterium S. Hieronymi, in Ruræmũda: nunc collegium Soc. IESV. Prouentus annuos monaſterij habent Canonici Cathedrales.

Monaſterium B. Mariæ in Arena, propè Stralen opidum, floret.

PRIORATVS MONIALIVM CAPItuli VVindeſemenſis.

B. Mariæ monaſterium in Redinchen, propè VVageningam.

B. Mariæ monaſteriũ in Bethania, propè Arnhemum.

B. Mariæ monaſterinm in Neomago.

IN FLANDRIAE COMITATV.

ABBATIAE.

HENNIACVM Lietardi, ſecundo milliari à Duaco.

Monaſterium S. Marci, aliàs S. Nicolai in Pratis, apud Tornacum.

Ciſonium, tertio milliari ab Inſulis.

VVarneſtunenſe, ſiue VVaſtenenſe monaſte-

nasterium, ad Lizam flu. inter Ipram & Insulas, Flandriæ opida.

Zunebecanum monasterium, in agro Iprensi.

Fanopinense, seu Falempinense monasterium, apud Seclinium, in agro Insulensi.

Quercetanum, seu Eichoutanum monasterium, olim in suburbano, nūc in vrbe Brugensi situm.

Dulcis Vallis, apud Middelburgum, Flandriæ opidum, anno 1215. ædificatum.

PRAEPOSITVRAE CANONICORVM regularium, in Flandria.

VVatenensis Præpositura, annexa Episcopatui Audomarensi, fundata est à Roberto Frisio, Flandriæ Comite, anno 1072.

Formisclensis, anno 1100. inchoata.

Loensis Præpositura, inchoata est an. 1050. à Philippo Burggrauio Iprensi.

Euershamensis, in agro Furnensi, inchoata est anno 1091. per VValterum Canonicum Casletensem, munificentia Roberti Ierosolymitani, Flandriæ Comitis, eiusque matris Gertrudis.

Petendalensis Præpositura.

Præpositura Sancti Martini Iprensis, anno 1101. fundata, quæ conuersa est in collegium cathedrale Canonicorum Iprensium, anno 1561.

Vallis B.Mariæ, aliàs Elzeghem, propè Aldenardam, est Prioratus Canonicorum Regularium, Capituli VVindesemensis.

VIRGINVM MONASTERIA IN Flandriæ Comitatu.

Congregationis Victorinæ in Flandria sunt Abbatiæ quinque.

1. Gronenbrilensis, in vrbe Gandauensi.
2. Trudonensis, apud Brugas.
3. VVasmunsteriensis, in agro VVasiensi. *VVaeßmunster.*
4. Pontis Korardi monasterium, vulgò *Rousbrugge.*
5. Nouum monasterium, in Bergensi Sancti VVinoci opid.

Monasterium B. Mariæ in Mello, iuxtà Gandauum.

Vallis B.Mariæ, propè Aldenardam: sunt duo Prioratus Capituli VVindesemensis.

IN ARTESIA.

ABBATIAE CANONICORVM Regularium.

MONS S.Eligij, apud Atrebatum.

Aroasia, secundo lapide à Bapalma.

Riuouilla, seu Guisseavvilla.

Chocquense monasterium apud Bethuniam.

Daucurtum. vide ſuprà cap.50.
Mareolum, apud Atrebatum.
Cantipratum.

IN HANNONIA.

SANCTI Ioannis Abbatia, in vrbe Valentiana, Canonicorum regularium.

IN HOLLANDIA,

SVNT OMNES PRIORATVS, Capituli VVindeſemenſis.

S. Saluatoris monaſterium in Eimſteyn, propè Douracum.an.1382.fundatum.
Nouæ Lucis monaſterium, propè Hornam an.1392.fundatum.
Amſelodamenſe monaſterium,an.1394. fundatum, vulgò Paradiſus.
Vallis Angelorum, in Leiderdorp, propè Leidam.
B.Eliſabethæ Ruggenſe,monaſterium, propè Brilam,anno 1405. fundatum.
Viſitationis B.Mariæ monaſterium, propè Harlemum circa an.1405.fundatum.
S.Ioannis Euangeliſtæ monaſterium,in Heylo,propè Alcmariam.
S.Viti monaſterium,propè Narden opidum.
S. Hieronymi monaſterium, propè Leidam.
Monaſterium B.Mariæ in Sion,propè Beuervvyck.

MONIALIVM CAPITVLI VVINdesemensis monasteria in Hollandia.

Campus B.Mariæ, in Amstelodamo.

S. Agnetis monasterium in Dordraco.

IN ZELANDIA.

B. Mariæ monasterium in Romersvvael, opido Zelandiæ, Prioratus virorum, Capituli VVindesemensis.

IN FRISIA.

S. Saluatoris monasterium, propè Snecam.

Mons B.Mariæ, in Aningen.

S.Petri monasterium in Hegene, in Comitatu Lingensi.

S.Antonij monasterium in Albergen, in Tuenta.

S Nicolai monasterium in Bergum, propè Leouardiam.

Rosæ Vallis B.Mariæ in Hasca.

Et sunt omnes Prioratus Canonicorum Regularium Capituli VVidesemensis.

IN PROVINCIA TRANSISVLANA.

PRIORATVS VIRORVM CAPItuli VVindesemensis.

VVindesemense Monasterium Beatę Mariæ, propè Svollam opidum.

B.Mariæ

B. Mariæ monaſterium in Svolla.

Mons B. Agnetis, propè Svollam.

PRIORATVS MONIALIVM CAPI-tuli VVindeſemenſis, in hac prouincia ſunt duo.

B. Marię & S. Agnetis monaſterium in Dipenvere, propè Dauentria.

S. Ioannis Bapt. monaſterium, propè Campos opidum.

IN PROVINCIA VLTRA-IECTINA.

B. Mariæ & XII. Apoſtolorum monaſterium in Vltraiecto, quod ad Regulares dicitur.

Curia B. Mariæ, in Amersfordia.

S. Ioannis monaſteria in Amersfordia.

Quæ tria monaſteria fuerunt olim Canonicorum Regularium Capituli VVindeſemenſis.

IN VRBE ET AGRO CAMERACENSI.

Cantipratenſis Abbatia, virorum, quam nonnulli Arteſiæ adſcribunt. fuit & olim ſita ad muros vrbis Cameracenſis.

Primiacum, vulgò *Primy*, virginum.

S. Lazari monaſterium, Virginum, quæ leproſorum cura habent.

IN DITIONE LEODIENSI

ABBATIAE.

S. AEgidij Abbatia, Canonicorum regularium, primo lapide à Leodio.
Flonensis Abbatia, ad Mosam flu.
Nouum monasteriũ, Abbatia, apud Huyum.
Malonia, Abbatia, apud Namurcum.

PRIORATVS CAPITVLI VVINdesemensis, sunt duo.

Monasterium Passionis Christi, & B. Mariæ, in opido Tungrensi.
Monasterium B. Mariȩ bonorum puerorum, in vrbe Leodiensi.

CAPVT LVI.

RELIGIOSAE DOMVS EPIscopatus Constantiensis, quæ post hæreticorum defectionem Catholicæ supersunt: Ex quibus non paucæ viuunt iuxtà regulam Sancti Augustini.

DOmus militaris ordinis S. Ioannis Baptistæ, in Friburgo Brisgoiæ.
Domus militaris ordinis Teutonici B. Mariæ Virginis, in Maynovv.
Domus militaris ordinis S. Ioannis Baptistæ in Tobel.

Domus

Domus militaris ordinis B. Mariæ Virginis Teutonicorum Friburgi Brisgoiæ.

Domus militaris ordinis S. Ioannis Baptistæ in Vberlingen.

Domus B. Mariæ Virginis Teutonicorum Beukhensis.

Domus S. Ioannis Baptistæ in Haiterhaim, cuius loci Commendator est Princeps Imperij.

Domus S. Ioannis Baptistæ in Villingen.

Domus S. Ioannis Baptistæ in Rottvvyl.

Domus Altshausen D. Mariæ Virginis Teutensis.

Lucern Ioannitarum.

Rordorff Ioannitarum.

Domus S. Ioan. Baptistæ, in Hemendorff.

Domus eiusdem in Rexingen.

Domus eiusdem in Kussnach.

Domus eiusdem in Bulickhen.

Domus eiusdem VVedissvvyl.

Domus eiusdem in Nevvenburgo Brisgoiæ.

Domus eiusdem Kentzingensis.

Domus Dominici sepulcrhi, in Dekhendorff.

Domus S. Antonij, Friburgi Brisgioæ.

Domus eiusdem in Nevvenburgo, Brisgoiæ.

Vtznach S. Antonij.

Villingen S. Antonij.

ABBATIAE DIOECESIS Constantiensis.

Monasterium Salem, vulgò *Sal-Monsschueyler*, ordinis Cistertiensis, propè Vberling.

Petri domus, aliàs *Petershausen*, ordinis S. Benedicti, in Constantia.

Dominarum Canonissarum in Buochauu, sub decanatu rurali Sulgensi.

Dominarum Canonissarum in Setringen, sub Decanatu Basel, seu VVisecnthaal.

Dominarum Canonissarum in VVald, Decanatus Moßkirchensis.

Macktenavv monialium, ordinis Cistertiensis, Decanatus S. Galli.

Augiæ maioris (vulgò *Reicheravv*) in inferiori lacu, ordinis S. Benedicti, olim exemptum, nunc verò Episcopatui Constantiensi incorporatum.

Soreth ordinis Præmonstratensis, in Decanatu rurali Sulgensi.

Marchtaal, ordinis Præmonstratensis, Decanatus Munderkingensis.

Zuuyfalten, ordinis S. Benedicti, Decanatus eiusdem.

S. Georgij in Nigra silua, ordinis S. Benedicti Decanatus Villingensis.

Alberspach S. Benedicti, Decanatus Rottuueylensis.

Aldel-

Adelberg, ordinis Præmonſtratenſis, Decanatus Goppingenſis.

Blauubeuren, Sancti Benedicti, Decanatus Blauubeurenſis.

Ochſenhauſen, S. Benedicti, Decanatus Laubheimenſis.

VViblingen, ordinis S. Benedicti, Decanatus eiuſdem.

Rott, ordinis Præmonſtratenſis, Decanatus Diettenheimenſis.

Portæ cæli, aliàs *Tennenbach*, ordinis Ciſtertienſis, propè Friburgum Briſſgoiæ.

VVeingartten, ordinis S. Benedicti, Decanatus Rauenſpurgenſis.

Augiæ minoris, ordinis Præmonſtratenſis, propè Rauenſpurg, Decanatus Turingenſ.

Viſchingen, in Decanatu Viſchingenſi, ordinis Ciſtertienſis.

Capele, ordinis Ciſtertienſis, in Decanatu VVetzikenſi.

Hailig Creulzſtaal, monialium, ordinis Ciſtertienſis.

Rottenmunſter, monialium ordinis Ciſtertienſis, Decanatus Rottvveylenſis.

Gunterſtaal, monialium ordinis Ciſtertienſis, propè Friburgum Briſſgoiæ.

Baind propè VVingarten, ord. Ciſtertienſis.

Engelberg, monaſterium tam monachorum quàm monialium, ordinis S. Benedicti, in Capitulo Lucernenſi.

Dominarum Canonissarum in Lindovv, Decanatus Lindovvensis.
Augia Brigantina, ordinis S.Benedicti, sub Decanatu Lindovvensi.
Ysni siue Isni ordinis S.Benedicti, Decanatus Ysniensis.
Cellæ S.Mariæ, ordinis S.Benedicti, Decanatus Brisachensis.
S. Truperti in nigra silua, propè Friburgum, ordinis S.Benedicti, Decanatus eiusdem.
S.Petri in nigra silua, ordinis D. Benedicti, Decanatus Friburgensis.
Rynovv, S.Benedicti, Decanatus Steckborensis.
S.Ioannis in Turtaal, ordinis S.Benedicti, decanatus Fischingensis.
S.Galli ordinis S.Benedicti, Decanatus Sancti Galli.
Creutzlingen, ordinis D.Augustini Canonicorum regularium, extrà Constantiam.
Ruti, Præmonstratensis ordinis, Decanatus VVetzighaimensis.
Muri ord.Sancti Benedicti, Decanatus Lucernensis.
Truob, S.Benedicti, Decanatus Burgdorfsensis.
S.Vrbani, ordinis Cistertiensis, in Capitulo Lucernensi.
VVettingen, ordinis Cistertiensis, in Capitulo Regenspergensi.

Beben-

Bebenhusen,ordinis Cistertiensis.

Veldbach,monialium,ordinis Cistertiensis, Decanatus Steckborensis.

S.Georgij in Stain,ordinis S.Benedicti, Decanatus Stainensis.

Thuregi monialium S.Benedicti,Decanatus Thuricensis.

Einsidlen, Eremitarum ordinis S.Benedicti, Decanatus Lucernensis.

S.Blasij, ordinis S.Benedicti, cum suis annexis Schonovv, Tottnovv, Totmas, & Berovv,Decanatus VValdshuottensis.

Omnium Sanctorum ordinis S.Benedicti in Schafhusen, Decanatus Steinensis.

Sunt adhuc alia quàm plurima vtriusq; sexus monasteria huius diœcesis,videlicet Carthusiensium,Cappucinorum,S.Francisci Minorum Obseruantium & Gaudentium, Sancti Leonardi, Sancti Dominici seu Prædicatorum, Sancti Augustini, Sancti Guilielmi, S.Pauli, S.Bernardi, S.Margaretæ,S.Mariæ Magdalenæ, Sanctæ Claræ, Sanctæ Agnetis, Sanctæ Catharinæ, Sancti Petri, S. Adelhaidis,S.Crucis,Patrum Societ.Iesu,Carmelitarum,&c.

Sed nimis tædiosum foret singula per ordinem enarrare,proinde huic negotio supersedendum duximus, pergentes ad Collegiorum & Præpositurarum nomina.

COLLEGIA CANONICORVM *diœcesis Constantiensis.*

Collegium S. Stephani in Constantia.
Collegium SS. Ioannis Baptistæ & Euangelistæ in Constantia.
Collegium in Cella Ratholde.
Collegium in Marchdorff.
Collegium in Hechingen.
Collegium in Herrenberg.
Collegium in Bettenbrunnen, Decanatus Vberlingensis.
Sindelfingen, Decanatus Tubingensis.
Tubingen, Decanatus eiusdem.
Stuotgarden, Decanatus Canstatiensis.
Forindouu Decanatus Geppingensis.
Episcopalis Cellæ, Decanatus S. Galli.
Beronēse Collegium, Decanatus Hochdorffensis.
Zofingen, Decanatus VVillisouuensis
Embrach, Decanatus VVinterthurensis.
Zurzach, Decanatus Regenspergensis.
SS. Felicis & Regulę, Decanatus Thuricensis.
VValtkirch, propè Friburgum.
VVisenstaig S. Cyriaci, Decanus Gislingēsis.
Stauffen Algoiæ, Decanatus Stifenhofensis.
Surcen, Decanatus Lucernensis.
Ehingen cis Nicrum.
Hors Decanatus Demstetensis.

PRAE-

PRAEPOSITVRAE DIOECESIS *Constantiensis.*

Hofensis Præpositura vulgò Hofen, ordinis S. Benedicti, immediatè subest VVingartensi Abbatię, in Decanatu Turingensi.

Præpositura Oningensis, Decanatus Stuelnigensis, ordinis S. Augustini Canonicorum regularium, habens sub se moniales eiusdem ordinis.

Præpositura VValdseensis, ordinis eiusdem, Decanatus VVurzach.

Præpositura Intzkofensis, vulgò *Tynzkofen*, ordinis S. Augustini Canonissarum regularium, decanatus Meskirchensis.

Præpositura omnium Sanctorum, Friburgi, ordinis S. Augustini Canonicorum regularium.

Præpositura monialium in Munsterlinge.

Præpositura Riederen, ordinis S. Augustini Canonicorum regularium.

Præpositura Beurensis, ordinis eiusdem, Decanatus Ebingensis.

Ita Ioannes Pistorius in Chronico Constantiēsi, edito Francofurti, in magno Chronico Belgico. Est autem diœcesis Constātiensis admodum ampla, vtpotè in qua 66. decanatus rurales, & bis mille ampliùs Parochiæ numerentur.

CAPVT LVII.

BERNFRIDENSE MONASTERIVM, in Bauaria.

MOnasterium hoc ad stagnũ VVirmsee fundauit in honorem S. Martini Episcopi Comes *Otho* de Vallay, cum coniuge sua *Adlhaide*: vt Auentinus tradit.

Huius monasterij prima confirmatio facta est à Ioanne XXII. anno 1120. secunda ab Eugenio tertio.

Sepulti sunt ibi *Otho* fundator cum fratre *Othone* iuniore, *Mechtilde* sorore amborum, & *Adlhaide*, vxore Ottonis senioris. Ibidem Herlacæ sacratæ feminæ sepulchrum ostenditur. vt idem Ioannes Auentinus lib. 5. & Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ tradunt.

CAPVT LVIII.

CHOCQVENSIS ABBATIA APVD Bethuniam Artesiæ opidum, in Belgio.

1120. FVit olim Collegium Canonicorum sæculariũ, quos anno 1120. Regulares fecit *Ioannes Morinẽsis* Episcopus. Dotem auxerũt posteà *Guilielmus*, *Balduinus*, *Daniel*, & *Robretus*, Bethuniæ domini.

CAPVT

CAPVT LIX.

ABBATIA S. MARCI, ALIAS S. Nicolai in Pratis, apud Tornacum, Flandriæ vrbem.

HOc monasterium in vrbe Tornacensi ad S. Marci Basilicam primùm fuit ædificatũ, institutumq; an. 1125. ab *Ogero*, Canonico Regulari Montis S. Eligij apud Atrebates.

Posteà verò monachis in agrum vrbi vicinum migrantibus, cœnobium in pratis Poninis, vt vocant, est exstructum, ad fluuium Scaldim.

Stetitque ibi vsque ad annum Christi 1866. quo ab impijs Caluinistis est vastatum. Quo factum, vt religiosi iterùm in vrbem Tornacensem sint reuersi, in qua hodieque degunt.

CAPVT LX.

VNDENSTORFENSE MONASTErium in Bauaria.

MOnasterium istud ad Gelonum fluuiũ anno 1126. regnãte Lothario, no- 1126.
bilis vir *Otho* Palatin⁹ Comes de VVitlspach maior, pater Ottonis posteà Ducis Bauariæ, ædificare cœpit, in honorẽ Dei omnipotẽtis, B. Mariæ Virginis, nec non SS. Apostolorum Petri

1131. Petri & Pauli. Anno autem 1131. ab Innocentio secundo confirmationem impetrauit; cuius bulla exstat. Idem quoque Innocentius Præpositum primum nomine *Rupertum*, de monasterio Marpachensi ad Ottonis prædicti preces, per Apostolica scripta postulari mandauit, ac sanciuit, vt nullus præpositus per violentiam, sed per fratres secundum regulam B. Augustini liberè eligeretur ac constitueretur. Prædictus Otho de Vndenstorf, prædium suũ Vndenstorf tradidit monasterio; quam traditioně confirmauit Lotharius Imperator, anno 1230.

CAPVT LXI.

SVBENSE MONASTERIVM, *Germanicè* Suben, *in Bauaria inferiore*

IVxtà Oenum in inferiore Bauaria *Engelbertus*, tertius huius nominis Dux Charinthię de familia Comitum Ortenbergensium, vna cum Cõiuge sua *Vta*, Comitissa de Sultzpach, seu, vt alij ponunt, de Butten (quod verisimiliùs puto) constituerunt, seu, vt vulgò dicitur, fundarunt monasterium Suben pro Canonicis regularibus S. Augustini, quod hodie valde exiguos ac tenues habet reditus. In quodam scripto Catalogo Episcoporum Tridentinorum, ex Ioanne Pincio, reperio

ita

ita ſcriptum: *Altemannus ex Comitibus Bauariæ fundator monaſterij Suben, Diœceſis Patauienſis Epiſcopus 67.* ſed Auentino plus crediderim, qui ſine dubio vetera monumenta illius moſterij vidit.

CAPVT LXII.

BEYRHARTINGENSE MONASTERium, vulgò Beyrharting, *in Bauaria.*

MOnaſterium iſtud ſuperioris Vindeliciæ fundarunt Iudith, ſecundum Auentinum, & frater eius *Megingotzus* ſodalibus Auguſtinianis: conſecratum eſt à *Romano* Epiſcopo Gurcenſi, iuſſu Conradi Archiepiſcopi Salisburgenſis circa annum 1130. 1130.
Nam Henricus Epiſcopus Friſingenſis rebus imperij ſtudebat; Conradus autem auctoritatem Pont. Max. ſequebatur. Liber manuſcriptus de fundationibus Monaſteriorum Bauariæ, refert, nobilem quamdam matronam nomine *Iudith*, in ſuo fundo propè villam *Hartingen*, cœnobium in honorem Sancti Ioannis Baptiſtæ exſtruxiſſe, & iſtud primò virginibus ſacris dicaſſe; poſtea verò auctoritate Apoſtolica ordinem mutaſſe, ſubſtitutis in locum monialium Auguſtinianis monachis; ſacras autem Virgines in monaſterium *Altenhochenavv* migraſſe. Ipſam

adhæc fundatricem in cœnobio ſuo liberaliter à ſe dotato ſepultam eſſe, & reliquiſſe ſeptem filias, à quibus ſeptem familiæ miniſterialium eiuſdem monaſterij ortæ ſunt, quarum tamen nomina ibidem non exſtant. Item hoc cœnobium per Rudolphum & Ludouicum, poſt Imperatorem, Bauarię Duces, & pręſertim per Stephanum iuniorem Ducē, maximis priuilegijs confirmatum eſſe.

CAPVT LXIII.

SCHAMHAPTENSE MONASTERium Germaniæ.

MOnaſterium *Schamhapt*, ad fontes riui dicti *Schambach*, ſupra vicum *Altmanſtain*, nobilis matrona *Gertrudis*, vidua Berchtoldi, cum filia *Luitgarda*, inſtituit collegium pro Canonicis regularibus S.
1130. Auguſtini, circa annum Domini 1130. Confirmauit Henricus Epiſcopus Ratisbonenſis, ampliuſque dotauit. Qua de re extat ipſius diploma datum eodem anno. Berchtoldi mariti quondam fundatricis meminit Ioannes Auentinus lib. 6.

CAPVT LXIV.

VVEIARNENSE MONASTERIVM, Germanicè VVeiarn, in Bauaria.

1133. FVndatum eſt hoc monaſterium an. 1133. per Sibothonem, Comitem de Falckenſtain

ftain & Neuburg: vt ex fequenti diplomate liquet. *In nomine fanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Notum fit omnibus Chrifti fidelibus, tam futuris quam præfentibus, quod ego Sigebotho Dei gratia aliquando Comes, in honorem Domini Iefu Chrifti eiufq; perpetuæ Virginis Matris Mariæ, nec non Omnium Sanctorum pro remedio animæ meæ, & quondam coniugis meæ Adlhaid, noftrorumq; filiorum Sigepothonis & Gertrudis, omniumq; parentum noftrorum, partim hæreditatis meæ, concedentibus noftris propinquis, ad conftruendam in honorem Principum Apoftolorum Petri & Pauli vinariam cellam contradidi, in qua, Deo opitulante Canonicos, fub regula Beati Auguftini communem vitam profitentibus locare difpofui. fingula autem ad fubleuandam neceßitatem eorum delegata in charta præfenti fubfcripfi, & rata teftium adftipulatione infra pofitorum corroboraui.*

Capvt LXV.

RORENSE MONASTERIVM, Germanicè Ror.

Monafterium iftud inferioris Bauariæ, non procul à *Laber* fluuio in vico eiufdem nominis fitum, ordinis Canonicorum regularium S. Auguftini, feu fundatur à *Magno*, filio Rudperti, nepote Babonis Comitis Abensbergenfis, cum vxore *Irmgarda* ac filio Alberto, dictis de Ror anno

1133. Domini 1133. in honorem B. Mariæ Virginis. Idem Albertus de Kor pauper Christi factus, communem vitam ibidem duxit, sepultus in choro ante summum altare.

CAPVT LXVI.

S. GEORGII COENOBIVM, IN *vrbe Augustana.*

S. Georgij monasterium, quod est intra muros vrbis Augustanæ, ordinis Canonicorum regularium S. Augustini,
1135. fundatum, legitur anno Christi 1135. absolutum verò anno 1142. à *VValthero* Comite Palatino, Tubingensi, & Episcopo Augustano, eiusque Canonicis in honorem S. Georgij Martyris: vt tradit Bruschius in Chronologia monasteriorum Germaniæ.

CAPVT LXVII.

S. THEODORI COENOBIVM, *Virginum, in vrbe Bambergensi.*

S. Theodori cœnobium prępotens Bambergense, quod incolæ vrbis corrupta & abbreuiata voce *Sand Olers* vocant, nobilium puellarum perpetuæ virginitatis voto astrictarum, inchoatum est primum *Michelsfelds* in Sancti Nicolai colle (vbe hodie adhuc

huc vetus templum visitur) anno Christi circiter millesimo centesimo trigesimo quinto 1135.
postea verò Bambergam, in locum (quo hodie adhuc exstat) translatum anno Domini millesimo centesimo quinquagesimo. ibiq́ue in honorem Sancti Theodori Martyris fundatum est à *Gertrude* Palatina, Conradi Marchionis Misnensis filia, quæ defuncto marito hoc ipsum cœnobium ingressa per annos aliquot sanctè illic vixisse & præfuisse ceteris virginibus legitur. Sepultus est in eo *Hermannus* secundus, Bambergensis Episcopus; qui obijt annno millesimo centesimo septuagesimo septimo, & creditur fuisse Marchio Misnensis, & huius fundatricis Germanus frater.

Capvt LXVIII.

S. MAGNI MONASTERIVM, IN *suburbio Ratisbonæ, vltra pontem, vulgò* Am Hof.

Circa annum 1135. ædificatum est hoc 1135. monasterium per *Gebhardum*, Ratisbonensem Canonicum, & Presbiterum. Rex *Conradus* Ierosolymis reuersus, cùm Ratisbonæ de obsidendo Chelhaim consultaret, conlio fratris Vterini, *Henrici*, S. Leopoldi filij (qui tunc Ducatum Bauariæ tenebat) suburbium Ratisbonense monasterio isti, anno

 1138.

1138. dedit. Otto Frisingensis meminit obsidionis lib.1. cap. 63. de vita Friderici Imperatoris; sed de donatione S. Magno facta nihil.

Hartuuicus secundus Episcopus huic monasterio alia quàm plurima priuilegia dedit, inter quæ etiam Ecclesiam in Saler, anno 1156. & 1161.

In descriptionibus apud S. Magnum habetur, prædictum Gebhardum fundatorem fuisse de familia *Comitum Raning*, cuius castri vestigia adhuc exstant iuxta Labarum amnem. Ioannes Auentinus lib. 6. ita habet: *Conradus, Henricus, Gebhardus, mysta Reginoburgensis, fratres Germani de Raning & Rotenburch Comites, cum matre Matlelda Paring, & D. Magnum ad confluentes Danubij & Regni, in aduersa Reginoburgij ripa, monachis Augustinianis dedicant.* Sic ferè Hundius in Metropoli Salisburgensi.

CAPVT LXIX.

HENNIACVM LIETARDI, Abbatia, congregationis olim Aroasiensis, in Belgio.

DE huius monasterij primis initijs ita Chronographus Cameracensis, qui tépore Gerardi, eo nomine secundi, Cameracensis Episcopi, anno nimirum Christi millesimo

ſimo quadrageſimo floruit: *In vico, quem di-* 1040.
cunt Henin, eſt Baſilica in honore S. Martini, an-
te hac vnius tantum presbyteri regimine acta.
Nuper verò Robertus Atrebatenſis, de remedio a-
nimæ tractans, conſilio Gerardi Epiſcopi, expenſis
proprijs rebus, duodecim Canonicos inibi deputa-
uit.

Eſt autem Henniacum, vulgò *Hennin Lie-tart,* pagus ſecundo lapide à Duaco Flandriæ vrbe & Academia ſitus, titulo Comitatus à Philippo Secundo Rege Catholico donatus.

Cæterum Henniacenſe monaſterium putatur fundatum anno 1040. à dicto Roberto 1040.
Aduocato ſeu Tutore Atrebatenſi: ſed Canonici facti ſunt demum Regulares anno
1094. ſuadente Lamberto Atrebatenſi Epi- 1094.
ſcpo. Vide ſupra cap:10.

Eiuſdem congregationes Aroaſienſis fuit olim Abbtia Ciſonienſis, apud Inſulas Flandriæ vrbem. Quod quidem monaſterium fundauit S. *Euerardus* Comes Ciſonienſis & Dux Foroiulienſis, anno Chriſti, vt quidam vocant, octingenteſimo triceſimo octauo.

Idem S. Calixti Papæ & martyris corpus ex Italia Ciſonium, anno octingenteſimo quinquageſimo quinto. attulit, teſte Molano in Natalibus Sanctorum Belgij.

Fuit autem Ciſonium olim Canonicorum

fæcularium Collegium, quod in Canonicorum regularium monasterium, an.1129. conuersum est, auctoribus *Hermanno* Insulensi, viro nobili, itemque *Leitardo* ac *Ruberto* Canonicis. Abbas primus nuncupatus est *Anselmus*, qui Remis ad S. Dionysij antea Canonicus fuerat; teste Meyero in Annalibus Flandriæ.

Habuit porrò S. Euerardus pijssimam coniugem *Gislam* nomine, quæ *Bellum Reparium*, celebrem Prioratum, vt vocant, à Cisonio dependentem fundauit.

Tradunt autem *Gislam*, siue Gillam fuisse filiam Ludouici Pij Augusti, & Iudithæ Augustæ, itemque sororem Caroli Calui Francorũ Regis; teste Meyero in Annalibus Flandriæ ad ann.1282. De Cisonio, vide suprà cap. vigesimoprimo.

Loe Comitatus.

Cisonium & Fanopinum cap.21.

Aroasia, cap.10.

Bapalma monast. in Artesia.

Malonia, diœcesis Leodiensis.

Bamberga Collegium Episcopatus.

B. Mariæ collegium Brugis, vide Orig. Augustin. cap.33.

CAPVT LXX.

ABBATIAE DIOECESIS TRE-censis, vulgò Troyes, *in Francia.*

IN vrbe Trecensi duæ sunt Abbatiæ Canonicorum regularium, videlicet Sancti Lupi Trecensis, & Sancti Martini Trecensis, in Areis, Gallicè *ez Aires*, vulgò nuncupati.

Ecclesia Sancti Lupi fuit olim Præpositura, quæ in Abbatiam Regularium, anno 1104. conuersa est: obijtque primus Abbas 1104.
Girardus anno Christi millesimo centesimo 1137.
trigesimoseptimo. Fuit autem S. Lupus, aliàs Leusus Trecensis Episcopus.

Cœnobij Sancti Martini Trecensis in Areis, primus Abbas fuit Guilielmus, qui anno 1142. viuere desijt. Reliquos Abbates recenset Nicolaus Camuzatius in Promptuario, Antiquitatum Trecensium.

CAPVT LXXI.

PARINGENSE MONASTERIVM, Germanicè Paring.

MOnasterium hoc fundatur per *Conradum, Henricum* & *Gebhardum* Canonicum maioris Ecclesiæ Ratisbonēsis, Comites de Raning & Rotenburg, germanos fratres, vt testatur diploma fundationis Hērici, Epi-

ſcopi Ratisbonenſis. Obijt autem Henricus
1142. Comes, anno Domini 1142. In illo monaſterio ſepultus dicitur fuiſſe *Comes Morſpurgenſis*, cui etiam inſignia Morſpurgenſia aſsignantur.

Cæterùm Morſpurgenſes Comites, Ranigenſibus deficientibus, in iure aduocatiæ Paringenſis monaſterij ſucceſſerunt.

CAPVT LXXII.

S. ZENONIS MONASTERIVM, in Norico, apud Germanos.

CONRADVS Archiepiſcopus Salisburgenſis, nepos Babonis Comitis Abenſpergenſis, apud *Reichenhall* in Norico Canonicis regularibus S. Auguſtini collegium inſtituit, quod *S. Zenonis* vocăt, primumq; Prępoſitum ibi Lonzoné ordinauit. Obijt Conradus poſtquam 46. annis laudabiliter Eccle-
1147. ſiæ Salisburgenſi præfuiſſet, anno 1147. vt Auentinus lib. 6. teſtatur.

CAPVT LXXIII.

B. MARIAE MONASTERIVM IN Auſtria, octauo lapide à Vienna.

LEopoldus Auſtriæ Marchio, cognomẽto Pius, octauo ab inclyta Viennenſi vrbe

vrbe lapide, Danubij littus (Agnetis, Germaniæ Imperatoris filiæ, coniugis flammeolum vento raptum, & per tantum ſpatium deuolans, locum ambigenti ſignauerat) exquiſitæ pulchritudinis ædibus, (Ottone Pontifice primum, Principis rogatu, lapidem iaciente) honorauit, attributo Dei parentis nomine. Quas ſæcularibus clericis cum largo cenſu principiò donatas, pòſt paulò, quod ij, quàm par eſſet, incurioſiùs rem ſuam agerent, Auguſtinianis monachis reſignauit; atque vt id fixum & ratum perpetuò foret, abs *Innocentio II.* Pontif. Maxi. diplomata, quibus pleno ore *Leopoldus* laudatur, atque honoris ergo B. Petri filius appellatur, per nuntium imperauit.

Capvt LXXIV.

Repdorphense Monasterivm in diœceſi Aiſtetenſi, in Germania.

Rebdorphvm cœnobium elegans ad Altimulam, ſeu Almonum fluuium ſuprà Aychſtadium, poſt ipſam arcem Epiſcopalem in longè amœniſsima valle ſitum, eſt fundatum atq; exſtrui cœptũ, anno Domini milleſimo centeſimo quinquageſimoſexto, 1156.
ſub Epiſcopo Ayſtetéſi *Conrado* à Morſpeck, Friderici Imp. Conſiliario, ab Imperatrice *Beatri-*

Beatrice, Burgundorum Ducissa, Friderici Barbarossæ secunda coniuge, quæ pagum Rebdorphensem dono dedit Episcopo ad exstruendum monasterium. Episcopus Conradus sibi in eo sepulchrum viuus adhuc adornauit; in quod mortuus est illatus anno
1171. Domini 1171. Cubat in eadem Basilica Rebdorpensi, sub insigni ac sublimi, marmore Gebhardus vltimus Comes de Hirsberg, maximus, & cœnobij huius, & totius Episcopatus Aychstetensis (cui totum Comitatum Hirsbergensem legauit moriens) benefactor.

Huius monasterij disciplina reformata est anno 1458. per Ioannem à Auercu Episcopū Dystetensem: teste Bruscio.

Capvt LXXV.

Ludingehercanum seu Ludingasense monasterium, in Frisia.

Hoc monasterium fundatum est anno
1157. Christi 1157. Primus eius loci Abbas fuit VVigboldus à Godefrido Episcopo Vltraiectensi constitutus. Ex hoc monasterio prodijt monasterium virginum in *Seluert* & *Oogecloster*. Ludingehercani Abbates ex ordine fuerunt numero septem & viginti: quibus post reformationem successerunt Priores, titulo Abbatis omisso.

Capvt LXXVI.

Raitenbvchense Monasterium, Germanicè Raitenbuch in Bauaria.

FVndatum est hoc monasterium anno 1185. à *Guelphone* quarto huius nominis, & primo Duce Bauariæ; cuius Pater eiusdem nominis Guelpho tertius monasterio in *Altorf*, quod nunc *VVeingarten* dicitur, in Sueuia, ac S. Martino omne suum patrimonium in perpetuum donauit; ipse quoque extremũ diẽ claudens, ibidem sepultus est. filius huius *Guelpho* prædictus, fuit vir strenuus, armorum peritissimus, & sapientia tam forensi, quàm ciuili præditus, multasque tempestates bellorum contra se & alios in finibus suis excitatas magna serenitate & moderatione sedauit. Vxorem duxit Reginam Angliæ, *Iuditham* nomine, viduam, filiam Comitis Flandriæ. Hic, cùm ad senilem ætatem peruenisset, & *Raitenpucch* monasterium construere cœpisset, satisque copiosè dotasset, similiter & cœnobium *Altorphense* prędijs, municipijs, alijsque plurimis ornamentis ecclesiasticis ditasset, ad terram sanctam profectus, in reditu in insula Cypro obijt. hinc ossa eius ad monasterium Altorfense allata sunt.

Socij huius sacræ perigrinationis aut interfecti

terfecti, aut viui Saracenis sunt traditi, perfidiâ Alexij Imperatoris Græcorum: inter quos etiam *Thiemo* Archiepiscopus Salisburgensis in Corozaim martyrio affectus est.

CAPVT LXXVII.

BOLONIENSE MONASTERIVM B. Mariæ, in Gallia.

BONONIA, vetus Galliæ Belgicæ est oppidum, apud Caletes situm, haud procul ab Oceano, quod vulgò Boloniam vocant. Temporibus Caroli V. Imper. cùm Teruana Morinorum funditus esset excisa, sedes Episcopalis Morinensis, seu Teruanensis Boloniam est translata.

Iuxtà hanc vrbem anno 1559. fundata est Abbatia Beatæ Mariæ, quæ anno millesimo quingẽtesimo quadragesimoquarto, ab Henrico VIII. Angliæ est diruta. Fuit olim vna ex ijs quæ spectabant ad Congregationem Aroasiensem: de qua vide suprà.

Apud Boloniam fuit & alia Sancti VVulmari Abbatia, Canonicorum itidem regularium, quæ ab eodem Henrico Rege est vastata.

CAPVT LXXVIII.

TRVTTENHVSENSE MONASTERIUM IN ALSATIA.

TRuttenhuſium cœnobium ordinis Canonicorum regularium S. Auguſtini ad pedem altiſsimi montis *S. Otiliæ* in Alſatia ad Voſagum peramœno loco ſitum, fundatum eſt in honorem B. Virginis Mariæ, ac Sancti Nicolai Epiſcopi, ſub Lucio eius nominis Tertio Pontifice Maximo, Imperatore verò Friderico Barbaroſſa, Sueuiæ & Alſatiæ Duce, potentiſsimique Sanctæ Otiliæ cœnobij Aduocato, anno Domini milleſimo centeſimo octuageſimoprimo, à Domi- 1181.
na *Herrade*, inſigni ac doctiſsima Abbatiſſa in Altitona, ſiue *S. Otiliæ* monaſterio, & à Domino *Gunthero* germano fratre prædictæ Abbatiſſæ, nobili viro de VVinheym & Lantſperg, ex eiuſdem prædio quodam, quod ipſe liberè dedit, ad conſtruendam domum Dei.

Habuit cœnobium id ſemper ferè gubernatores Præpoſitos. Eſt autem Altitona illuſtris Abbatia, Virginum, diœceſis Argentinenſis.

CAPVT

CAPVT LXXIX.

VALDSEENSE MONASTERIVM in Sueuia.

VAldseensis præposituræ (quod est cœnobium in Sueuis & Dapiferorum VValburgensium ditione, intra mœnia oppidi VValczensis, ad amplum lacum, vnde nomen & opido & cœnobio contigit situm)
1181. fundator fuit anno virginei partus 1181. Sueuorum Princeps Fridericus II. qui huius sacræ ædis ac canonicæ congregationis, omnium prima fundamenta iecit; moxque ætatis suæ 31. anno, sub Innocentio tertio, Apostolici gregis pastore in Romanorum Regem confirmatus, deinde ab Honorio Papa in Imperatorem coronatus est.

CAPVT LXXX.

VVENGENSE S. MICHAELIS MOnasterium.

S. Michaelis Archangeli VVengense cœnobium, ordinis & instituti regularium Canonicorum S. Augustini (quod nunc intra ipsa ciuitatis Vlmensis mœnia situm est) in monte vrbi vicino & hodie adhuc S. Michaelis titulo accolis noto, primùm cœpit anno
1183. Christi 1183. indictione II. imperante Friderico Barbarossa, Romanæ verò cathedræ præsidente Pont. Max. Lucio III. ad Episcopatum

copatum autem Constantiensem & Abbatiam Augiensem sedente Diethelmo: fundatum verò & constructum est à nobili ac generoso viro *Vrütigogo* Comite de Albegkhe & eius coniuge domina *Bertha* in hoc ipso cœnobio quiescentibus,& sub honorifico tumulo humatis.

Capvt LXXXI.

Cantipratvm, ad mvros *olim vrbis Cameracensis.*

Cantipratanum monasterium fundauit Rogerius XLIV. Episcopus Came- 1185.
racensis anno circiter 1185.fuit autem hic Præsul admodum amans instituti Canonicorum Regularium;Ordin.S.Augustini,vt qui anno 1190. moriens,in regulari habitu voluerit sepeliri. Creditur ab eodem etiam conditum *Primiacum*, celebre Virginum monasterium, quod, vt & Cantipratanum, Victorinæ est congregationis. Fuit vtrumque hoc monasterium haud longè à muris vrbis Cameracensis situm. Hodie Cantipratani sodales domicilium habent, haud procul ab Hallis Hanoniæ oppido, Cantipratano scilicet monasterio per bella vastato.

Cæterùm in pago isto Cantimprato vulgò Cantimprè, natus fuit, vt arbitror, Thomas Cantimpratanus, ex ordine Prædicato-

rum, Suffraganeus olim Episcopi Cameracensis, cuius exstant libri Apum & alia.

CAPVT LXXXII.

OGNIACVM IN BRAbantia.

OGniacense monasterium Canonicorum Regularium Ord. S. Augustini, ad Sabim flu. in Gallo-Brabantia, circa annum 1192. fundatum. Est autem situm inter Niuigellam Brabantorũ, & Namurcum Eburonũ oppida, *pari penè interuallo, quinis scilicet passuum millibus, verè cœlestis philosophia sedes, vitaq́ ascetica Schola & domicilium. Et situm quidem loco amœnissimo: hinc Sabi fluuio, pratisq́ virentibus; illinc collibus & siluis cinctum: & albo lapide perantiquo septum vndiq; antè quadringentos annos sacra Canonicorum Augustinianorum familia nobile in ea Brabantia portione, qua Aisa dicitur, olim Leodicensis, nunc Namurcensis Diœceseos. Sapienter olim, quasiq́ habito delectu, imò diuino monitu, sedem hanc incoluerunt, B. Maria Niuigellana, vulgò Ogniacena; Iacob. à Vitriaco, posteà sancta Romana Ecclesia Cardinalis; & Ioannes Niuigellas, Doctores Theolog. aliiq́, quorum nomina scripta sunt in libro vita. Non supinè, neq; obscitanter, sed prouidè AEgidius à VValecuria, vir integer vita scelerisq́ purus, locum illum exadificando Cœnobio aptum & opportunum iudi-*

iudicauit; & quidquid è patrimonio redegerat, in illud Asceterion fundator contulit: Iam verò memoratorum corpora, ibidem sepulta, non paulò plus adferunt loco dignitatis, laudis, & celebritatis; quàm ædificij non parum aliàs operosi structura. Hæc ferè Franciscus Moschus in Catalogo Antistitum Ogniacensium Duaci an. 1598. edito. Cæterũ dictus AEgidius à VValecuria, vendito patrimonio, monasterij huius fundamenta locauit, sub annum Domini 1192. primusque confluentibus eodem fratribus præfuit. Inter quos Iacobus Vitriacus velut illustre quoddam sidus emicuit, qui è media Gallia huc venit, famà B. Mariæ Ogniacensis excitatus; cuius etiam suasu sodalibus sese Ogniacensibus sese adiunxit. Is pòst Episcopus Acconensis, ac demũ Cardinalis creatus, Romæ an. 1244. in peruigilio BB. Apostolorum Petri & Apostoli excessit è vita. Cuius corpus (vt testamenti tabulis iusserat) ex vrbe Ogniacum est translatum; vbi & conditum est, haud longè à Beatæ Mariæ Ogniacenæ tumulo.

Est hoc monasterium S. Nicolao Episcopo sacrum: quod Onufrius Panuinius in Epitome Pontificum & Cardinalium per errorem nominat Monasterium S. Mariæ de Oegnies ratus, vt opinor, hanc Mariam in diuorum classem relatam, eiusque memoriæ consecratum monasterium.

Cæterùm de B.Maria Ogniacenſi vide Molanum in Natal.SS.Belgij, & Surium Tom.5. qui vitam eius recitat à Iac. Vitriaco conſcriptam. Cæterum & Ioannes Niuellanus Doctor Theologus hoc in monaſterio plurimis virtutibus effulſit: quem relicta Decanali Eccleſiæ Leodicenſis dignitate ad regulare monaſterium Oignienſe commigraſſe ſcribit Thomas Cantipratanus lib.2.Apum.

CAPVT LXXXIII.

S. CRVCIS AVGVSTANVM cœnobium in Germania.

EST iſtud ex Hamelbergo (vbi antea ſitum fuerat) in Auguſtam Vindelicam
1194. translatum anno Domini 1194. per Epiſcopũ Auguſtanum *Vdalſchalcum*, Comitẽ à Thennenlohe, primum huius cœnobij intra Auguſtanæ vrbis mœnia fundatorem: quod primũ à Marſcallis de Biberach in *Mutterhofen* pago inchoatum; mox inde à Conrado Antiſtite Anguſtano Comite Lutzelnſteinio in *Hamelbergum* montem Auguſtanæ vrbi vicinũ, & inde tãdem ab Vdalſcalco in vrbem tranſlatum eſt. In eo ſemper diuertere ſolet Legatus Pontificius, ſi quis ex vrbe Roma ad Imperialia comitia Auguſtæ celebranda mittitur.

CAPVT

Capvt LXXXIV.

Viepachense monasterivm, virginum, Germanicè Viepach.

B*erengarius* seu *Beringerus* Comes de Leōberg, aliàs Leonsperg, cum consensu Agnetis vxoris, quæ dicitur fuisse familiæ dominorum Pflueg ac liberorum suorum *Henrici & Elisabethæ*, Viepachium inferius in mōte Isaræ imminenti infra Landshuotam, quod antea venatorium tugurium erat, in templum commutat. XII. virgines eò collocat, Ordini, S. Augustini dedicat, atque Augustinianis, monachis Ratisbonēsibus gubernandum committit. Cumque illa domus & Hofmarchia Viepach, Ducibus inferioris Bauariæ feudalis esset, Duces *Otto, Ludouicus*, ac *Stephanus* fratres huic fundationi non solum consenserunt, verùm etiam feudali iure liberarunt. Hinc etiam quasi pro socijs fundationis habiti sunt anno Domini 1296.

Beringerus fundator cum coniuge ac filio ibi aliquot annis deuotè vixisse, obijsse, ac sepultus esse perhibetur. Obijt autem Beringerus anno 1296. Tunc Henricus Dux Bauariæ prioribus XII. addidit XVIII. virgines. Sic Auentinus lib. 8. Alibi autem habetur, hunc Beringerum eodum anno quo primum lapidē claustri posuit, decessisse, postea Henricum Ducem Bauariæ, filium Stephani, erexisse claustrum, muros, Ecclesiam, & habita-

cula Dominarum, auxiſſe numerum ad triginta. Idem Auentinus tradit Ludouicum Imperatorem hoc monaſterium auxiſſe.

CAPVT LXXXV.

S. GERTRVDIS MONASTERIVM, in vrbe Louanienſi.

FVit hic locus primùm non niſi ſacellum ſeu capella, Eccleſiæ S. Petri, quæ in vrbe Louanienſi primaria eſt, ſubiecta. Cuius quidem capellæ vicarius cùm eſſet quidam Magiſter Franco, eam ſibi ab ipſo donari obtinuit Henricus I. Dux Lotharingiæ æc Bra-
1206. bantiæ; qui anno Chriſti milleſimo ducenteſimo ſexto, Iunij XVII. hanc ipſam capellam, vt vocant, in monaſterium Canonicorũ Regularium euehendam curauit.

Primus huius monaſterij Præpoſitus nominatus eſt idem Franco, obijtque ann. 1229. Martij 27. Henricus verò Dux obijt ann. 1235. Septemb. 3.

Baſilica autem eius loci conſecrata eſt an. 1228. & parœciali iure donota eſt an. 1252. Eo enim ipſo anno Louanij quinque parochiæ, vt nuncupant, inſtitutæ ſunt.

Franconi defuncto in Præpoſitura ſucceſceſsit alter Franco, Franconi Libertus, Liberto Adamus, Adamo Goſuinus, & ſic deinceps vſque ad tempora Henrici à Fura VValteri Moil-

Moillaert, qui primus Abbatiali titulo insignitus est, obijtque an. 1377. 1462.

Est autem hoc monasterium magnificis ædificijs illustre, solentq; ad illud non nisi nobili genere nati admitti.

Abbas porrò Gertrudanus est perpetuus priuilegiorum Academiæ Louaniensis Conseruator.

CAPVT LXXXVI.

QVERCETANVM MONASTERIVM, *Gallicè* Quescroy, *Virginum, in Belgio.*

QVercetanum monasterium inchoauit *Petrus Pitenz*, Sacellanus Balduini cognomento Animosi, Flandriæ & Hanoniæ Comitis: quod anno circiter 1233. Ioanna di- 1233.
ctarum prouinciarum Comitissa firmissimis ædificijs auxit. Sacras autẽ virgines è Primiacensi monasterio euocatas huc deduxit Margarita dicti Balduini Comitis vxor, siue, vt ipsæ Quercetanæ moniales volunt, Margarita dictę Ioannę Comitissę soror, idque circa an. 1262. cùm iam defunctæ sorori Margarita in Comitatu Flandriæ & Hannoniæ successisset. *Ex M. SS. Hannoniæ Chronicis.*

Anno 1244. N. nobilissima ac pientissima 1244.
matrona Nicolai Toparchæ Barbansonij vxor, cõsentiente marito, fundauit ac dotauit, monasterium Virginum Ord. S. Augustini, quod *Lethure de Layde de la benoiste Vierge* appellant. *Ex ijsdem M. S. Hannoniæ Chronicis.*

Anno 1244. VValterus Hardum Canonicus Ecclesiæ primariæ Montibus Hannoniæ adiutante Elisabeta matre sua, proprio ære construxit ac fundauit monasterium virginum, Betlehem nuncupatum, iuxta Montes Hannoniæ.

Capvt LXXVII.

Semenshavsense monasterium Germanicè *Seemanshausen.*

1260. Seemannus nobilis Bauarus Archidiaconus, siue Chorepiscopus, vt alij vocant, Ratisbonẽsis, *Seemãshausen* in inferiori Germania in pago Rhodani Augustinianis monachis contubernium erexit, circa an. 1260.

Gotzzellense monasterium, apud Bauaros.

In Hercinio saltu versus Bohemiam, nobilis vir *Henricus de Poling* (villa est inter mõtem Pogen & Metenam riuum, iuxta Danubium) vnà cum vxore sua *Mathilda*, D. Bernardo templum Droschalch condunt, monachos ex Aldersbach euocant, qui iubente Henrico, Duce Bauariæ, Rumasfeld arcem propinquam diruunt, solo æquant, lapides Droschlachium vecti, ædes inde constructas Henricus Episcopus Ratisbonensis dedicat,
1286. & Gotszellam nominat, anno Domini 1286.

Capvt

CAPVT LXXXVIII.

VVINDESEMENSE MONASTERium, in Germania inferiore.

CEleberrimum iſtud monaſterium anno 1387. in pago *VVindeſem* eſt fundatum : quod poſteà plurimorum monaſteriorum Capituli ſeu Congregationis VVindeſemenſis caput per Germaniam ſuperiorem atque inferiorem exſtitit. 1387.

Eſt autem *VVindeſem* ſitum in Tranſiſalana prouincia, Germaniæ inferioris.

Mons ſancti Agnetis, propè Svollam Tranſiſalanæ prouinciæ opidum ann. 1398. fundatus eſt. In hoc monaſterio vixit & obijt Thomas à Kempis, vir pijſsimus : vt inter alia eius opera teſtatur eiuſdem liber de Imitatione Chriſti, *Qui ſequitur me*, nuncupatus. Vide ſuprà cap. 13.

CAPVT LXXXIX.

PILDENREVTENSE MONASTERium, virginum, in diœceſi Aiſtetenſi, in Germania.

PIldenreutum Canoniſſarum regularium S. Auguſtini cœnobium perelegans in nemore Noribergenſi, ad ampliſsimos lacus, non procul ab eiuſdem potentiſsimæ vrbis Latomijs ſitum, d. Aiſtetenſis, anno Chriſti

1340. circiter 1340. initium habuit à quinque piis sororibus, & Imperatorij Generis virginibus, *Elisabetha Vispeckhina*, *Adelheide Zolnerina*, *Christina Venatrice*, *Khunigunde* ab Oddensees ac *Osanna Osterreicherina* ex Deckendorpho Bauarico oppido nata; quæ collectis alijs etiam octo sororibus Imperatorem Ludouicum Bauarum, Noribergæ tunc temporis comitia habentem, precibus persuaserunt, vt ipsis in hoc nemore cœnobiolū construeretur, in quo Deo laudes in bellis ab hoc Imperatore gestis omissæ adimplerentur, & ita quod priùs in cultu Dei neglectum fuisset, ibi resarciretur. Imperator monitis puellarum ardore quodam diuini cultus flagrantium obtemperans, in die Sancti Lu-
1341. cæ Euangelistæ, anni Christianorum 1341. è Noriberga in vicinum nemus prodiit, vt cœnobij futuri locum exploraret; quod cùm in vicino Pago Churnburgensi (hodie *Kornburgensem* vocant) auspicari vellet, cantu quodam miræ dulcedinis inde ad nemus reuocatus dicitur; vbi cùm magnæ & altæ cuidam quercui crucis quasi cœlitùs ostensæ imaginem imminere vidisset, equo mox lapsus, primus securi arborem eam notauit, & se præsente excindi illam curauit, eumque locum ad construendum monasterium destinauit: vnde nomen etiam inditum est, vt ab imagine crucis, quæ apparuit

ruit in illa nemoris parte, quæ ad construendam domum pietatis ac disciplinæ excindenda erat, *Pildenreutum* diceretur. Prodierat vnà cum Imperatore præpotens quidam Patricius Noribergensis *Conradus Magnus*, tunc temporis Scultetus, vt vocant, Noricus. Is prædium quod in ea ipsa vicinia habebat optimum, præsente Cæsare, futuræ monialium congregationi cum omnibus adiacentibus agris dono dedit, omnibus temporibus possidendum. Imperator cœnobio egregium dedit diploma anno Christi millesimo trecentesimo quadragesimoquinto, Ducalis regni sui XXXI. imperij verò XVIII. ex quotidiana hominum collatione, & eleemosynis tantum, tandem contraxerunt, vt ex primo ligneo templo saxeum fecerint, decimo sexto anno pòst primam conuentionem. Tandem anno Domini millesimo trecẽtesimo septuagesimooctauo, subdidere sese concordibus animis *Rabano* Episcopo Aistetensi, petentes ab eo certum ordinem: qui misso ad eas Canonico quodam ex S. VVillibaldi choro, *Burchardo de Pleynfeld*, consecrari ipsas, & sub obedientiam accipi, Canonissasque S. Augustini regulares designari curauit: & Præpositam gubernatricem cæterarum elegit anno 1379. in die S. Thomæ Apostoli, mense Decembri. 1379.

CAPVT XC.

MONASTERIVM S. GEORGII DE Alga apud Venetias.

ORdinem Canonicorum sæcularium S.Georgij in ęstuarijs Venetiarum anno 1410. Antonius Corrarius patricius Venetus instituit & S. Laurentius Iustinianus Patriarcha Venetus mirificè auxit. Vtuntur ij veste linea cucullione atri coloris: extra monasterium atri coloris chlamydem assumunt cum galero concolore.

Thronus B Mariæ, milliari vno ab Herentalia, fundatus fuit à nobili viro *Arnoldo Crayenhemio,* Toparcha in Grobbendonch, Ouvven, Bauvvel & Olmen, iuxtà flu. Netam, anno millesimo quadringentesimo decimoquarto. Euersum autem est monasterium per istas turbas ciuiles, anno millesimo quingentesimo septuagesimooctauo: sed breui, vt spero, reædificandum.

1414.

CAPVT XCI.

MONASTERIVM S. SPIRITVS iuxta Venetias.

COngregationem & monasterium illustre Canonicorum regularium Sancti Spiritus, iuxtà Venetias instituit P.Gabriel Spo-

Spoletanus, Eremita Augustinianus, anno 1415. habet vnicum membrum sibi annexū, 1415.
Patauij situm, quòd S. Michaelis dicitur: Vestem gestant qualem Canonici Lateranenses, & seruant regulam S. Augustini.

CAPVT XCII.

MONASTERIVM AD CORPVS Christi, in vrbe Coloniensi.

ANNO 1423. operâ Arnoldi Schillingi 1423.
ciuis Coloniensis, ex sacello factum est monasterium istud, traditumque Canonicis Regularibus, Capituli VVindesemensis. Occasionem præbuit Miraculum, quod circa Venerabile Sacramentum Corporis Christi contigit, fusè commemoratum à Bredenbachio libr. 1. cap. 8. sacrarum Collationum.

Præter istud Augustinianorum Regularium monasterium, sunt in vrbe Coloniensi septem cœnobia monialium Augustinianarum velatarum, videlicet Sancti Maximini, S. Michaelis, S. Mariæ Magdalenæ, Sancti Nicolai, S. Reinoldi, Nazareth, & Sancti Iacobi Maioris: de quibus vide Erardum VVinhemium in Sacrario Agrippinæ.

CAPVT

CAPVT XCIII.

CATALOGVS COLLEGIOrum, Monasteriorum, & templorum parochialium vrbis Coloniensis: Ex quibus non pauca Virginum præsertim Augustinianarum sunt monasteria.

CANONICORVM COLLEGIA sunt VIII.

S. Petri Metropolitanum Collegium.
Sancti Gereonis.
Sancti Seuerini.
Sancti Cuniberti.
Sancti Andreæ.
Sanctorum Apostolorum.
B. Mariæ Virginis in Gradibus.
Sancti Georgij.

CANONICORVM ET CANOnissarum, II.

Sanctæ Vrsulæ, & vndecim millium Virginum.
B. Mariæ Virginis in Capitolio.

CANONICORVM ET CANONISsarum reformatarum, vnum Collegium.

Sanctæ Cæciliæ.

RELI-

RELIGIOSORVM, XVI.

S. Pantaleonis, Benedictinorum.
S. Martini Maioris, Benedictinorum.
S. Cordulæ, Ioannitarum Equitum.
S. Catharinæ, Teutonicorum Equitum.
Ad corpus Christi, Canonicorum Regularium.
S. Antonij, Antonianorum.
Ad S. Crucem, Cruciferorum.
S. Augustini, Augustinianorum.
Ad S. Crucem, Dominicanorum.
Ad B. Virginem Mariam, Carmelitarum.
S. Francisci, Franciscanórum Gaudentium.
S. Michaelis, VVidenbacensium, quos Hieronymianos vocant.
S. Agnetis, Franciscanorum obseruantium ad Oliuas.
S. Achatij, PP. Societatis IESV.
S. Longini Alexianorum, vulgò Bogardorum, sepelientium mortuos.
S. Barbaræ, Carthusianorum.

PLEBANORVM XIX. TEMPLA *Parochialia.*

Sanctæ Columbæ.
Sancti Martini Minoris.
Sancti Laurentij,
Sancti Albani.
Sanctæ Brigidæ.

S. Iacobi Maioris ad agnellum in muro Castrensi, Augustinianarum.
Horti B. Mariæ Virginis Cistercienſium.
Speculi B. Mariæ Virginis Cistercienſium, vulgò in *Seyen.*
S. Apri Cistercienſium.
S. Claræ, Clariſſarum.
S. Vincentij, Clariſſarum.
S. Bonifacij, Clariſſarum.
Clariſſarum Belgicarum de Obſeruantia.
B. Mariæ in Bethlehem, Clariſſarum.
Gertrudis, Dominicanarum.

CONVENTVALIVM NON RELAtarum, tam curam ciuitatenſium infirmorum gerentium, quàm puellarem iuuentutem domi erudientium.

Cœnobia XV.

S. Apolloniæ, Augustinianarum.
S. B. Mariæ Magdalenæ, Augustinianarum pœnitentium.
S. Eliſabethæ, Augustinianarum, in vico S. Antonij.
In minori Nazareth, Augustinianarum.
S. Trinitatis, Augustinianarum, in platea Achterstraſſ.
B. Mariæ Virginis, Augustinianarum, in vico S. Marcelli.
S. Vrſulæ, Augustinianarum, in eodem vico, pro-

prope *Igelstein*, alias Conuentus combustus.

S. Augustini, Augustinianarum in platea Schmirnensi, *im Cedervvalt* vulgò.

In der Cellen, Augustinianarum in eadem platea.

S. Ignatij, Clarissarum.

S. Annæ, ad agnum inferiorem Clarissarum, in platea lata.

S. Annæ ad agnum superiorem, Clarissarum in eadem platea.

B. Mariæ Virginis, Clarissarum, *in der Strickgassen.*

S. Iosephi, Clarissarum, ex opposito horti Christi, in parochia S. Columbæ, aliàs, *Lousconuent.*

S. Trinitatis, Carmelitarum, iuxta parochiam S. Iacobi, *in der Buttgassen.*

Sic Erhardus VVinhemius in Sacrario Agrippinæ.

CAPVT XCV.

EVERHARDICA CLVSA, VVLGO Eberharts *Clausen, in d. Treuerensi.*

DIstat hoc cœnobium tertio lapide ab vrbe Treuerensi, quod ex eleemosynis vtriusque sexus hominum certatim vndequaque ad B. Virginem ex omnibus prouincijs concursantium, hoc modo emersisse
1440. ibidem legitur. Erat, anno domini 1440. laborio-

boriosus quidam, rusticæque vitæ & artis homo, omnino simplex, *Euerhardus* nomine, ex pago *Esch* oriundus, agricola, vinitor, & sector straminum in vsum & pastum iumentorum, virginitatis ac pudicitiæ summus amator, qui ob deuotionem quam à pueris conceperat, maximam erga matrem Domini, B. virginem *Mariam*, stipitem quendam in loco isto tunc temporis deserto, terræ infixit, & in eo superiùs excauato, imaginem tristissimæ ac dolorosissimæ matris in gremio exstinctum habentis filium collocauit. Is postea à gloriosa virgine admonitus & coactus, domunculam paruam eidem ædificauit; & sublato stipite illam ipsam adhuc eo loci præsentem, suoque pretio Treueri priùs emptam in priori muro domunculæ reposuit. Vbi cùm miracula plurima fierent, & oblationes innumeræ quotidie accederent ab hominibus, religionis ergo eò cateruatim venientibus; mox his oblationibus adiutus *Eberhardus*, sacellum paulo grandiùs fabricauit; & postea circa idem sacellum basilicam in longitudine 26. in latitudine vero 12. passus habentem fundauit, & ædificauit in anno Iubilæo. Quò mox factus est maximus omnis generis hominum concursus.

Hanc basilicam reuerendissimus Dominus, Iacobus de Sirgk archiepiscopus Treuerensis centesimus præsentibus prælatis pluri-

mis, in die annuntiationis B. Virginis Mariæ,
1449. anno Domini 1449. solenniter dedicauit. Eberhardo autẽ anno Domini 1451. in pace quiescente, cõsentientibus & id desiderãtibus dominis fundi, imprimis vero Domino *Godefrido de Esch*, ordo Canonicorum regularium sancti Augustini introductus est anno
1456. Christi 1456. Hi nouum chorum ædificarunt; & anno domini 1474. dedicari fecerunt. Structuras etiam vtriusque ambitus & multorum ædificiorum erexerunt, & basilicam maiorem quæ hodie visitur antiqua deiecta ac destructa, ad summum compleuerunt; cuius dedicatio facta est anno domini
1502. 1502.

CAPVT XCVI.

KICHGENTENSE MONASTErium, in D. VVormatiensi.

Monasterium istud renouauit atque illustrauit Fredericus II. VVormatiensis Episcopus, quod, pestilenti lue exstinctis monialibus, dedit regularibus Canonicis incolendum circa ann. 1440.

FINIS.